

PAULI à GHEMMENICH
CARMEN JOCOSERIUM
ET
CARMINA MISCELLANEA,

MET DE

NEDERDUITSCHE VERTALING

VAN

JOHAN SANDE.

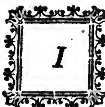
TWEEDE UITGAVE.

Te *LEEUWARDEN*,
Ter Drukkerye van H. A. DE CHALMOT, 1766.

TYPOGRAPHUS

LECTORI BENEVOLO S.

N fine ſuperioris ac initio hujus currentis ſaeculi floruit in hac noſtra Friſia Poëta incomparabilis PAULUS *à* GHEMMENICH, *qui mon modo illorum Poëtarum, qui tunc erant, gloriam, verum etiam antiquitatis memoriam ingenio ac lepore ſuperavit. Si enim Heroica ejus legere lubet, Virgilium, ſi Elegiaca, Ovidium vel Propertium, ſi Lyrica, Horatium te legere diceres. Fuit praeterea Juris Conſultus eximius, ac inter cauſarum Patronos in Suprema Friſiorum Curia nulli ſecundus, ad Comita Patriae Delegatus, & amplis honoribus ornatus. Quantopere autem in arte Poëtica excelluerit Vir nobiliſſimus vel inde colligi poteſt, quod ob carmen in laudem Romani Regis* JOSEPHI *expugnato Landavio ab Auguſtiſſimo Imperatore* LEOPOLDO, *aequiſſimo harum rerum aeſtimatore, in numerum Equitum Nobilium Regni Hungariae receptus ac cooptatus ſit, attributis ipſi*

ab eâdem Caesarea Majestate novis armis gentilitiis, quae omnia latiùs apparent ex splendidissimo ac vere Regio Diplomate ab Imperatore LEOPOLDO *in hujus rei fidem die vigesimo secundo Februarii Anni millesimi septingentesimi tertii ipsi misso, quodque ab Heredibus Viri Nobilissimi Harlemi servatur. Cum autem Nobilissimi hujus Poëtae carmina rara in his oris esse inciperent, ac inprimis illud, quod inscripsit* Poëma Jocoserium, *per quatuor anni tempestates ab ipso digestum, ac superioris seculi anno nonagesimo nono Leovardiae impressum cum versione haud illepida Belgicae Poësios, confecta â Viro nullatenus inter ultimos Belgicos Poëtas locando JOANNE SANDE ICto ac causarum Patrono in eâdem Frisiorum Curia Suprema inter octo Seniores, qui amicitiae vinculo Poëtae nostro fuit conjunctus. In hoc Poëmate, quasi ludibundus, salse ac lepide admodum deridet Nobilissimus Poëta saeculi sui mores ac vitia, & homines quosdam certos, atque eo tempore notissimos, idque tam venuste ac verbis adeo oppositis, ut miraculi instar sit, in uno homine tantam fuisse copiam atque abundantiam verborum & rerum omnia vocabulis Latinis maximam partem aureae aetatis summa elegantia ac sale lepidissimo exprimendi. Hoc Poëma, cum jam auro carum esse*

in-

inciperet, atque in auctionibus publicis insano pretio emeretur, concilium cepi, auctoribus quibusdam Viris Doctis, de novo illud prelo subjiciendi, ac simul addendi quot sparsa hujus Poëtae Egregii carmina nancisci poteram. Plura igitur tam ab Heredibus, quam etiam â Viris nonnullis honoratis Praestantissimi hujus Poëtae carmina ad me delata sunt, quibus omnibus pro hoc beneficio publice hic amplissimas ago habeoque gratias. Hinc jam nata est accessio illa Carminum Miscellaneorum *ejusdem Poëtae, quibus addidi versiones tres Belgica Poësi, quas adipisci potui, licet vehementer addubitem, an reliqua unquam in Belgicum idioma sint translata. Scio plura Nobilissimi Poëtae hic illic extare carmina, verum praeter unum, quod principio caret, illorum copia mihi nondum facta est. Quod si ea in manus meas aliquando inciderint, hisce auctarii loco esse poterunt. Tandem adjunxi carmen lugubre in praematurum obitum illustrissimi Poëtae longiore vita dignissimi Belgicis versibus â supra dicto Intrepete JOANNE SANDE compositum. Quod reliquum est, B. L., errata si quae irrepserint, pro aequitate tua corrigas etiam atque etiam te rogo. Interim graviora ac sensum turbantia in calce annotata maximam partem reperies. His utere, B. L., ac nobis fave.*

VOORREDEN van den VERTAALDER, tot den LEEZER.

INdiengе de moeite neemt van deeze afzetſels nauwkeurig met haare oorſpronkelijke te paren, zultge mogelijk bevinden, dat in de eerſte, op eenige plaatſen, meer dan in de laatſte gezegt wordt. De reden is, om dat de ſchrandere Vinder van het *Origineel*, na de vertaling, en wijl het werkje reeds onder de pers zweette, hier en daar niet alleen veel verandert, maar ook zelfs, volgende de rijkheidt ſijner invallen, zomtijds een en meer Verſen heeft ingevlijd. Ons beſtek daarom geheel te verhandſelen was der pijne niet waard, ſchoon de tuſſchenlaſſing ons grooter moeite, als de eerſte overzetting gekoſt heeft. Deeze is zo kortſtondig geweeſt, en zo onrijp ter drukkerij bevordert, zelfs ſonder doorkheede verſtanden in dit ſtuk raad te vragen, hoewel tegens de ernſtigſte leſſe van *Horatius*, in ſijn dichtkonſt: *ſi quod tamen olim ſcripſeris, in Meci deſcendat judicis aures, in patris & noſtras, nonumque prematur in annum*, datwe 't u nauwelijks durwen zeggen. Hebtge nu oit de Zang-Godinnen, met oud Roomſche en Nederduitſche deun, ſlechts heuſchelijk aan den drempel gegroet, het is zeker, dat ze u niet zo onkundig hebben afgevaardigt, ofge zult weten, dat men in een Latijnſch ſes-matig vers gemakkelijk een kan invoegen, en datge daar en tegen, in ons moeder-ſprakelijkdicht van dien aart, noodſakelijk twee om den rijm te houden, en vier, om *ſlepende* en *ſtaande* trant op elkander te doen ſlaan, moet gebruiken: in welk vierling, als de ſtijl wederzijds evenredig is bij gevolg meer als in dat eenige moet gezegt worden. Het fijn-ziftig onderſcheid tuſſchen V en F hebbenwe niet willen volgen, ſchoon de redenen, die 'er deſſelfs gebruikers van geeven, ons niet onbekend zijn. Nu en dan hebbenwe de E en O geſtreept, nabootzing van *Nil volentibus arduum*, die ons eerſt vleijde, als uit noodſaaklijkheidt: om dat men geenzins kan hooren, dat die Klinkers in onſe taal daarom te hooger, te laager, of te grover geluid geeven. Is onze ſpelling zich doorgaans ook niet nauwpuntig gelijk, zulks is eer uit een vergeevelijcke onachtzaamheidt, als wanheugenis geſchiedt. Wij hebben 'er ons te minder meê willen pijnigen, om datwe tot noch toe niet vinden, dat de groote Meeſters in dit ſtuk op vaſte gronden overeenkoomen. Wegens ſtijl, rijm, en de waare zin van ons voorſchrift getroffen te hebben, zijnwe weinig bekommert. Als maar onze vereiſchte inlaſſingen voegelijk geplaatſt, en noodige overgangen wel gelegt zijn, hebben we ons oogwit bereikt. Bemerkenwe, dat u deeze vier deeltjes behaagen, kunt gij eerlange vier anderen bij na van diergelijke ſtoffe, en van de zelve pennen te gemoet zien. Inmiddels beveelenwe u wel te vaaren.

J. SANDE I. C.

VER
SIVE
PARS PRIMA
POEMATIS JOCOSERII
IN
QUATUOR ANNI PARTES.

LENTE
OF
EERSTE DEEL
VAN
JOK EN ERNST
OP DE
VIER GETIJDEN DES JAARS.

BELLIS HOMUNCULIS,

QUIBUS

DE MELIORE LUTO FINXIT PRÆCORDIA TITAN,

HOC SUUM POEMATION SACRUM VULT

AUTOR.

Risiacæ specimen Musæ, facilisque Camœnæ,
Et mores populi, Lector amice, vides.
En primam ex quatuor partem præmittimus anni,
Addemus reliquas, si modo prima placet.
Si præmissa placent, dabimus Tibi plura farinæ

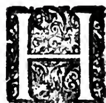
Ejus-

DE BRAAVE BORSTEN,

Die Apóllo heeft gesticht Uit béter Leem, Hén wijdt

THALIA

Dit Gedicht.

Ier siet ge op luchten trant de Friesche Sangheldin
't Belachchelijk gedrag des Volks blijmoedig speelen
In 't Eerst Bedrijf, de Lént: des Jaars drie and're Deelen,
Die sullen vólgen, is slechts 't Eerste na uw' sin.
Behaagt u 't Voorspél, sy sal u nóch meerder geeven

 Van

Ejusdem, innocuis seria mixta jocis.

Non Curiis canimus, nec nostra Catonibus apta
Carmina; nos hilares Musa jocosa juvat,
Suaviter & bellos inter ridere sodaleis,
Sique datur, genio liberiore frui,
Non tamen omninò rugosas ordine frontes
Negligimus; nobis & grave Musa sonat.
Utile si quid in his, si deléctabile quicquam,
Grande mihi punctum jure tulisse putem.
Sin minus hæc placeant; bene habet; nihil usque moramur:
Cuique suum arbitrium, & libera vota damus.
Pro lusu nobis sunt carmina; pluris haberi
Nolumus; his, Lector, lude legendo, Vale.

VER.

Van 't ſelve ſlag; ſy diſcht u Ernſt en Kluchten op,
Doch neurjet voor geen ſtuirſch-en nórs gefronsde kóp
Van Cato, of Curius, maar wil in vreugde leeven;
Wil minſaam boerten mét een édelaardig Vrind,
Wanneer gelégenheid haar' geeſt noopt tót vermaaken;
Niet datſe 't déftige, én het ſtaatige wil wraaken,
Wyl ſy ook haar toon, en tong in Ernſt ontbind.
Verméngtſe nu 't Vermaak, én 't Nut mét eenig oordeel,
Dan is 't, dat ſy de punt van 't waare doel beſchiet;
Behaagtſe min, 't is wel; ſy kreunt haar dés ook niet:
Elk hebb' ſijn keure vry: Thalia ſoekt geen voordeel,
Of achting door dit dicht, ſy houdt het ſélf voor ſpél,
Doet ook zo, als gy 't leeſt, Mijn Leezer, en vaart wel.

V E R.

Sive

Pars Prima

POEMATIS JOCOSERII

In

QUATUOR ANNI PARTES.

DIcite, Piërides, quæ causa, quod intus & extra
Omnia stultorum sint plena, quod oppida, campi
Hoc scateant hominum genere? an quia ludere rerum
Naturæ visum est jucundius, & tot ineptos
Conatus, nugas, vanosque vidére labores,
Quam grave Romani lumen, frontemque Catonis?
An quod Democriti placuit magé vultus, & ora
Assiduò stolidos hominum ridentia mores;
Quam tua perpetuo stillantia lumina fletu
Heraclite? sit Hoc tantum mihi nemo negabit,
Quenque suos patier manes; sua quemque voluptas

De-

LENTE.
Of
Eerſte Deel.
Van
JOK EN ERNST
Op de
VIER GETIJDEN DES JAARS.

AYſég, mijnSangheldin, hoe't wijd,en grootHeel-Al
Soo vol des ſótheidts is, én Gékken ſonder tal?
Waarom de waereld met haare uitgeſtrékte deelen
Van ſulke krielt? had Vrouw natuur meer luſt te ſpeelen
In 's menſchen ydel, dul bedrijf, eu dweepery,
Hunn' dwaaſe poogingen te ſien, en ſótterny,
Als het gefronsde hoofd van Cato den Geſtrengen?
Of was haar meer vermaak het weezen te gehengen
Des menſch belachenden, en vrool'ken Democryt,
Als het betraand gelaat der huilende Heraclyt?
Het zy zo. Dit alleen ſal niemant my ontkennen,
Dat élk beheerſcht werdt door ſijn' ſwakhêen,ſich laat wennen
Aan ſijne luſt, en vólgt daar die hem heene tiékt

Als

Deliciæque trahunt, quamvis ratione carentes;
Et diverſa placent diverſis partibus anni
Ludicra, ne dicam, vanæ deliria mentis.
Terrigenum, pudet heu! tantum eſt in rebus inane.
Bruma abiit, deſævit hyems, & foeta vireſcunt
Paſcua, ſylva comis veſtitur, frondibus hortus;
Et cedit Zephyris Boreas ſpirantibus auram
Ambroſiam, gelidas ſub rupe Favonius umbras
Temperat, ut teneris ſint grata cubilia Nymphis,
Flora ſuum recipit decus, ornamenta juventæ
Vere revernantis verſo, Vere omnia rident.
Najades ad liquidos, depulſo frigore, fontes
Ludunt, umbroſis in montibus errat Oréas,
Purpureas carpunt violas per prata Napææ,
Exercentque choros Dryades ſub tegmine luci,
Quercus ubi, miſſis canis, annoſa ſuperbit
Frondé novà, & tiliæ ſua lata cacumina pandunt,
Nymphæumque cavis quærunt in vallibus amni
Adjectum gelido juvenis cum Phillide Thyrſis;
Quo canat ille ſuos, quo ſanctè juret amores;

Pana

Als rédeloos, en dat een wijſer ſulks begékt:
Want hén behaagen ſtaâg verſcheiden klucht, en ſpélen,
Of liever ſpoorloosheên op élks beſond're deelen
Van 't jaar; mijn Sangnimf ſchaamt ſich datſe in het ontſind
Bedrijf der menſchen zo veel dwaas, en ydel vind.
  De koude heeft uitgewoed, de Winter is verdweenen,
De prille Lénte is ons weer heugelijk verſcheenen,
De vélden werden groen, het kaale woud en hóf
Werdt wéderom bekleed met blad'ren, en nieuw lóf;
De guire Noorder-buy maakt plaatſe voor den zoelen,
En lauwen Weſte-wind; die matigt nu den koelen
Berg-ſchaduw in het dal; zulks het begraaſde land
De téd're Nimfen ſtrékt een lieflijk lédekant.
Flora herneemt haar ſchoonte, en jeugdige ſieraaden;
't Lacht alles in de Lént: de Vliet-Godeſſen baaden,
En ſpeelen vrólijk in de kriſtallijne bron;
De Berg-Nimf huppelt voor het ſteeken van de ſon
In elſen-ſchaduwe; de Woud-Nimf langs de weijen
Plukt ſchoone bloemen; de Boſch-Dryaden ſlaan reijen,
En danſen hand aan hand; het nieuwe, en friſſche groen
Van linde, én eik ſtrekt hén een geurig paviljoen.
De jonge Thirſis gaat met Phillis ſpeelemeijen,
En ſoekt langs eene kreek der diepe berg-valeijen
Een Nimfen-hól, alwaar hij ſingt hoe dat de liefd'
Van haar ſijn téder hart heeft te eenemaal doorgriefd;

Pana vocat teſtem fideï, caſtamque Dianam,
Si modó promiſſos unquam violaverit ignes:
Blandula Phyllis amat ſibi dulcia verba referri,
Nec teneri nolens audit ſuſpiria Thyrſis,
Dum ſua rapta pari ſentit præcordia flammâ.
Inde alibi ridet Mopſi Galathea querelas:
Crudelis Galathea, meum cur ſpernis amorem,
Cur fugis, aut fidum quæ gloria perdere Mopſum,
Quidve levem juvat ingratumque perire Menalcam,
Qui Te, non ſecus ac Tu me, faſtidit amantem?
Heu! muta mores, animum mutato, puella,
Et mutata meos in gaudia verte dolores,
Sis Mopſi, Galathea, tui, non uſque repugnes.
Interea Coridon Amaryllidi millia figit
Baſia, mellifluis quæ dat, recipitque labellis;
Se jove, ſe Phoebo credit magis eſſe beatum,
Æternas jurante ſuas Amaryllide flammas.
Jam calamo laudes Dominæ modulatur agreſti,
Jamque legit flores, nectitque Amarillidi ſertum,
Ova vanellorum quærit, pulloſque tenellos,

Quæ-

De kuifche Jagt-Godin, fégt hy, zy mijn getuige,
Dat ik voor u alleen als minnaar my fal buigen,
Dat Pan, der Hard'ren Gód, my ftraffe wijl ik fpreek,
Zo 'k mijn gefwooren trouw ook immermeer verbreek:
De fchoone Phillis voelt haar' tédere ingewanden
Van eene en félve vlam op 't hévigfte verbranden,
Sulks fy om Thirfis praat haar 't minfte niet verftoort,
Maar fijne klagten met een gunftig oor aanhoort;
Sijn minnefmart ftrékt haar een uiterfte behaagen.
De ftuire Galathé lacht ginder met het klaagen
Van Mopfus, wijl hy fucht, Ach wreede Harderin!
Waarom veracht ge my, die u zo fmoorlijk minn'?
Vliê niet; 't is u geen eer uw' Mopfus te bederven,
Wat hébt ge 'r aan fteeds in Menalcas min te fterven,
Die wufte, die u zo, gelijk ge mij, verfmaad,
En u niet meer, als gy uw' Mopfus, gadeflaat;
Mijn lief! ik bid wilt doch van zéden, en van finnen
Veranderen, verkeer uw' haat in wederminne,
Mijn fmart in vreugde, ei genees mijn liefde-pijn,
Wilt voor uw' Mopfus, én hem niet meer tégen zijn!
De Harder Coridon veel faal'ger ondertuffchen
Geeft fijne Amaril veel duifend lieve kuffen,
Sy drukt hem évenveel met haar' feerpfoete mond,
En voedt in de aderen een diepe minnewond:
Hy 's veel gelukkiger, en houdt fich meer te vréden,

Quæque pipit nido, juvenem ſub gramine alaudam,
Aut pinguem a foetis abducit ovilibus agnum:
Quicquid habet, capit, uni Amaryllidi mittit amator.
Hi Veris læti fructus, hæc otia vitæ
Innocua, his fragilis pedetentim fallitur ætas.
Verum alia eſt hominum dementia, vana voluptas,
Quam ridere juvat, quam fas traducere verſu;
Nam cum tot fatui ſe prodant undique mores,
Credite, difficile eſt ſemper tenuiſſe cachinnos.
Ecce venit ſartor, textor, mercator, aliptes,
Inſulſus molitor, cerdo coriarius, auceps,
Horum cuique ſuus parvus, ſed cultior, hortus,
Floribus inſtructus, ſua ſunt plantaria, curant
Inſigni ſtudio teneros ab origine foetus;
Nec labor iſte gravat, nec ſumptus terret Ineptos,
Spes dubii fallax lucri quodcunque rependit.
Nunc memorare crocos, calthas, violaſque nitentes,
Lilia cum cyanis, lætique roſaria Pæſti,
Quoque illis ſtudio invigilent, quantoque labore,
Non vacat, at major cruciat veſania mentem.

Sar-

Als Phébus, of Jupijn in haare heerlijkheeden,
Wijl dat hem Amaril een eeuw'ge liefde fweert,
Daar hy de lóf fijns liefs met véld-fchalmey vereert:
Nu vlécht hy haar een krans van bloemen, die wel rieken,
Soekt verfche eijëren des Kievijts, of haar' kieken,
Speurt langs de beemd, of aan de kant der waterplas
Den Leeuwrik daar hy tijlpt in 't malfche klaver gras,
Of brengt haar 't fuiglam uit de ftallen van de minne;
Al wat hy grijpt, én vangt is voor fijn' Harderinne.
Dit is 't onnófele bedrijf der blijde Lént,
Waar meê de vlugge tijd alléngskens loopt ten énd.
Doch nu ftaan andere fótheeden te verhaalen,
Wel waard dat menfe in dicht belachche, en daar op fmaale;
Want wijl de gekken, en haar' dwaasheen over al
Sich opdoen in een fchier onnoemelijk getal,
By Burg'ren, Lien van ftaat, by Jongen, en by Ouden,
Gelooftme, valt het fwaar van lachchen fich te onthouden.
Siet hier een Snijder, en een loofen Vógelaar,
Een Koopman, Kruidenier, én dwaafen Mólenaar,
Den Weever, en die 't leer én lakenen bereyden;
Elk heeft een kleine tuin in perken nét gefcheyden,
Met rijk gebloemt verfiert, daar hy de ted're plant
Sorgvuldig aankweekt uit het faad met eigen hand;
Geen kófte, en arrebeid fal deefe Maats verveelen,
Hoop op onfék're winft kan alles rijklijk heelen:

Sartor acum rejicit; ſutrina relicta magiſtrum
Reſpicit abſentem; quæſtus mercator honeſtos,
Ac ſolitos ſpernens, montes ſibi ſomniat auri;
Unguentique loco tellurem exercet aliptes,
Et duram tractat, ſpathulâ ſordente, ligonem,
Fullo remittit opus; generiſque volatilis hoſtis,
Auceps florigeros, jactans ſua retia, bulbos
Comparat; & molitor cerebro turbatus ab alâ
Infeſtam fugit ipſe molam, ac ſe condit in horto:
Nemo ſua, aſt omnes aliena negotia curant.
O fatuos hominum mores! o vana voluptas!
Prima quidem circa Tulipas eſt cura laborque,
Poſt illas in deliciis Hyacinthus habetur,
(Infelix Hyacinthe, tuo flos ſanguine notus!)
Si quid habes horum rari, quod protulit alma
Fertilitate ſua, dum gaudet ludere, rerum
Natura, aut caſus, non indigus æris & auri,
Dives es, hoc ſuperat pretio quodcunque metallum,
Et gazas, Pactole, tuas, & munera Gangis,
Obſtupeo! bulbus Tuliparum venditur unus

Cen-

Het luſt me geenſins om den Goudsblom, Eglantier,
Den Krókus, blauwe Klók, den Leeuwsbék, Violier,
De witte Lèlien te mélden, noch de Rooſen,
Die 't vét Lukanien tweemaal in 't jaar deê blooſen
In Bloey- en Herfſt-maand, én met welk een ſorg, én pijn
Sy onvermoeid ontrént dees' planten béſig zijn:
Een grooter dulligheid van hen prikt 's dichters ſinnen.
De Koopman, die verlaat 't gewoon, en eerlyk winnen
Sijns handels, en haakt na bedriegelijk profijt;
De Snijder werpt den naald, de ſótte Schoemink ſmijt
De leeſten achter's banks; de Volder onberaden
Verlaat ſijn werk; én den Droogiſt graaft met de ſpaade,
Nu hem de ſpatel ſtinkt, in de aard'; de Vőgelaar
Werpt nétten weg, en koopt blombóllen, béter waar;
De Mólenaar in 't brein geſlaagen van ſijn Mólen
Schuwt dien, én houd ſich ſtâag in ſijne tuin verhoolen;
Sulks niemant ſijn', maar élk beſorgt eens anders ſaak.
O dwaaſe zéèn des menſchs! O breineloos vermaak!
Sy achten dan den Tulp voor 't édelſt pand der aarde,
Na deeſe houdenſe den Hyacinth in waarde,
Een blom, ai Hyacinth! naa 't bloed van u genoemd.
Wie nu wat séldſaams heeft van deeze, én beroemd,
Die Vrouw Natuur beluſt uit vruchtbaarheid te ſpeelen,
Of 't lós Geval beſtond uit 't aardtrijk voort te teelen,
Is rijk, heeft ſilver, goud, jaa geenes dings gebrék,

Schoon

Centum, ducentis, quingentis, mille florenis;
Vile putant floris pretium denaria centum;
Bulbulus aut turpi terram versante novellam
Rodendus talpâ, pretiosaque vermibus esca,
Aut muri cibus, aut avido bellaria gliri;
Nec satis est tutus Domini præclusus in arcâ:
Majori ratione tamen turpissima quærunt
Has sibi bruta dapes, quam tu sectaris, Inepte,
Namque illis cibus est, tibi propudiosa supellex:
Nec tantum modicos tenet hæc dementia cives,
Hocce Viri morbo egregii, vitioque laborant,
Addicti his nugis: vix nomina Musa tacere
Indignata potest, quid ni culpemus? & ipse,
Ipse scio certus sine fuco, ac fraude trecenos
Esse ducatones oblatos, pondere justo,
Pro tribus, ac teneris, Hyacinthi a matre revulsis
Plantis, nec tamen hoc pretio secum abstulit emptor.
Quidve tuos referam hîc Hyacinthos, clare Maresi,
(Ut fert fama, licet sanus vix credere possit,)
Ultra quingentos constantes mille florenis.

Quo-

Schoon hy ſelfs karig was, én de allergrootſte vrék:
Want dit kleinood verdooft alle andere metaalen,
En ſchatten uit Paktool, én Ganges oyt te haalen.
Een tulpból werdt verkocht, O dwaasheit 'k ſta verſléld!
Voor éen twee-honderd, jaa voor duiſend guldens géld,
En vijftig kroonen zijn een laage prijs die 'r bóllen:
Een koſtlijk aas voor u O arme, blinde móllen,
En worremen! die moê gekroopen, en gewroet
Door nieuws-geſpitte aard' deez' lekkerny ontmoet;
Of hem de Meeſter ſluit in kiſt, én kabinetten,
Noch wordt hy muis, én rat tot ſmaaklijke bankétten;
De beeſten doen 't met recht; de ból ſtrekt hen tot ſmaak,
U, Wroeteren, is 't een verfoeylijk ſót vermaak.
Behalven Burg'ren, die deez' ſótterny aanhangen,
Sietmen voornaame Liên met d' euvelkoorts bevangen,
Verliefd op dit bedrijf; mijn Sangnimf dwingt ſich nauw,
Dat ſe in verbolgentheid haare ondaân niet begrauw',
Behékele, én haar' naam niet luider ſtém ga nóemen;
Maar waarom ſouſe ook deez' gékheid niet verdoemen
In Luî van aanſien? Ik, Ik ſelve heb geſien
Voor drie affetſelen des hyacinth-bloms biên,
Den ſtamból afgerukt: wie ſou 't gelooven konnen!
Vergeefs een ſak met driemaal hondert dukatonnen,
Want hier voor waarenſe den Eigenaar niet veil.
Wat ſég 'k dan, De Marés, van u, die deeze peil

C Voor

Quò non luxuries, & parta opulentia rerum
Tranverſas agitis mentes! quid divite ſtulto
Vanius orbis habet? quis poſſit cuncta referre
Futilia, & quis mente ferat, cum viderit, æquâ,
Ut ſine menſurâ rationeque prodigus aurum
In res effundat nihili, floreſque caducos,
Depereatque brevi perituræ germina vitæ;
Nec famam curet. nec gazis parcat avitis,
Quò deſideriis animi potiatur iniquis.
Intulit abſurdos peregrina pecunia mores
Cum Vate exclamem, quid enim? gens inclyta quondam
Armis, nunc foliis, florumque inſanit amore.
Non ita, Belga, tui Patres fecére, feroces
Marte, bonâ cauſâ, pro libertate fideque
Omnia, quæ pretioſa dabant, ipſamque lubentes
Cum gazis animam: tulipam tamen, aut hyacinthum
Vel denis tantum nummis emiſſe puderet.
Sobrietate ſibi rem conſervâre, labore
Auxerunt, vigili curâ ſervâre Parentes:
Inconſulte Nepos, quantum mutatus ab illis!

Tu

Voorbijstreeft, die één ból, één blom kweekt in uw'hóven
(Schoon een die wijs is nauw 't geruchte kan gelooven)
Van duisend daalderen? O schand! waar toe verleidt
Des rijkdoms óvervloedt, én vuile dartelheidt
Het averechts verstand! wat siet ge op de tooneelen
Der ruime waereld toch belachchelijker speelen,
Als een seer rijke dwaas? En wie bedwingt, wie houdt
Sijn mond, wanneer hy siet, dat men het dierbaar goud
Dus sonder rêen, én maat verspilt in nietigheeden,
In planten, die seer ras vergaan? wie wordt met réden
Niet hévig als hy hoort, dat een voor 't geld niet wenscht
Als 't lóf eens bloms, dat in seer korte tijd verslenscht,
Die't goed gerucht niet spaart, noch der Vooroud'ren schatten,
En al te roekloos dus in weelde uit komt spatten,
Dat hy sijn' dwaase lust alleenlijk stell' te vrêen?
'k Roep met de Dichter uit: dees' snoode ontaarde zêen
Heeft 't vreemde geld tot ons gebracht. Waarom? de Vólken
Eertijdts in de oorelog door swaarden, én door dolken
Onwinbaar werden nu verliefd, versót, ontsind
Om blom, of blad dat in een oogenblik verswindt.
O Nederlander! O! zo deeden niet uw' Vad'ren,
Die Mavors Soonen, die haar' édel bloed uit de ad'ren
So dikwils vlieten dêen, die schatten, 't kostlijkst goed,
Met 't lieve léven sélfs opdroegen voor 't behoed
Van 's Landts gemeene saak, voor Vrijheid, én 't Geloove?

Tu nunc in vili hâc jactas patrimonia merce,
Et cum flore vides censumque fidemque perire,
Tota super foliis tua dum fortuna locata est.
O fatuos hominum mores! o vana voluptas!
Densa ferunt florum spatiosis semina campis,
Mirandam hîc sylvam, nitidosque videre tapetas,
India dat quales, qualeis net Persa, putares,
Qualiter aut Tyrio si candida murice lana
Spargitur, aut solers pingit sua fila Chinensis;
Perstringitque oculos varius color, aureus, albus,
Purpureus, ruber, & viridis præfulget iaspis,
Lutea quos inter procerâ caule superbit
Coccineis latè maculis distincta Corona,
Æthiopumque nigro nigrior carbone Monarcha,
Lineolis pictus nive candidioribus ipsà,
Prætereo reliquos; nam barbara cuncta referre
Nomina sermo negat Latius, metrumque recusat.
Unicus exoritur fortè inter millia florum,
Cui non est vulgare decus, cui purus ab omni
Parte color, non communis pictura nitorque,

In-

Maar om een hyacinth, een tulp in haare hóven
Te koopen ſchaamden s' ſich tien deuiten te beſteên.
Onſe Oud'ren wiſten door de matigheid alleen
Het goed tè winnen, én riikdommen te vergaaren,
Door vlijt te meerd'ren, én door wakk're ſorg te waaren.
Ach onbeſonnen Neef, hoe ver zijt gy ontaardt!
Gy acht geen' goederen, geen Vad'ren erfdeel waard,
't En zy dat die beſtaan in ſaaken, die ſlechts ſchijnen;
Dus ſietge ook met de blom, uw' goed geloof verdwijnen,
Wijl gy uw' luk véſt op een blad, verwelkb're ſaak.
O dwaaſe zeên des menſchs! O breineloos vermaak!
Sy ſaaijen ménigte van allerhande zaaden
Op breede bedden, die met ſchoon gebloemt belaaden
Een wonderlijke beemd, Perſiaanſch tapiſſery,
Of als den Indiaan ſchenkt uit ſijn' ververy
Vertoonen, of gelijk den Tyriër 't wit linnen
Meêdeelt, en den Chinees ſijn' ſitzen weet te ſpinnen,
En af te maalen; 't groen, weêrſchijnend, én het hoog-
Verheerlijkt purper, 't rood dat blikzemt in uw oog
Met witte, én goud koleur; hier onder ſteekt de Geele
Scharlaken-verfs gevlamde Kroon op hoogen ſteele
't Trotſmoedig hoofd op met den ſwarten Móriaan,
Sneeuwit geſprikkelt, én geſtreept op ſijne blâan.
Ik ga de reſt voor by; Want haar' barbaarſche naamen
Wil mijne Sangheldin in 't Neêrduitſch niet beaamen.

Ingenti exultat perſpecto flore Magiſter
Lætitiâ, nec vana capit ſua gaudia ſolus,
Vicinos, ſocios, & quos modó noverit uſquam,
Spectatum Floræ doctos invitat alumnos;
Nec mora; conveniunt alacres, promptiſque bacillis,
(Namque nefas tractaſſe manu, tetigiſſe tenellum,
Vel ſummis folium digitis grande eſſe putatur
Crimen, & impingi Dominus ſibi malit in ora;
Nimirum floris nitor eſt pretioſior illis,
Quam feré vel Natæ pudor, intactæque Maritæ:
Huc, huc uſque leves rapuit veſania mentes!
Dic mihi poſteritas, ſi nacta per otia forſan
Carmina noſtra legas, anne hæc deliria credes?
Tune etiam hæc, æquè demens, exempla ſequeris?
DI melius! ſatis eſt ævum ſtulteſcere noſtrum.)
Contingunt florem, luſtrantque intentius illum,
Mirânteſque ſtupent naturæ nobile donum,
Egregiamque ſuo ſortem gratantur amico,
Et veteri bibitur Baccho natalis & ortus.

Nec ſatis hæ nugæ: jàm jam majora parantur

Lu-

In veele duisenden vindtmen gevallig één
Door glans, én schildery verschillend' van 't gemeen;
De Baas hem siende kan alleen sijn vreugd niet dragen,
Springt op van blijdschap, noodt gebuiren, makk'ren, maagen,
Of waar hy ergens één van Floras Kind'ren weet,
Ten einde zy de blom besien: Die zijn gereed,
Versaamen daadlijk, én een stókje in haare handen
Genoomen (want het was een ongehoorde schande,
Schier onvergeevelijk, zo een dit édel pand,
Dit tederst blad met 't énd' der ving'ren, of met hand
Bestond te raaken; jaa, voor dit onheuschlijk hoonen
Sag 't Heerschap liever dat hem yemand voor sijn' koonen
Een vuistslag gaf; de glans, te weeten, vande blom
Is hen by na meer waard als 's Dochters maagedom,
Of ongereeptheid van haar Wijf: dus is de reden
Van 't dwaase volk verrukt tot buiten spoorigheeden!
Seg my, Nakomeling, zo gè oyt by leed'ge stond
Ons' dichten leest, of gy dit ook gelooven kondt?
Of gy ook even sót dit voorbeeld na sult spooren?
De Gòon verhoên 't! genoeg is 't dat onse eeuw van dooren
Zo óvervloedig is!) begluiren sy de blom
Van binnen, buiten, staan verwondert stil, en stom
Om 't édele geschenk der geestige Natuire,
Sy zegenen het lot haars Vrinds te deeser uire,
En drinken, daar hy schuimt, den frisschen beker om,

Ten

Ludicra; ſtat præſixa dies quâ nomen oportet
Conveniens, aptum formæ, dignumque nitore
Infanti dariër, quâque inclareſcere poſſit.
(Nam nihil hoc ipſo fatuis ſolennius actu,)
Sollicité inquirunt cui proximus ille colore
Aut facie accedat florum, novus accipit inde
Nomen, hyperbolicon plerumque, & ſeſqui-pedale:
Cæſar, Rex, Princeps, Dux, Architalaſſus, Achilles,
Hector, Alexander, Pompejus, Scipio, Turca,
Dicitur, aut Cleopatra, Helene, Lucretia, Dido;
Aut, ſi quæ fuerint mage grandia nomina, quærunt.
Tempore jam coëunt fixo, partumque novellum
Inſpectant iterum accuratius: Inter & omnes
Anthophilus ſenior vitratis orbibus alto
Impoſitis naſo ſtupet admirabile pignus,
Vix ſe divelli patitur, bis, terve recurrit,
Mirarique ſatis nequit. Interea ordine cuncti
Conſedére Patres, & aperto vertice ſurgens
Anthophilus blæſâ Sociis ita voce loquutus:
Vidiſtis, Domini, quo nos Natura beato

Do-

Ten téken, dat hen deez' geboorte is wellekom.
Dit 's niet genoeg: Men pleegt nog grooter ſotternijen,
En ſtélt een nieuwen dag om 't ſuigling in te wijen,
Te doopen met een naam, die beſt komt óver één
Met ſijne waarde, én glans, waar meê hy eerſt verſcheen;
Want niets gemeener is deez' herſenlooſe gékken:
Dan léttenſe ſeer nauw aan welk' blom hy in trékken,
En kleur de naaſte is, van die krijgt hy een naam,
Hoogdraavend, trόts, dik niet te noemen in een aêm,
't Zy Keiſer, Kóning, Prins, den Grooten Alexander,
Pompejus, Scipio: Cleopatra, en ander'
Praalnaamen, die ik niet durf wringen in mijn dicht.
Nu kómenſe by een, beſien het téd're wicht
Wéd'rom nauwkeuriger: Een Grijſaart onder allen,
Anthophilus, laat ſich de gift ſeer wel gevallen,
Set op ſijn hooge neus een groot geglaaſde bril,
Beſiet het wonderwerk, ſtaat van verbaaſtheid ſtil,
Is nauwlijks van ſijn ſteê, en yver af te rukken,
Keert t' elkens weêr én kan 't genoegen niet uitdrukken.
Inmiddels vlijen ſich de Vaderen in 't rond:
Anthophilus ſtaat op, ſpreekt met een liſpe mond',
Blootſ-hoofds: Gy hebt geſien met welk een dragt O Heeren!
Het Vrouw Natuir belieft ons héden te vereeren,
Mijn hart ſpringt op van vreugd! met wélk een dierbaar pand
De Blomgodinne heeft verſierdt ons Hóf, en Land;

D Dat

Donavit partu, quam raro pignore Flora
Ornavit noſtros, cor gaudet & exilit, hortos;
Nunc ne tam pulcher meneat ſine nomine foetus,
Officii eſt noſtri, ut pretium & decus inde paretur,
Notaque ſit noſtros inter diſtinctio flores.
Applauſére Patres; tum ſingula vota leguntur,
Et quò plura cadunt, hoc nomine dicitur infans;
Ergo ubi convenit lauta inter pocula Bacchi
In Floræ lepidum cantatur carmen honorem.

Flora, decus noſtri ſtudii, ſpes unica noſtræ
Culturæ & curæ, faveas pulcherrima, nunquam
Vina tuis & thura focis fragantia dêrunt:
Te colimus læti, Tu nobis otia Veris
Læta facis, noſtros exorna floribus hortos,
Foecundoque ſinu formoſos edito partus,
Sic Tibi feſta dies iterum, nova pocula nobis,
Et Te connubio dulci jungemus Iäccho;
Evax! cantemus læti, Divæque ſalutem
Herculeo cratere decet memorare, Sodales,
Tinnitu reſonent calices, & flore Lyæi

Aſ-

Dat nu deez' ſchoone plant niet blyve ſonder naame,
Is 't onſe plicht, dat wy vergaadert, een beraamen,
Op dat hy na ſijn glans ook ſteigere in waardy,
En kenlijk onderſcheid in onſe bloemen zy
Door nieuwe naam, of ſtam. Hier juichchen alle Vad'ren
Anthophilus vervolgt de ſtémmen te vergad'ren,
En na de meerderheid van die doopt hy den blom:
Nu zijnſe eens; fluks gaat de berkemeijer om;
Hy houd noch van de naam veel' rédekavelingen,
En éindelyk heft hy aan, tot Flórâs eer te ſingen.
O Flóra! gy die ons ſieraad, én hoope zijt,
Begunſtig, Schoone, doch onſe arbeid, ſorge, én vlijt,
Wy ſullen dankbaarlijk u ſteeds doen Offerhanden,
Altoos ſal uw' altaar van wijn, èn wierook branden;
U eeren wy verblijd, gy geeft ons in de Lént
Vermaaklyk tijd-verdrijf, maakt ons op nieuw bekénd
Een èd'len blom; vaar voort ons' tuinen te verſieren
Uit uwen vruchtb'ren ſchoot, ſoo ſullenwe u ſtaâg vieren
Een grooten Heil'gen dag; wy ſullen dan, als dus
U plechtig huuwen aan den ſoeten Jächus:
Hei! laatwe ſingen, én den vollen béker drinken
Tot Flórâs eere, laat de kriſtallynen klinken,
Laat wy met Bacchus nat, die éd'le dauw, beſproeijt
Ter zijde ſtéllen alle onſe yd'le ſorge, én moeijt';
Hei, Spits-broêrs, laatenwe nu leeven ſonder treuren,

Aſperſi poſitis ducanus gaudia curis,
Dum datur atque licet, dum Flora invitat alumnos,
Bella Napæa favet, veteres vivamus Amici.
Sic ſonat Anthophilus, cantuque meroque caleſcens,
Vix pede ſe rectum tenet, inflammatque Coronam:
Ergo omnes uno ore vale, Dea Flora, faveto,
Ingentes agimus pulcro pro munere grateis.
Sic ſæpe in multam trahitur potatio noctem,
Et niſi jam madidis ceſſant convivia cunctis.
Nugarum necdum finis; marceſcere paulum
Si tener incipiat flos, deque vigore remittat,
Ipſum etiam Dominum pariter languere videbis,
Ætatemque brevem, vitamque dolére caducam;
Non aliter, quam ſi vel filius unicus acri
Febre laboraret, fato vicinus acerbo;
Decerpunt folia exacté languentia, ſudo
Exponunt ſoli ſiccanda, libriſque recludunt,
Atque pugillares his verſicoloribus implent,
Hæc ſecum portant; tum compotatio nulla
Nullum concilium, quin primus & ultimus illis

De

Wyl 't ons gegoeven wordt, terwyl 't ons mag gebeuren,
Om dat Napæa ons soo mild haar' gunst aanbood,
En Flóra sélfs ons als haar' voedsterlingen noodt.
Zo schreeuwt Anthophilus verhit door wijn, en singen;
Hy steuitvoet, én beweegt Vrouw Flórâs Lievelingen;
Die roepen: Flóra leev', lang bloey' de Blomgodin!
Wy danken u al t' zaam uit suiv'rе sucht, én min
Voor 't kostelijk geschenk, én onwaardeerb're gaaven.
Dit slémpmaal werdt dik by deez' breineloose slaaven
Zo lang gerékt, tot zy bestooven door de wijn
Haar' beenen, noch veel min haar' sinnen magtig zijn.
Noch meerder beuselen: Wanneer de téd're bladen
Des bloms allengskens nu haar' weelige sieraaden
Verliesen, siet ge klaar dat sich de Meester kwélt,
Verkwijnt, én alles schier voor ongestadig schéldt;
Hoe dat hy dan bedacht om endlijk self te sneeven
Den tijd beklaagt van 't kort vergangkelijke leven,
Niet anders of sijn' Soon, sijne eenigste Erfgenaam
In doods-angst snikte na den allerlaatsten âam.
Dan is het tijdt dat zy het stervend' lóf, en blâren
Afplukken, en gedroogd in sonneschijn bewaaren;
Op dat het andersins niet achtloos raak' te soek,
Zo sluiten s' 't sinnelijk in haar' geheugnis boek;
Dit draagense in de sak; Nu zijn 'er geen' gelagen,
By-een komst, daar gy 't eerst en 't laatst niet hoort gewaagen

De Florâ, donisque Deæ sit sermo, libellus
Continuò inspiciendus adest, mirantur amoeni
Post senium & mortem decus admirabile floris,
Siccaque venturum folia asservantur in annum,
Non aliter, quam si pretiosum incluseris arcâ,
Thesaurum, sua vel Matrona monilia servet;
Ut Dominus sciat, an fixus color hæreat idem,
Anne nitor maneat constans, an pulcrior anno
Præterito exurgat; nam crescit flosculus inde
Immensum in pretium, in pejus mutabile germen
Vilescit, Dominumque suum spe fallit inani,
Et qui Crœsus erat modò, nunc est nudior Iro,
Ac pro thesauro carbones invenit atros;
O fatuos hominum mores! ô vana voluptas!
Stultorum totus, pudet heu! plenissimus orbis.

Van Flòra, én de gift der goede Blomgodin;
Het boek is by der hand, én t' elkens siense 'r in,
Verwond'ren sich des plants, als toen hy wierd' gebooren,
Schoon dat nu is verwelkt, verouderd, én verlooren,
En waaren 't dorre blad tot op het vólgend' jaar
So sorglijk, als Mevrouw juweelen, rijke waar,
En dierbaar hals-sieraad verbergt in haar' tresooren,
Op dat men weete, of 't ook sijn' luister hebb' verlooren,
Dan of het heerlijker daar na te voorschijn kom'
Met vaste kleur, en glans; want hier door rijst de blom
Oneindig in waardy; verslimmert die in verve,
Dan deugt hy niets, én strékt sijn Meester ten bederve,
Maakt hem een Irus, die zo rijk als Cræsus was,
En lévert hem voor goud, houtskoolen, drék, én asch.
O ydel, dwaas vermaak der hersenloose zielen!
Ha Schande! dat men siet 't Heel-al van Sótten krielen.

Æ S T A S,

Sive

Pars Secunda
POEMATIS JOCOSERII
In
QUATUOR ANNI PARTES.

Xoluit jam Veris honos, annique juventa
Lætior exacta eſt; venit maturior ætas:
Quæque erat Aurorâ pridem formoſior ipſâ,
Nunc Dea ſordidulo Florum ſpectautur amictu,
Marceſcente comâ, ſubmiſſo in pectora vultu;
Fluxa ſui nimis, & meritò, flet tempora regni
Ereptumque brevì Sibi virginitatis honorem.
(Diſcite Friſiacæ, Divà Monitrice, Puellæ,
Gnaviter utendum vernantis flore juventæ;
Præterlapſa ſemel fugit irreparabilis hora,

Ut

SOMER,

Of

Tweede Deel.

Van

JOK EN ERNST

Op de

VIER GETIJDEN DES JAARS.

E Lent en jeugd van 't jaar is weg; met wijde schreeden
Voorby, de Somer komt nu in haar plaats getreeden.
Vrouw Flora flus meer schoon, als selfs de dageraat,
Stapt nu in flordig en wanvoegelijk gewaadt,
Met fluik hair; laat het hoofd tot op haar boesem hangen,
Te recht betreurende, met traanen op de wangen,
Dat haar de mogentheidt in een zo korten tijdt,
Met alle luister van haar Maagde-schoonte is kwijt
Gemaakt, (O Juffers! leert uit 't voorbeeld der Godinne
De groene, en frissche blom uws jeugdts ter liefde en minne
Te wijden: Want één uir, maar ééns voorbygaan,
Keert nimmer: Yder jaar, 't welk u bragt schoonheidt aan,

Ut dedit ante decus, nunc aufert, quilibet annus)
Conceditque vices Cereri, quæ candida circum
Tempora ſpicatis nitidè redimita corollis
Auricomas inter Nymphas ſpatiatur in agris;
Alta gradum, ceſto tunicam collecta fluentem
Purpureo, grandique ſinus conſtricta pyropo:
Dextra regit falcem, lævà protendit ariſtas,
Cæruleus pulcrè cyanus, rubrumque papaver,
Deliciæ frugum flores, Divæque voluptas,
Diſtinguunt ſucco diſtentas ubere mammas.
Sic Ceres ingreditur, tali procedere pompâ
Ornatuque placet, gaudenti æſtate reverſâ,
Quali frugifera ſua Sacra celebrat Eleuſi,
Myſtica Sacra piis, nullique adeunda profano.
Aut quali Socias inter Diana pudicas,
Fronde ſub umbrifera, mollique in gramine campi,
Dum lubet exercere choros, nitet aurea cultu.
Interea, exhortante Deâ, gens ruſtica duro
Incumbens operi, longi ſpem colligit anni,
Ac poſt multiplices carpit ſua gaudia curas,

Dum

In 't waſſen, ſal voortaan u minder ſchoon vertoonen.)
Geeft ſy aan Ceres nu de beurt, wiens blanke koonen
Bekranſt zijn met de volle, en koorenrijke air;
De Nimfen op het land met ſierlijk goudgeel hair
Geſelſchap houdende, en fier van tred, de rokken
Voor 't ſling'ren met een riem van purper t' zaam getrokken,
De wijde ploy gereefd met hellen diamant;
De rechter houdt een ſeiſe, en met de ſlinkerhand
Toont zy het ſpits des airs; de borſten zijn haar beide
Op 't allerſierelijkſt, en keurigſt onderſcheiden
Met blauwe rogge, en den rooden heulzaads-blom,
Zo treedt Vrouw Ceres in, en 't luſt haar 't land alom
Dus pragtig uitgedoſt, in ſomer door te zwieren:
Gelijk als wen men plag voor heen haar Feeſt te vieren
In 't vruchtb're Eleúſis, daar tot die geheimenis
Noit een onheilige, wie 't was, genadert is,
Of als de Jagtgodin, weêrkeerende van 't jaagen,
In koele lommer van een ſchaduwrijke haage,
En 't ſachte klavergras der lieffelijke wey,
Al danſende uit munt in haar kuiſſche maagden-rey.
't Swaarwerkend boerevolk, op 't aanraân der Godinne,
Tracht, onder des, de hoop van 't lange jaar te winnen,
 Siet

Dum rata vota videt maturæ tempore meſſis:
Hic falces acuit, validos parat ille bidentes,
Raſtella expediunt alii, duroſque ligones;
Nulla quies, nulli mora, cuncta parantur in uſum.
Primus enim labor, intentos, quo exerceat æſtas,
Agricolas, circa fœnum verſatur adultum:
Falce metit Damon, magnâ vi brachia jactans,
Cæſa Lyſis vertit; ſiccataque ſolis ad æſtum
In tumulos cumulant grandes: poſt horrea fœno
Ampla replent: habet hoc etiam ſua gaudia tempus,
Nequitiaſque ſuas; paucis lubet illa referre.
Dum metitur, juvenes paſſim verſare puellas
Flore ſuper molli, tunicaſque replere patentes
Graminibus mos eſt; quis neſcit cœtera: clamor
Ingens exoritur, riſuſque ſaleſque ſequuntur,
Dum ſe diſcutiat ſuffuſa pudore Columba.
Quæque prius fuerat luſus, petulantia crevit
Poſt adeó, erupitque, malos ut publica mores
Pœna coërcuerit: quo nunc niſi luſus in uſu eſt.
Tum longos alibi currus ſpectabis, utroque

Re-

Siet na veelvoud'ge ſorg hun wenſch vervult met vreugd
In 't rijpe Oegſt-Saeiſoen, en toont zich heel verheugt;
Haalt alles voor den dag het geen hun werk komt eiſſchen;
De grijpe, hark en vork, de ſikkel en het ſeiſſen.
De eerſte oeffening, waar mede Zy haar ras
En rap maakt, ſtrekt omtrent het opgeſchooten gras.
De ſterke Damon maeit met 't zwaeijen van ſijne armen;
En Lyſis keert het Zwéé, het welkeſe, door warmen
In Sonneſchijn, gedroogt ophoopen tot een rook,
En vullen 't wijde vak des ſchuirs met hoij en krook.
Ook deez' tijdt heeft vermaak, en looſe beuſelingen:
't Luſt my de ſelve eens in 't kort hier op te ſingen.
't Is maeijtijds de manier, dat Tijter 't Meisje rolt
In ſacht geblomde beemd, haar lekt, haar troetelt, ſolt,
De rok vol hoij propt; wie kan nu de reſt niet raamen?
D' Omſtaand'ren heulen, en zy roepen lachchend' t'zaamen,
Dat het ten Hemel klinkt; wijl Duyſken om haar leed
Van ſchaamte blooſt, en 't hoij vaſt ſchudt van lijf en kleed.
Doch deeze dartelheidt, die eerſt ſcheen ſpel te weeſen,
Is naderhandts zo hoog ten toppunt opgereeſen,
Dat de Algemeene Tucht deeze ongebondentheên
Geweert heeft met die Maats te ſtraffen aan de leên.

 Weêr

Repletos fexu, maturæ ætatis, & altâ
Cantante in triviis incondita carmina voce.
Quid triviis? Imò infano clamore platéas,
Idque die medio, complent, totamque per urbem
Falcibus erectis, tenfisque ad fidera palmis,
Bacchantum fimiles, gaudent difcurrere plauftris.
Nec pudor infulfam tenet aut reverentia turbam;
Quis negat, aut dubitat, quin hîc dementia regnet!
Pinguior interea pro more polenta, placenta
Convivis coquitur, multo diluta butyro,
Sacchare, vel libo densè confperfa minuto:
Et ceream é cellâ veterem depromit Amyntas,
Craterafque replet grandes, cupafque propinat;
Illi avidè plenis potantque vorantque cadurcis;
Hectores in patinis, forteis, ad pocula Achilles:
Vix ceffant, nifi cum plus inteftina faburræ
Ferre negent; optant ventres imponere tergis
Poffe fuis, vel cum ftomacho mûtare caballi:
Ingluvies eft tanta, bolos ut fæpe comefos
Hofpitibus reddant, aut dent obfonia porcis;

Por-

Weêr elders ſiet men een ſeer groote en lange waagen,
Gevult met beider kunn' van rijpen en volſlaagen
Bejaartheidt; daar men zingt een ongeſouten deun
Op yder kruisweg, dat de buirt weergalme en dreun',
Wat kruisweg? met hun zot geſchreeuw, als uitgelaaten,
Vervullen s'lichten dags, als dollemans, de ſtraaten;
En draaven met hun kar de Stad ſtout op en nèèr,
De hand en hark om hoog, met 't ſeiſſen, boers geweer;
Als Wijnpaapinnen, fel verwoed in raaſerije.
Wie twijffelt, of ontkent, dat hier heerſch' ſotternije?
Amyntas, midlerwijl, kookt Sweelerspotmarg, ſtijf
Van krenten en roſijn, datſe in boter drijv',
Beſtrooijt met zuiker, of Met koek ſeer fijn gereeven;
Tapt oud dik-bier, en vult èèlmoedig daar beneeven
De berkemeijers, en de bekers met dit nat:
Zy vreeten, zuijpen, of ze vreeſden nimmer ſad
Te zijn, uit aarden, en met lepels groot als ſpaaden;
Achillen by de vocht, en Hektors trots van daaden
In 't ſchranſen, lichten niet voor 't ingewand meer laſt
Te neemen weigert, wenſchen de opgeſpannen baſt
Te torſen op hun rug, en de al te kleine maagen
Te reuilen met een hengſt, die meerder vóèr kan draagen.
Hun

Porcorum focii quærant in ftramine lectum,
Sus ubi fœda genas, fpurcataque fordibus ora
Ructatis lambit, porcinaque bafia figit,
Sorte fuâ gaudens lautum inveniffe fodalem.
Sin fatur ire domum tentet, folufque vagetur
Per fata, per faltus obfcurâ nocte colonus,
Mergitur ille cavâ turbatus ab affere fofsâ,
Sive viâ titubans mediâ, procumbit in herbis,
Et Jove fub gelido totam producere noctem
Cogitur; officium domino præftare labanti,
Dum negat infirmus pes, ac mens obruta vino.
Mane diei multo confperfus rore falutat
Surgentem Auroram, câpitifque gravedine preffus,
Vix fe tollit humo, quin ter, quâter ingemit, ohe!
Ingemit, ac toties male fobrius ofcitat ore
Impuro, & feffos ægrè trahit anxius artus:
Dum gravis hefternam fœdo cum murmure cœnam
Eructat venter, mediifque effundit in agris.
Quis negat aut dubitat; quin hîc dementia regnet!
Verum alia, & major forfan vefania reftat.

An-

Hun vraatzucht is zo groot, dat dikwils, na 't geſchok,
Den heer beſchenken met den eens geknaauwden brok;
Of geeven die aan 't ſwijn, hun broêr; en mat van leden,
Door 't ſwelgen, ſoekenſe in 't ſtroo hun legerſteede;
Alwaar de vunſe zeug hen mond en baard, bedrekt
Met ſtinkend braakſel, op het minnelijkſt belekt,
En op haar verkens kuſt, verheugt van dus geſinde,
En braave metgeſels by haar in 't kot te vinden.
Die dol en vol door 't veld na huis te dwaalen tracht,
Die beuitelt van de plank, en dompelt in de gracht,
Of ſtruikelt mids in 't pad ter néer en moet gehengen
In 't kruid en koude lucht de nacht dus door te brengen,
Als nu het dronken hoofd, en al te onvaſte voet
Sijn' dienſten weigert, en hem t' elkens vallen doet.
Des morgens nat bedauwd ſiet hy Auroor verſchijnen,
En groet haar; wijl hem 't hoofd ſchier breekt door ſwaare pijne,
Zo beurt hy nauwelijks het lijf van d' aard, of ſchreeuwt
En ſteent een maal drie vier, O my! terwijl hy geewt
Half nuchteren met op geſparden bek, zijn' leden
Angſtvallig trekkende, met loome en traage treeden,
Werpt ſijn beſwaarde maag het giſter avondſch maal
In 't gras neêr met gegnor, en vuile ſwynen taal.

Annua ſunt pagis, vicis fora, confluit ingens
Undique turba hominum, ſunt diverſoria, luſtra,
Sin deſint medio ſtatuunt tentoria campo.
Hîc mercatores, mangones ordine proſtant,
Hic ſcurræ, errones; hîc balſama jactat aliptes,
Atque theatrales exercent ludicra mimi:
Dum nugas ſimplex nimis admiratur agreſtis,
Furcifer interea loculos legit alter, & aufert,
Deridens ſtolidum, jam poſt carecta, Choroebum.
Ille ſui gnarus damni, ſtupet, ejulat altâ
Voce, manuque caput, ſed fruſtra, ſcalpit utrâque.
Villicus, ac civis coëunt ad pocula mixtim,
Quæ parat Harlemum, coquit aut quam Friſia Vippam,
Aut vinum bibitur vile, aut guſtatur aduſtum,
Jam diluta probè, nec parco fonte ſubacta,
Nugantur, cantant, ſaltant, ac prælia miſcent:
Ante fores ſequitur ſexus, comptæque puellæ
Spectatum veniunt, veniunt ſpectentur ut ipſæ,
Prætereunt, redeunt, ſi cui lubet eligit unam
Quam ſecum abducat, ſociam trahit illa ſecundam,

Nec

Wie twijfelt, of ontkent, dat hier heersch' sotternije?
Doch deeze dwaasen kwelt noch grooter dweeperije.
Elk dorp heeft jaarlyks sijn bezond're kermisdag;
Op welke een menigte van allerhande slag
Van menschen derwaarts vloeit; hier vindje hoerekitten,
Ook beter herberg, om gemaklijk néèr te sitten,
Voor eerelijke Liên; en zyn se 'er niet, men stelt
(Dit noemtmen wildemarkt) veel' tenten op het veld.
Hier hebje dobbelaars en kraamers, land-doorloopers,
En schurken, ook noch smout, voor balzemen, verkoopers;
Hier speelt een Arlequin sijn' kluchten op 't toneel;
Maar wijl d' onnos'le boer zich selven al te veel
Hier aan vergaapt, zo komt een schelmsche beursesnijder,
En licht hem straks de huig, daar by den armen lijder
Belachchende achter 's hegs. Den bloed, die krouwt sijn hoofd,
Schreit luidskeels, doch vergeefs, van geld en beurs beroofd.
Hier drinken burger en den boer vermengt het kiessche
Soet Haarelemmer bier; de lekk're wip uit Friessche
Kuip, Brandewijn, Siampu, Gatwijn, of Blauwe Jan,
Met een pint waters elks gerekt op yder kan;
Hier vechten s', beuselens', zy zingen, dansen, springen.
Veel meisjes net gepronkt met zilv're riem en ringen

Nec trahitur nolens, tum tertia, quarta ſequuntur.
Ecce puellari turbâ comitatus Alexis
Cauponam ingreditur, ſuſpenſâ fronde notatam:
Heic ubi cum grege conſedit caper, oſcula figit,
Oſcula, queîs gratas notat adveniſſe puellas,
Et ceream jubet, & vinum ſibi promier uſtum,
Sacchare dulcatum. Fit mixtio: caupo propinat:
Cochlear in phyalâ natat: hoc bis, terve repletum,
Sole, ſiti feſſas circum ambulat inter amicas.
Millia tum junctis carpit ſibi baſia labris,
Et, ſi plura cupit, vel millia millibus addat.
Sacchare viſcoſis hærentia ſuavia labris,
More columborum connectunt oribus ora:
Et mera ruſticitas quid tale negaſſe putatur.
Jam potu ſaturas, ſaturas amplexibus, udis
Suaviolis, pro more juvat cantare puellas,
Aut choreas agitare. Tremunt tabulata tumultu
Inſano: reboant cantu percuſſa ſonoro
Sidera, criſpiolo fidibus reſonante Gerardo,
Aut claudo ſtrepitante lyrâ calamove Menalcâ:

Con-

Van goud, die wand'len heen en weêr voor by de deur,
Om ſiend' geſien te zijn: die 't luſt gaat dan te keur,
En kieſt een Deerne uit: deez' trekt dan noch de tweede,
Doch willig, en de darde en vierde volgen mede.
De braave Alexis, met deez' maagdeſtoet verſelt,
Treedt in de kroeg, voor welke een veilkrans is geſtelt;
Hier ſit hy als een bok by 't geit, maakt droll'ge zwieren,
Geeſt elk een kus, en ſpreekt: O aangenaame dieren!
Weeſt dubbel wellekom; ſa Waard, een kanne bier,
En zuikerd kopje, datwe maaken goede cier;
Die brengt het hem: de ſleef vlot drijvende in de komme,
Gaat met een drieling by de dorſt'ge Nimfjes omme;
Nu kuſt hy duiſendmaal gevouwen hands, heeft vry,
Begeert hy meer, hy voegt daar tienmaal duiſend by.
Aâms halv' geſcheiden ziet g' haar lippen draaden trekken
Van 't ſoet, en aanſtonds weêr als duyven trekkebekken;
Want zulks te weigeren was enkel boere doen.
Omarmens moede, ſad van drank en 't nat geſoen
Luſt het de Lieverties eens helder om te danſen,
Te ſingen dat het klinkt, dat ſoldering en tranſen
Van 't daav'ren gallemen, wijl Gerrijt Kroltje op vêel,
En manke Hermanus gonſt met lier en ſchorre keel.

Convivæque alii vino, vippâve madentes,
Mercantur, ſpondent, rixantur, ſcommata jactant;
Cuique ſui mores: & quod mireris eodem
Conclavi ludunt, rident, potatur, amatur,
Pugnatur paſſim, ſunt oſcula vulnere mixta,
Sanguine vina rubent, Lapithum vidiſſe putares
Certamen: lætus canit hic, gemit ille dolore;
Victus abit fractus coſtas, vel pollice truncus,
Perfuſuſque oculos, naſum laceratus & ora,
Ad choreas victor redit, applaudente coronâ.
Quis negat, aut dubitat, quin hic dementia regnet?
Non illud tantum notæ genus exhibet æſtas
Stultitiæ, ſunt plura nigro carbone notanda;
Omnia non referam; noſcas ex ungue leonem.
Ingentem ſtatuunt utroque in margine foſſæ
Ruricolæ palum, funis conjungit utrumque,
Multiplici in medio nexu miſerabilis anſer,
A capite ad calcem ſevo, ſapone perunctus,
Pendet, & adſtantum ſtrepitu diverberat aures:
Hic Rhodus, hic ſaltus: juvat hic documenta dediſſe

Egre-

De gaſten, dronken door de wijn en 't bier, zijn helden,
Zy drijven koopmanſchap, zy wedden, kijven, ſchelden;
Elk heeft zijn' fratſen, en dat u noch meeſt verbaaſt,
Men ſpeelt, men lacht, men ſuipt, men mint, men vecht, en raaſt
In eene en 't ſelf vertrek; de zoenen zijn met ſlaagen
Vermengt, de wijn met bloed; deez' ſingt, die hoort men klaagen
(Recht der Lapithen ſtrijd!) met d' arm, of rib gekneuſd,
Blauw oog, en dikke neus, ja dikwils heel ontneuſd;
De winnaar keert bejuicht van boer en burgerye.
Wie twijfelt, of ontkent dat hier heerſch' ſotternye?
Dit dul bedrijf vertoont de Somer niet alleen,
Maar noch veele andere verbaſt'rend' goede zéèn;
Kent uit de klauw den Leeuw; 'k ſalſe alle niet verhaalen.
De Landliên ſtellen op de kant des grachts twee paalen,
Aan weêrzy een; hier aan dan hechtenſe een touw,
In 't midden bindenſe met meenig knoop en vouw
Den armen gans, gevét van 't hoofd tot aan de voeten
Met ſmout en ſeep; hy krijſcht dat elk de ooren toeten
Der kijk'ren. Dit 's een ſtuk! daar komt het nu op aan,
En 't luſt me hier een ſtaal van haar doorluchte dáàn
Te melden, met veel kracht behendiglijk bedreeven.
De uitgeleeſen Jeugdt, door 't lot de rang gegeeven,

Stapt

Egregiâ juncti cum dexteritate vigoris.
Ordine conſcendit lembum ſortita juventus,
Nautica præcipuè pubes, conſueta natare,
Ac nutrita mari reliquis animoſior inſtat;
Funibus emiſſis cymbam trahit altera turba,
Quamque poteſt celeri curſu feſtinat anhelans;
Stat pugil in puppi, tentat caput anſeris, at cum
Intentus nimium, titubat, procumbit, & undis
Mergitur; hinc riſus feriunt ac jubila cœlos;
Emergitque alacer: venit alter, tertius inſtat,
Sorte pari; pronus cadit hic, cadit ille ſupinus;
Ridiculos edunt motus gyroſque cadendo:
Haud ſecus ac juvenis laſcivit in æquore Delphin,
Cæruleos patulis fonteis é naribus efflans,
Jam capite exſurgit, jam caudâ verberat undas:
Sic nando in mediâ ludit gens nautica foſſâ.
Nec ceſſant; curſus gaudent iterare madentes,
Aſcendunt, tentant iterum, lapſique reſurgunt;
Fractum donec Hylas caput anſeris auferat: ille,
Ille ſalutatur Rex, illi præmia præſtò,

Seu

Stapt in een kleine boot, de rappe bootsgesel
Gewoon te swemmen, en op zée gevoed, is wel
De moedigste van 't rot; men langt aan beide boegen
De lijn uit; d' and're maats, die trekken, onder 't swoegen,
Op vollen ren het schip door 't wed; de Kampioen
Staat op het achterend; maar wijl hy al te koen
In 't grijpen na het hoofd der gans, en 't spoedig vaåren
Te yv'rig is, glipt hy en tuimelt in de baaren.
Nu lachchen, juichchense, dat het de lucht door dringt,
Terwijl de dompelaar manmoedig boven springt.
De tweede en darde valt gelijk met wond're zwieren,
Deez' buik-, die rug-lings met belachchelijke gieren:
Niet anders, als in zée den jongen dolfijn weidt,
En 't nat als een fontein ten neus uit opwaarts spreidt,
Zo swemt en speelt matroos, is geensins af te matten,
En schroomt niet druipende het loopen te hervatten.
't Werk wakkert: hy, die valt, staat lustig wed'rom op,
Zo lang, tot een den gans afrukk' den vetten kop.
Dien groetmen Koning, krijgt voor sijne dapperheeden
Een zilv're kroes, of ring van goud; stelt voort sijn' schreeden
Na 't Dorp, en kiest aldaar een braave boeremaagd,
Die, als sijn' Koningin, met hem de kroone draagt.

Seu ſcyphus argento factus, ſive annulus auro:
Reginamque ſibi pagi de gente puellam
Eligit; illa pari cum Rege triumphat honore:
Cœtera turba ſuas etiam ſibi quærit amatas:
Et ſaltando diem noctemque bibendo ſequentem
Conſumunt, potu ducunt, nubuntque viciſſim:
Ne quid pejus agant: quid enim, dum ludere gaudent
Cum ſatyris ſaturæ nocturna ad pocula nymphæ,
Tune pudicitiam credis, bone, matribus omnes
Mane referre ſuis, illibatumque pudorem
Hoc Mopſus credat, credat Judæus apella
Quid Venus & Bacchus non auſi nocte patrare?
  Illa eadem emiſſis alibi ludicra caballis
Exercent: furcâ ſuſpenſus & annulus altâ
Vel longis petitur contis, vel figutur enſe,
Enſe gravi per luſtra decem rubigine tacto,
Hiſpano quondam fuerat qui ſanguine tinctus.
Inconſultus eques, nimium dum laudis avarus,
Quadrupede excutitur, mediaque effuſus arenâ,
Porrectim jacet, ac caſum dolet: excipit illum

Tur-

De ander Ridderſchap ziet ook na haar' gelieven,
Waar mé deez' dag en nacht een volle vreugd bedrijven
Met danſen, zuipen; en ſmoorvol met wijn gelààn
Belooven, huwen s', zo niet ergers yets beſtaan.
Wat meentge, als 't Nimfen luſt des nachts met Pan te ſpeelen
By wijn, dat zy haar Moêr des morgens den geheelen
Maagdom t' huis brengen, en een ongerepten ſchoot?
Dat loove Mopſus, of een ontvoorhuiden Jood:
Want wat durf Bacchus niet met Venus 's nachts aanvaarden
Noch oeff'nen s' 't ringſteekſpel met dul genoopte paarden:
De ring, gehangen aan een taamlijk hooge paal,
Dien ſteekenſe met ſpeer, of met een endtie ſtaal,
Vol vijftig-jarig roeſt, by laater oorlogs-tijden
In 't Spaanſche bloed gedoopt. D' onkundige in het rijden,
Eergierig echter, ſtort ten fáèl uit in het ſand,
En klaagt om ſijne val: die kijkt klapt in de hand,
En jouwt hem uit die vaſt met half gebrooken léden
Na huis kruipt; wijl ſijn maat, die ook een onbereeden,
En ſteeg rosbaijert had beklommen, geen verſtand
Van 't mennen hebbende, ſijns ondanks door het land
Werdt heen gevoerd, ook vaak in 't water néèrgeſmeeten,
Of in de heggen ſchier aan flenteren gereeten,

Turba jocis: repitque ſuas elumbis ad ædes.
Morigerum minus, indomitique aſcenderat oris,
Alter equum, qui nec ſatis ipſe peritus agendi,
Avehitur longè nolens, latoſque per agros
Errans, vel foſſæ injicitur, vel ſepibus hæret;
Brachia non rarò frangit, vel crura cadendo.
Tum reliqui, (poſtquam jam ceſſerat annulus enſi
Victoris) poſitas poſt ſeſe in clune veredi,
Per fora, per mediam gradientes ordine turbam,
Sylveſtres ducunt ad diverſoria Nymphas.
Sæpè equus impatiens duplicis ſeſſoris, utrumque
Excutit, ac nexos in terram effundit amantes.
Heic facile id ſpectes, aliàs quodcunque videri
Non patitur pudor, aut teneri reverentia ſexus,
Veſte ſuper ſuras lapſu graviore levatâ.
Tum nova materies miſeram ridere puellam,
Spurcatam fimo tunicas, frontemque, comamque,
Cum gemitu ac lacrymis damnum fatale dolentem.
Pſittacus en alibi duro de robore fictus,
Ingenti clavis in malo ac funibus actus,

Plum-

Niet ſelden door den val dus breekende arm, of been.
Maar d' andere, als nu van henliên allen een
Den ring, door 't punt ſijns klings, heeft ten triomf bekoomen,
Die draaven, hebbende haar' Deernen opgenoomen,
En zylings op het paerdt doen ſitten achter haar,
Langs 't marktveld door het volk, en voeren s' ruſtig naar
Hun herreberg: doch 't ros, door dubb'le laſt te draagen,
Werdt damſteeg, ſtijf van bek, en ziet zich geerne ontſlaagen
Van ſijne vracht, ſpringt, werpt de minnaars in het padt,
Die zich omarremen. Hier ſietge lichtlijk, dat
De ſchaamt van 't téèr geſlacht niet zou veroorelooven:
Want zy valt ruggelings, de rokken verre bóven
Haar bloote knye geſchort. Hier hebben s' nieuwe ſtóf
Tot lachchen om de meid; die door de ſwaare plóf
Verbaafd, haar ſchâà betreurt; en, ſiende haar drekvuile
Voorhoofd en kleed, begint ſeer jammerlijk te huilen.

Noch elders zietm' in top van een ſeer hooge maſt
Een eiken Pappegaij, met touw en nagels vaſt
Geklonken; deezen nu beſchietenſe met looden
Uit haare ganſe-roers, en hebben ſchier van nooden
Een heelen dag, eer zy by brok en kleine ſtuk
Hem lichten; dit vermoeit den boerman, zonder druk.

Plumbiferis jam jam globulis turbandus ab alto,
Conſpicitur, petitur, duroſque fatigat agreſtes:
O quam ridiculum eſt feſſos ſpectaſſe colonos,
Sudore ac pyrio fœdatos pulvere vultus!
Haud ſecus ac nigrâ redeat Vulcanus ab Ætnâ,
Aut fuligineâ ferus a fornace Pyragmon.
Jam caupona patet: facie manibuſque lavatis,
Ad potum cum Rege phalanx exhauſta paratum
Feſtinat; quantos tum, tum ſpectaveris hauſtus
Ad calidum miſſos jecur: admiraberis uno
Heminas tractu totas, decumanaque promptè
Pocula ſiccari, & circum caput inde rotari.
Ponitur in medio vas amplum, flumine plenum,
Perque vices capiunt plenos, redduntque culullos;
Cum mare virgo ſedet; ſi quem vocat ordo bibendi
Protinus ad cupam procedit, & inſerit undis
Sponte pedem dextrum, ſociamque invitat amatam,
Quæ ſecum bibat, atque natet; nihil illa moratur,
Cruraque ad uſque genu tunicis nudata reductis
Oſtendens, immergit aquæ, ſtat, provocat, haurit:

Sæpe

Haar tronij is begruist van 't buskruid, door het sweeten,
Als van Vulkaan, wanneer hy wéèrkeert uit de reeten
Des swarten * Bergs; of als Pyragmon van 't met roet
Bemorsten aambeeld komt. De Koning en sijn stoet
Gansch afgemat, na zy haar aangesicht en handen
Gewasschen hebben, spoên ter herreberg, om van den
Voor haar bereiden drank te nutten: Maar wat ziet
Men slaagen doen, eens teugs! gy hebt 'er een, die giet
Ten eerst een halve kan op sijn verhitte, en warme
Lever; een ander sendt een kroes na sijne darmen,
Van 't grootste slag, en swaeit de kanne dat hy klapp'
Om 't hoofd, op dat de Waerdt weêr van den frisschen tapp'.
Sy stellen midden in 't vertrek een tob vol water,
En drinken beurt om beurt; het soete Meisje gaat 'er
Met hem, die by haar sit; welke aanstondts na het vat
Treedt, als 't sijn drinkschoot is; hy steekt in 't schuimend nat
Sijn rechter been, en noodt sijn lieve gesellinne,
Dat met hem drinke en baad'; sy draalt niet, glipt daar inne,
Zo diep als hy, en toont, de rok braaf opgehoogt,
Een bloote dy, die elk met grillinge beoogt;
Dus staatse, tart de mans, drinkt boordevolleglaasen,
Weekbakken drinkebroêrs verbluftse door haar blaasen,

* Ætna.

Houdt

Sæpe minus promptos audet ridere bibones:
Pes premitur pede, nec ſtationem deſerit iſtam,
Ni prius epotus fiat campanula crater.
Interea a tergo ſubiens conviva doloſus
Deſuper infundit ſitulâ ſpumante liquorem,
Unda ſalit, parteſque rigat, queîs Cypria gaudet:
Uda Corinna dolet, reſonat conclave cachinnis:
Præcipuè cum jam potis veſtigia fallant,
Hebeſcant oculi vino ac vertigine capti:
Hic pronus facie poſitis immergitur undis.
Clunibus ille, ſedens verſis ferit aëra plantis:
Veſte pavimentum verrit, dum procidit, alter,
Effuſis, gliſcente ſolo, lymphâque meroque,
Aut vomitu ac ſputo, fœdum redolente tabacum.
Sponte ſuâ varia his ſubeunt diſcrimina nugis,
Hæ ſunt deliciæ, ſi non deliria gentis.
Quis negat aut dubitat, quin hic dementia regnet,
Stultorum totus, pudet, heu! pleniſſimus orbis.

A U-

Houdt voet by 't ſtuk, en eer zy haare poſt verlaat,
Is 't, dat de léége kruik het onderſt bóven ſtaat:
Mits komt een looſe gaſt ter zijên, ſtort van bóven
Een emmer vochts in 't vat, 't welk bruiſſchende opgeſtooven
Beſproeit, dus ſpringende, dat deel der fiere maagdt,
Daar Cyprus Koningin haar grootſte trots op draagt:
Corinna ſiet bedeeſt, de kamer galmt van 't klappen,
Voornaámelijk, als hen nu dronken de voetſtappen
Bedriegen, haar 't geſicht door wijn, ylhoofdigheidt
Begeeft, deeze op de kop in 't nat gedompelt leidt,
Die met ſijn gat, de voet hoog in de lucht geſteeken;
Een ander vallend' vaagt met 't kleed de vloer, beſtreeken,
Gladglibberig van wijn en water, vuil beſmeerd
Door 't kwijlen van tabak, en braakſel half verteerd:
Jaa dikwils zietmen, dat dit onbeſuisde mallen,
En losheidt oorſaak zijn van droevige ongevallen.
Doch dit, dit is des Volks vermaaklijkheidt, zo men 't
Geen ſotheidt noemt; want wie nu twijfelt, of ontkent,
Dat groote dulligheidt beheerſche deeze zielen.
Ha ſchande! datmen ziet 't Heel-al van ſotten krielen.

AUTUMNUS,

Sive

Pars Tertia

POEMATIS JOCOSERII

In

QUATUOR ANNI PARTES.

VErgit in occaſum ſenſim proveɛtior annus;
Et flavam Bacchus Cererem ſibi cedere cogit,
Dum ſua regna videt celeri properantia greſſu,
Regna Diis, regna Humanæ gratiſſima genti,
Neɛtar & ambroſios ſpirantia regna liquores:
Illeque Pampineis juvenili fronte corollis
Præcinɛtus, pœtis blandè ſubridet ocellis,
Vaſe equitans grandi, & magnum cratera propinans
Porrigit Autumno, Cancri fervoribus uſto,
Purpureiſque ſiti confeɛtum ſublevat uvis:
Et Pomona ſuos, foecundâ ex arbore plenis,
Effundit fruɛtus, calathis, poma aurea, molles
Caſtaneas, ſuaveſque nuces, & Perſica pruna.

His

HERFST,

Of

Derde Deel.

Van

JOK EN ERNST

Op de

VIER GETIJDEN DES JAARS.

Allengs veroudt, en helt de prilste tijdt van 't Jaar
Naa haare ondergang. Ceres, met goudgeel hair
Onlangs noch net getoid, moet nu voor Bacchus wijken,
Terwijl hy snellen gangs sijne aangenaame Rijken
Ziet naaderen; een rijk de Góon zo aangenaam,
Als aan het menschendom; een rijk, welks lieflijke âam,
Niet als naa Nekter en Ambroos, twee artzenijen,
Die 't anders sterflijk ter onsterflijkheid inwijen,
Op 't geurigst riekt. Hy prijkt met krullen wijngaards-kroon
Om 't blanke en jeugdig hoofd; de dikke en vette koon
Bloost van een sierlijk rood; van 't sap half snuister-dronken
Glimlacht hy soetelijk; werpt minnelijke lonken
Aan sijne Dienaars, en beschrijende sijn ros,
Een voedervat, brengt hy den beker, met de tros

His Pater Autumnus recreatus, alacriter haurit
Spumantem mufto pateram, pyra mitia guftat,
Dente nuces frangit, virefque animofque refumit,
Et Satyros inter geftit faltare petulcos;
Florentemque tenens thyrfum, caput, ilia, lumbos
Bacchantum de more quatit, fylvamque per omnem
Evan, Bacche, fonat lætè, raptufque benigni
Numinis afflatu plenum cratera repofcit;
Ut meritas agat accepto pro munere grates;
Silenumque Senem geniali provocat hauftu,
Plus folito celebrata Deo poft Orgia potum,
Pendentemque afino, ac crebros è guttere ructus
Cum vomitu edentem; tamen æquè ad pocula promptum.
O utinam noftro tantùm foret unicus ævo.
Silenus! nunc quanta cohors, quibus una voluptas
Ebrietas, craterque mero rutilante repletus,
Et cyathis cyathos fuperaddere, ducere longas
Potando noctes, queis gloria fumma videtur
Fefta Palatino vigilaffe trinoctia Baccho:

Hoc

Des druifs omhangen, aan Autumnus; welkers longen
Door 't Kreefts-vuir zijn gezengt, van dorst in een gewrongen.
Pomóna, die het Oeft besorgt, stort uit haar schoot
Goude appelen, de Keulsche en haselaare noot,
De witte en blauwe pruim van Persen, heele manden
Kastanien geplukt in blijde boschwaaranden.
De grijse Vader, door deez' lekkernij verheugd,
Vaagt 't kristallijne glas, wijl 't boordvol schuimt, met vreugd,
Knauwt sachte peeren, en bestaat met d' oude kaaken
De harde schaalen van de noot, om 't kern, te kraaken;
Wordt door het druive-bloed wêer jong en rap te been;
Jookt met de Saters in haar dart'le dans te treên,
En houdende in zijn hand een groene spiets, de léden,
Als armen, 't hoofd naa der Bacchanten wulpsche zéden
Omswaaijende roept hy met blijdschap door al 't woud,
Lang leeve Bacchus! lang leeve Evan mijn behoud!
En vol des milden Gods eischt hy een groote béker,
Dat hy hem waardig van sijn dankbaar hert verséker
Voor den genooten gift; fluks daagt hy held Sileen
Tot een gesondtheidts-dronk, die reeds meer als gemeen
Gepoid had naa het Feest des Wijn-Gods, en ter zijden
Op 't ézel hangende staag rispte uit den wijden,
En open keel, zelf met gebraak, doch even koen
En altoos vaardig om weêr frisch bescheid te doen.
Och wierde ook in onse Eeuw slechts één Sileen gevonden!

Hoc Jonam feciſſe vocant ridendo Profani.
Impia vox turbæ damnari in viſcera ceti
Dignæ, vel Curiis addici, aut flumine puro
Paneque ad Eurotæ nigro macreſcere ripam.
Scilicet ebrietas vitium eſt tolerabile genti
Germanæ, populare malum; cui Fannia nunquam
Sanctio ſuffecit; non ipſe Licinius acti
Par fuit edicto: quod lex compeſcere nulla,
Vel ratio potuit: licet huic ignoſcere: Coeli
Craſſities, vitiumque ſoli, vaporque paludum,
Ingeniumque minùs vegetum ſibi pocula poſcunt,
Atque ſalutiferos crebrò ſiccare cululios
Suadent, queis mentis nebulæ pellantur, & illa
Liberiùs ſolito fungatur munere. Verùm
Non patitur Natura ſua irreverenter haberi
Dona, vel impunè his, rerum docet uſus, abuti:
Si lex victa jacet vitio, ſe vindicat ipſa,
Noxa caput ſequitur, comitantur crimina pœnæ:
Hinc podagra & chiragra, hinc arthritis, & aſpera febris

Hinc

Wat is 'er nu een hoop, wiens grootst vermaak de sonde
Van vuile dronkzucht is, een glas ter kimmen toe
Gevuld met held're wijn; die wakker nimmer môe,
Met swelgen heel de nacht doorbrengen, die verlangen
De kelken steeds met half-pints-rómers te vervangen;
Wiens allerhoogste roem en eer het schijnt te zyn,
Den Paltzschen Bacchus drie eet-maalen by den wijn
Te vieren. Dit noemt men spotswijse een JONAS maaken.
Godloose rêen des volks, wel waardig in de kaaken,
En ingewanden van den wallevisch gedoemd
Te worden tot hun straf; met Curius, beroemd
Door matigheid niet als gebraaden raap te eeten;
Of wel met Sparta's Jeugd, in d' arbeid en in 't sweeten
Haars aangezichts, aan 't strand en oever van d' Euroot,
Gansch niet te drinken als klaar water tot droog broodt.
't Is of de dronkenschap in Duitschen is te heelen,
Als of 't een land-kwaal was; op welke de beveelen
Van Fannius noit ijets vermogten, schoon die wet
Op 't slempen scherper wêer op nieuw wierde ingeset
Zelf van Licinius. Een kwaad door regt noch reden
Te temmen. Men vergeev' deeze ongeschikte zéden
Een logge Landaardt, daar uitwaassemíng van kreek,
Moerassen, dikke lucht, gebrek van woonings-streek,
Het dof verstand, min vlug en swaarlijk te beweegen,
Vereischen datse vaak een braave kroes uitveegen,

Op

Hinc ſtomachi languor, capitiſque gravedo dolorque:
Corporis atque animi vigor effluit, interit ipſa
Divinæ ratio mentis, quâque omnibus unus
Præſtat homo brutis, Superumque aſcendit Olympum;
Atque ſuum noviſſe Deum datur; interit, inquam,
Judicium, ingenium, robur, præſtantia formæ:
Tantorum ebrietas eſt unica cauſa malorum.

Sed nimis excurſum eſt; ad rem redeamus, Amici.
Jam pomis Galathea procos, jam fronde laceſſit,
Et licet in ſylvam fugiat, tamen ante videri
Se cupit, ut trahat in nemoris ſecreta Menalcam,
Solaque cum ſolo colludere poſſit amante;
Quis neſcit Veneris quam dulcia furta ſub umbrâ
Vernantis querci, aut denſo ſub tegmine fagi,
Flore ſuper violæ, aut cytiſi fragrantis odoro.
Candida ſanguineo jam moro purpurat ora,
Et collum, Quartilla, tuum laſcivus Alexis,
Ridiculaſque negat maculas abſtergere, terna
Nî priùs à roſeis carpat ſibi baſia labris.

Nec

Op dat, de breinkas van ſijn giſt en miſt ontvracht,
De geeſt te vrijer haar betrouwd beroep betracht'.
Natuir wil echter 't regt gebruik, niet dat haar' gaaven
Dus oneerbiedig van deez' dwaaſe Buik-Gods-ſlaaven
Misbruikt zijn: Want indien de wet door overdaad
Verkracht wordt, zo wreekt ſy ſich ſelven, wijl het kwaad
Thans loont ſijn Meeſter, en de ſtraf vervolgt de ſonden.
Hier uit heeft podagra haar oorſprong eerſt gevonden;
Handeuvel, felle koorts, de jicht, verſlapping in
De maag, en 't hoofdſweer nam hier uit een droef begin;
Hier door vervloeijen des gemoeds en lichchaams krachten,
't Vernuf, de reden zelf, waar door de Menſch is t'achten
Ver bóven al het geen gemaakt is, waar door hy
Sijn God ken, en waar door hy trapswijs, langs een rij
Van ſijn' gedachten, tot den Hemel op kan treeden,
Die, ſegge ik, die vergaan met alle deftigheeden
Van 't oordeel, van 't verſtand, van kracht en ſchoon gelaat.
Alleen de dronkenſchap is oorſaak van dit kwaad.
Maar 't is te wijd geweid; dies laatenwe, mijn' Vrinden,
Wéèrkeeren tot de plaats, daar Melkblank haar beminde
Met goijen van rijp oeft en lof van boomen tergt,
En ſchoonſe zich daar naa in 't dichſt van 't boſch verbergt,
Begeertſe echter dat Menalkas haar zie vlieden,
Ten einde ſy hem lokke in ſtille en onbeſpiede
Vertrekken van het woud, op datſe wel te vréèn

Nec multùm Quartilla rapi dolet oſcula, quamvis
Fortiter illa velit contrà pugnaſſe videri:
Namque reſiſtendo vinci res grata puellis:
Miraris? referunt ſemper ſpolia optima victæ.
Hæc partim culpanda ſatis, partimque ferenda
Æquâ mente putem, tolerandaque gaudia curas
Inter multiplices, queis gens humana laborat.
Servetur modus in rebus: Nec dulcia blandæ
Gaudia nos Veneris, nec læti munera Bacchi
Odimus, utamur modicè, vitemus abuſum.
Altera, ni fallar, ſalſo digniſſima riſu
Materia occurrit, paucis recitate, Camænæ.
O Lepores! lepores! vobis fatale propinquat
Tempus, & hora vocat, quâ non funeſtior ulla,
Feſta tua an ſemper ſunt, Bartholomæe, cruenta?
Quot nunc ſpectamus cæſos, quot pellibus orbos!
Quid, lepus eſt leporem? quid tum, ſi major aſellus
Inſidiis petat, ac avido voret ore minorem?
Scilicet hic verum eſt, quod fratrum gratia rara.

Hoc

Hem kuſſe en ſtreele, en met hem ſpeele daar alleen.
Wie ken de krachten niet der ſoete ſluikerijen,
Die men, begunſtigd van de Liefde, onder 't vrijen
Geniet, wanneermen ſijn Meeſtreſſe onderhoudt.
In ſchâuw van beuke of eik, in 't eenſaamſt van het woud,
Op 't bed van klavergras en geurige vioelen.
De ſtoute Alexis, om ſijn dartelheidt te koelen,
Beverft de blanke hals en mond van u, Quartil,
Met verſch moerbeesje-bloed, en weigert naa uw' wil
Deez' purp're vlekken af te wiſſchen van uw' wangen,
Eer hy drie kuſſies van uw' lippies heeft ontvangen.
Quartilla ziet niet zeer bedroefd, om datmen haar
Die ſoenties rooft, hoewelſe ſchijnen wil daar naar
Sijn' poogingen met kracht te hebben afgeſtreeden:
Want vechtende overmand te worden is met reden
Een Meisje eerſt aangenaam; dewijlſe overheerd
In 't eind des ſtrijds altoos noch moedig triomfeert.
Dit was ten deele wel beriſpelijk, ten deele
Is 't ook te dulden, als men aanmerkt, met hoe veele
Benauwde ſorgen, dat het menſchelijk geſlacht,
Voor weinig vreugde, daar en tegen is bevracht.
De middelmaat is beſt in alle ding. Wy haaten
God Bacchus gaaven, nochwe ontrekken ons verwaaten,
Wanneer Vrouw Venus ons haar ſoet vermaak aanbiedt:
Maar datmen haar gebruike, en alle misbruik vlied'.

Hoc tamen in duris, animal miſerabile, rebus
Sit tibi ſolamen, quod magnis Regibus eſca,
Præcipuiſque viris fias; vix menſa putatur
Lauta ſatis, ſi grata tui præſentia deſit:
Nimirum in pretio eſt leporinæ gloria gentis?
Si lepidi lepores, inſulſius odimus agmen.
  Necdum purpureis Aurora rubeſcere bigis
Cœpit, & Oceani rutilum caput extulit undis,
Quin, vigilate viri, cornu ſtridente ſonatur,
Terribilique canum latratu perſonat omne
Atrium, & interius reboat conclave tumultu.
Haud ſecus, ac nigro ſi Cerberus aufugus Orco
Terrarum ſuperas ſubitò evaſiſſet in oras.
Stat contis armata cohors, ſtat magna canum vis,
Expectant Dominum; lecto ocyùs ille levatus
Progreditur, luſtratque aciem, jubet ire paratam:
Molliculus quamvis aliàs, cœnâque gravatus,
Heſternoque mero multas dormiret in horas,
Inque diem medium, vigilans nunc prævenit ipſam

Auro-

'T Schijnt mijn' Thalia hier belachchelijker dingen,
En ſtof ontmoeten, dieſe ook kortlijk op wil zingen;
Bedriegt het ſchemerlicht haar' vaakrige oogen niet,
Zo zietſe een jaagers-rot met honden in 't verſchiet.
O haaſen! haaſen! u genaaken droeve tijden,
De uire naadert dat uw jammeren en lijden
Op nieu ſal aangaan; waaijt op uwen heil'gen dag,
Bartholoméus, dan altoos de roode vlag?
Hoe veele zien we nu wel dóòn, en 't vel afſtroopen.
Wat, moet dan de eene haas het met de dood bekoopen
Om 's anders ſpijs te zijn? wel jaa: de kabbeljauw
Belaagt den ſchelviſch, en ſmult hem voor lekk're kauw.
Te weeten hier is waar dat broeder-liefde klein is.
Arm haasje, u zy tot trooſt, dat ſchier geen tafel rein is,
Noch prachtig toegedekt, 't en zy dat uwe léèn
Den diſch verſieren, dat gy keuriglijk geſnéèn
Aan Koningen tot ſpijs verſtrekt en braave Grooten,
Met ouden Rhijnſchen dauw geduirig wordt begooten.
Is dan het haas-geſlacht in ſulken achtb'ren ſtandt?
Als 't aard'ge haaſen zijn: de ſots-bend moet van kant.
  De dageraat begint noch niet eens uit te kimmen
Van 't purpervervig Ooſt haar ren-baan op te klimmen
Houdt noch het glinſt'rend hoofd gedooken in de zee,
Als 't ſchorre toethoorn blaaſt: ſa Mannen, maakt u rêe,
Waakt op. Een gruwelijk gebas van honden, janken

Auroram ac Phoebum, ventos, nebulasque molestas
Concretumque gelu rorem, nocturnaque spernit
Frigora, ad usque genu madidus (quandoque suborta
Tempestas totum humectat de vertice ad imum)
Ut tenerum captet leporem sata, prata pererrat,
Discutit omne nemus, fossas transcendit & altas,
Corporis at fracto librati pondere conto
Mergitur, evadens vix cum discrimine vitæ;
Sæpe die toto fera nulla occurrit, ad ædes
Esuriens, madidus fessusque redire coactus.
Dicite, Pierides, an non hæc digna cachinnis?
  Inde alibi lepus infelix reperitur, & har! har!
Turba sonat, tumidique canes laxantur, anhelans
Venator sequitur, prædam jam spirat opimam;
Sed fera per tractus notos, flexusque viarum
Ocyùs evadens, spe ludit, & effugit hostes.
Cum canibus fessi redeunt: iterum ordine lato
Procedunt, quærunt, surgit lepus alter, & altà
Voce datur signum, canibus de fune solutis

Jam

Vervult den voorhof, het ſaalet dreunt van de klanken
Des ijſlijken geloeijs, gelijk of Cerberus,
De helhond, als wel eer den band ontkoomen, dus
Met vreeſelijk geweld van d' akelige ſpooken
In 's aardrijks heuglijk licht op nieuw kwam doorgebrooken.
De Jaagerbende ſtaat gereed, met pols en weijd-
-Tas wel voorſien, verſeld van 't honderot, en beidt
Den meeſter van de jagt; die vroeger nu de leden
Ten bedde uit licht, en laſt den mannen voort te treeden
Naa 't heir bezichtigt heeft: die op een ander tijd,
Als tederlijk gevoed, diens ſtaat en goed het lijdt,
Door giſter-avondſch wijn beſwaard en lekker ſmullen,
Sijn ledekant tot aan den middag zou vervullen,
Komt nu Aurora en den blonden Phœbus voor,
Veracht den ſtorm-wind en ſlagregenen, waadt door
Bevrooſen dauw, en mint de koude herfſtſche nachten.
De vangſt eens ted'ren haas kan alle moeijt verſachten.
En nat tot aan de knie, ja dik door 't regenweer
Bedroopen, of hy was gedompeld in het meir,
Dwaalt hy door beemden, en langs vet beſaaijden akker,
Slaat heele boſſchen af, ſpringt met ſijn polsſtok wakker
En vaardig over, diep gegraaven kreek en gracht:
Niet zelden beurt het, dat de ſpringſteng door de vracht
Sijns lichchaams breekt, daar hy, diep onder 't nat gedreeven,
Niet wordt geholpen als met groot gevaar van 't leven,

Jam premitur fera, jam ſupereminet ore Melampus,
Jam jam dente petit, ſed morſu tentat inani,
Dum lanæ tantum floccum de vellere tollit.
Interea latus infeſtat fortiſſimus Hector,
Hector, delicium Domini, terrorque ferarum
Irruit, infirmumque animal ſubvertit, at ipſe
Impete provectus nimio provolvitur agris,
Aut crus, aut collum frangit, luxatve cadendo.
At lepus interea caſu turbatus & ictu,
Se videt obſeptum canibus, videt undique preſſum,
Nulla fugæ via tuta datur, licet omnia tentet,
Erret, diſcurrat, ſaliat, gyretque regyret;
Sed fruſtra, cum jam ſtratum cervice prehendit
Crudelis Nero, capturæ defenſor acerbus,
Et Domino apportet miſerandâ voce querentem.
Sæpè duo, vel tres Domini, ut ſit & amplior actus,
Et ſpes venatûs major famuloſque caneſque
Conjungunt: Ecquid fieri tum credis. Apollo,
Cum cuiquam è Dominis vivum prenſare cubili

Con-

En op een ganſche dag zich niet één haas op doet;
Zulks hy gedwongen wordt, doorwaterd, hong'rig, moed
Met al de Jaagerſtoet wêer naa ſijn hoev'te treeden.
Noem my, mijn Sanggodin, eens meer beſpotlijkheeden.
Wéèr elders vinden ſy een afgedwaalden haas;
De heele troep ſchreeuwt met een ſchrikkelyk geraas
Har, har, de ſtruipen los der honden: deeze vliegen
Onſtuimig van de band, de Jaager, onder 't hijgen,
Volgt hen van ver, blaaſt niet als rijke buit en moordt:
Maar 't haasje rekkende langs hem bekenden oordt,
Door omweg, vlugt en ſpot met hen, die hem verjaagen.
Sy tréèn vermoeit te rug; doch, zonder te vertzaagen,
Gaatmen in breeden rij weer voort en ſoekt. Daar ſtaat
Een ander haas op, men geeft met een blij gelaat,
En hooge ſtem het ſein, har hár, de ſtruip los; téken,
Waar op de honden wéèr het ruime veld in ſteeken.
Nu wordt het wild gedrukt, Melampus heeft een raam,
Tracht het te vatten, maar, ſchier heel end' al uit d'aâm,
Poogt ijdel, wijl hy ſlechts een weinig wol en vlokken
Den armen haas heeft uit het teder vel getrokken.
Doch ondertuſſchen breekt de wakk're Hektor door,
Des Heerſchaps liefſt vermaak, de ſchrik en vreeſe voor
't Onnoſele gediert, die ſchichtig aangeſtooven
Werpt met geweld en kracht den haas het onderſt boven,
Maar door de groote drift verblint en ſnellen vaart,

Contigerit leporem manibus? mera jubila cælos
Percutiunt, & continuò Rex ille vocatur
Venatûs, illi nactos gratatur honores
Læta cohors, totumque diem, ceu Romulus alter
Imperat, at reliquis parendi gloria restat.
Ecce jocis nova materies, sannisque paratur:
In mediâ lepus exspirans jactatur arenâ;
Stat circum victrix acies, positoque galero
Prosilit ê medio turbæ, digitisque cruentis
Insigni Calchas moribundum exenterat arte;
Acriter intentus, si quisquam vertice tecto
Adstiterit, magnum hoc crimen; natibusque piandum:
Corripitur manibus, pedibus reus, atque supinus
Tollitur in cœlum valido libramine, & inde
Clunibus impactis terram ferit, ingemit ictu,
Pœna eadem bis, terve iteratur; rura nemusque
Spectantûm plausu resonant, nexuque solutus
Assurgit, mulcetque nates, pætoque dolorem
Accenso levat, ac venando fortiter instat;

Zo beuitelt hy, rolt zelf gelijk een bal langs d' aard,
En breekt ſchier hals en ſchoft. De haas ter neergevallen
Ziet ſich omzingeld, en van t' honderot aan alle
Zy-paden nauw beſet; daar is ter vlugt geen weg
Meer veilig; hoe hy 't draaijt, weerdraaijt, ſpringe, overleg,
En loope, 't is vergeefſch: Want Nero de geſtrenge
Beſchutter van de vangſt vat, om ſijn Heer te brengen,
Den nieuws gevelden reeds met opgeſparden bek,
En draagt den klaagenden gegreepen by de nek.
Op dat deez'handeling met meerder glans verſcheene,
De hoope tot de vangſt te grooter zij, vereenen
Dikmaalen twee, drie en meer Heeren haare jagt
Van honden, ook haar'knechts. Maar wat gelooft, wat acht
Gy te geſchieden, zeg Apol, als 't een van allen
Gelukt een leevend haasje in 't leger t'overvallen,
Te grijpen met ſijn hand? geſchater, bly gerucht
Klinkt langs de velden, dat het ſteuit tot aan de lucht.
Dien Saal'gen noemen ſy aanſtondts haar Heer en Koning,
De blijde bende ſweert hem manſchap naa de krooning;
Gelijk een Romulus gebiedt hy deeze dag,
De reſt gehoorſaamt zeer ootmoedig ſijn gezag.
Al wéèr aan nieuwe ſtof tot boert, en uit te jouwen
Sots-klucht: Wie kan zich van te lachchen hier onthouwen?
Het ſtervend haasje werptmen midden in het zand;
De winnaars ſtaan rond om; Calchas neemt in ſijn hand

Jam corii, & pretio percussi doctior ani.
Hoc quoque supplicium patitur, quicumque (sodalem
Ingenti fontem nisu dum vibrat in altum)
Negligit ê loculis campo seponere cultrum:
Noxia nimirum ne procedatur ad arma,
Si quis fortè putet se durius esse subactum.
Ni referam leporis si quisquam in nomine peccet
Membrorum, subitò si terminus excidat ore
Auribus insuetus Venantûm, hæc verbere digna.
Crimina, grande nefas, & vix ignoscitur ulli,
Ni priùs in potum denaria solvat emendum.
Scilicet in parvis etiam dominatur habendi
Dira fames, regnat potandi insana libido.
Hactenus in scenâ lepores: nunc altera merx est,
Et Pomona suas exponit divite cornu
Delicias, vigili tutas custode Priapo,
(Care Priape aliis, teneris metuende puellis)
Gallorum pyrus extremis portator ab oris,
Aurea Pepini malus, Reginula Pomus,

Et

Een scherp gesleepen mes; springt voorwaarts uit de bende
Met ongedekten hoofde; ontweijdt zeer plechtig, ende
Met ongemeene konst het wild; past wakker op
Of der omstaand'ren een den hoed houdt op sijn kop
Dit is een gruwelijk misdrijf, en niet te boeten,
Als met de billen: want by handen ende voeten
Grijptmen den schuldigen, men heft hem in de lucht,
En bonst hem ruggewaarts op d' aarde dat hy kucht
En steent van pijn. Deez straf werdt drie, vier en meermaalen
Hervat; het gansche landt, de bosschen, bergen, daalen
Weergalmen van 't gelach der kijkers: die de straf
Ontvangen heeft staat op, vaagt voort sijn smert weer af,
En streelt sijn achterst met een pijp Tabak te rooken,
Is wakkerer ter jacht, men ziet hem uitgestooken
Voor and're, nu geleerd ten koste van sijn vel.
Deez' straf bedruipt hem ook. die, als sijn metgesel
Dus wordt gestuipt, versuimt sijn' dy-of and're sakken
T' ontledigen van 't mes, op datmen ongemakken,
Te weeten, hoede, en niet tot mes-gevecht mogt tréèn.
Dat 'k hier niet spreeke, al men in 't noemen van de léèn
Der haasen zich vergist; als iemant zich laat hooren
In spreekwijse ongewoon aan deeser jaagers ooren;
Dit 's strafbaar, een niet wel vergeevelijk schandaal;
't En zy hy tot een slemp alvoorens geld betaal.
Zulks drinkzucht, heblust met haar hongerige kaaken

Et piplinga ferax, tua ſumma, Britanne, voluptas,
Per maria & ſcopulos arceſſitur: inter & omnes
Nata Damaſcenis prunus placet inclyta campis,
Quamque ferit Medus, tepidiſque alit Aſſur in hortis,
Perſarum nitidis lautiſſima fercula menſis:
Nil Rhodanus, Sequana, aut Ligeris, latusque Garumna,
(Quos, ut præcipuos, mihi Gallia jactitat amnes)
Fertilibus lambunt undis; nil flumine Rhenus
Nil Rubicon, Padus, aut toto celeberrimus orbe
Terrarum Tiberis fœcundis irrigat undis;
Vix Ganges, Tygris, Euphrates, vix Indus, Araxis
Frugiferi quicquam, aut lauti protrudere gaudent,
Quin jubet adferri, & cultis plantariër hortis,
Nec labor, aut ſumptus nimius, dum vana libido
Inſanuſque ardor, cupiat quodcunque, fruatur.
Amplius, Hippomenes, ne jactes aurea mala,
Quæ Cytherea tibi dederat, quo vincere curſu
Alipedem poſſis Atalantam; Theſſala Tempe,
Heſperidumque horti, & Regis pomaria ſordent

Alcinöi,

Ook meester speelen self in d' allerkleinste saaken
Dus ver de haasen ten tooneele. Maar nu doet
Zich ander waar op, die uit d'hoorn van Overvloet
Pomóna voorstelt, des milde aardtrijks lekkernijen,
Die uwe sorg voor dieste, O Priapus! moet vrijen;
Wat zijtge ontsaglyk voor een maagt noch noit gerept;
Doch lief aan and're, schoon ge een vreesb're scepter hebt,
Den peer, den appel van Pepijn, den koninginne
Geeft hen het Fransch gewest. Den pippeling, de minne
En tuin-vermaek van u, gelukkig Engeland,
Ontbiedense door zee, langs klip en barre strand.
Damascus pruim, in voortijds saalige landsdouwen,
Doch nu van 't ongeloof gedrukt, door vlijtig bouwen
Eerst aangekweekt, en die met sorge en noeste hand
D' Assyrier en Meed in warme hóven plant,
Behaagt hen meest: welks vrucht voor treflijke banketten
De Persiaanen op tapyte tafels setten.
De Rhóne, Seine, noch de Loire, noch Garón,
Voornaamste vloeden, op welks spring en kille bron
't Vermetel Vrankrijk roemt; noch Rhijn besproeijen landen;
Noch ook de Rubikon, de Pó met haare stranden
Vol Populier, noch ook de Tijber zo vermaard
De waareld door; d' Eufraat, noch Tygris lekken aard'
Met d'Indus, Ganges, en Araxes, die yets bóven-
-Gemeen uitlevert, of men plant het in sijn hoven,

Alcinöi, ſummis adeó celebrata Poëtis.
Hæc nugæ: Inſurgit Neſtor ſermone diſerto
Grandia verba ſonans, nec ſeſquipedalia centum
Nomina ſufficiunt: jam barbara, græca, latina,
Gallica germano miſcens idiomate paſſim,
Quid velit, aut dicat nec percipit ipſe, nec alter.
Singula ſi referam pomorum nomina nullus
Finis erit, nec charta ſatis, nec ſermo latinus
Suppeditat noſtræ verba apta probataque Muſæ,
Ecquid, cum ferat una eademque arbuſcula denos
Diverſos multùm titulos, cujuſque ferentis
Pro lubitu ac genio? grandi clamore tumultus
Exoritur, dum quiſque ſuæ vult verius eſſe
Arboris ac fructus nomen; fit ſponſio, lauta
Symbola conſtituunt, legitur vir doctus in arte,
Cujus ab arbitrio ſententia pendeat æquo;
Ille ſedens graviter, Prætorem dixeris eſſe
Romanum in ſellà dicturum juraCuruli:
Inſpicit, inquirit, partes interrogat ambas,

Unde,

Zó ver gehaalt; de moeite en 't geld wordt niet waardeerd,
Als maar de dwaase lust geniet 't geen zy begeert.
  Houd op Hippómenes te stoffen op uw gouden
En dierbaar œft, dat u om 't leeven te behouden
Vrouw Venus schonk, waar door uw kerker in een throon
Veranderde, en gy in 't loop-strijd-perk ten loon
De schoone Atalante ontvingt tot gemalinne;
Doch naaderhands ten straf om uw kerk-schendig minnen.
't Thessalisch Tempe, en het hof der Dochters van,
Ster-wikker Hesperus, 't welk gulden vruchten wan,
Noch van Alcinous zijn yet, schoon uitgekreeten
In lóf-gedichten van des Ouden Tijds Poëeten.
  Dit zijn slechts beuselen: hier vaart een Nestor uit
Met veel welspreekentheidt, slaat wonder vreemd geluid,
En braakt u honderden van ander-half-voets-woorden,
Die Neêrland nimmer in haar moeder-taale hoorde; (kuitsch
Fransch, Engelsch, Grieksch, Latijnsch, Barbaarsch, en Kali-
Vermengt de fotskap met ons heerlijk Nederduitsch,
Zó rijk een taal; doch hy verstaat sijn eigen rèden
Geensins, veel min kan hy die anderen ontleeden.
Indien ik nu de naam, van ijder appel-boom
Besonder noemen wou, daar was geen einde, en 'k schroom
Door bastaard-talmerij mijn Sangnimf te versteuren:
Wijl eene en selve boom, naa zinlijkheidt en keure
Van ijder saaijer, tien verscheiden tijtels draagt

Unde, ubi, quando, à quo plantata ſit arbor, & inde
Judicium formans claro pronuntiat ore:
Auribus arrectis adſtant, pallentque rubentque
Sponſores, utri dederit victoria palmam;
Victor ovat lætus, damnatus ſymbola ſolvit;
Non aliter, quàm ſi ſpolia ampla tuliſſet ab hoſte
Ille, vel hic grandi fuerit certamine victus;
Ille agit Arbitro grates ſpumante meraco,
Hic plenis muſto cyathis ſua damna rependit,
Dicite, Pierides, ſi non hæc digna cachinnis?
Nunc vocat ad luſus alios mea Muſa Poëtam,
Lautior occurrit civis, Prætorius adſtat
Vir, bonus ac gravis, aut titulis inſignis honorum,
Aut ſtudiis clarus loculis depromit apertis
Vix nuce caſtaneâ majus, vel pollice pomum
Purâ veſtitum chartâ, linove volutum
Candidulo, ſummis digitis ſpectantibus offert,
Indolet, ac ægrè fert, ſi quis duriùs illud
Preſſerit, aut manibus ſi decidat; ambulat inde

Per

Hier uit ontſtaat geſchil, dat heel 't vertrek gewaagt
Van 't heftig roepen, om dat elk den doop, en naamen
Sijns booms poogt van party door réèn te doen beáàmen.
Men wedt met ijver om een rijkelijk gelag,
En kieſt een wijshooft in de konſt, aan wiens geſag
En oordeel d' uitſpraak wordt van groot geſchil gelaaten,
Deez' ſit zó deftig, als de Roomſche Magiſtraaten,
Om regt te ſpreeken, op haar elpenbeenen kar;
Door-ziet, Door-zoekt, Door-vraagt, op dat hy niets verwar,
Partijen: waar, wanneer, van wien, en uit welke oorden
De boom verplant is? voorts ſpreekt hy met klaare woorden
Het vonnis uit; terwijl de wedders, bleek en rood,
Angſtvallig luiſt'ren, wien d' uitſpraak de winning bood,
De winnaar juicht; hy, die gedoemd is, moet betaalen;
Die, of hy rijke buit kwam van de viand haalen;
Deez' treurt als of hy in den ſlag verwonnen was;
Die dankt den Regter met een verſch en bruiſchend glas
Vol wijns, deez'ſtelt ſijn hert ook met die vocht te vreeden
Noem my, mijn Sanggodin, eens meer beſpotlijkheeden.
  Noch roept Thalia ons tot andere ſotternij.
Een man van adel, of een rijke uit Burgerij
Toont u een appeltie, ſchaars hebbende de grootte
Van een kaſtanje of duim, omwonden en beſlooten
In ſchoon papier, of in een ſtuk wit linnewaat,
Met 't eind der vingeren. Deez' dierbaare appel gaat

Per digitos Patrum; ac in frusta minutula sectum
Circumfertur odore, colore, sapore probandum.
Spectant, olfaciunt, gustant, raptique stupore
Insignem pomi virtutem ad sidera tollunt;
Suauiter adridet Dominus, totusque triumphat;
Non aliter, quàm si magno donaveris illum
Munere; vel Lydium sibi conquisiverit aurum.
Citrius imprimis intus color omnibus uno
Ore placet, similis céræ, similisque butyro;
Sunt tamen in quibus est albus color optimus intus:
Inde rosis violisque parem mirantur odorem;
Jam thymus, & crocus, & redolens vilescit amomum,
Et, quæ grata Diis, sordent fragrantia thura,
Sordet aromatico præ succo Nectaris haustus,
Divorumque dapes, rident bellaria mensæ,
Persa, tuæ; teneri frustum vix latius ungue
Infantis lambunt tantum, manduntque minutim,
Ne citò tam dulci privetur lingua sapore;
Cum tamen interea nisi pomum haud nobile gustant,

Aut

Rond by de Vaders om, zo yemant van hen allen
't Juweel te hard drukt, of laat uit ſijn'handen vallen,
Wordt hy zeer gemelijk; dit oeft wordt omgeſnéèn
By kleine ſtukskens, dat elk kenner geeve réèn
Des reuks, des kleurs, en ſmaaks: ſy rieken, zien, en ſmaaken
Den éd'len vrucht, dan ziet ge haar ſotte geſten maaken
In haar' verrukkingen; ſy prijſen hemel-hoog
Den appel, wijl de Heer haar met een vrolijk oog
Toelacht, en zegepraalt; hy kan ſijn vreugd niet vatten,
Is blijder, of men hem veel'koſtelijke ſchatten,
Of Lydiſch goud vereert. Daar zijn'er, die het wit
Van binnen beſt behaagt; de meeſte, dat het pit
Zy als citroen, of was, de reuk, die in violen
En roos gevonden wordt, is in dit oeft verhoolen:
Zulks thijm, Armeenſche amoom, 't hert-ſterkende ſaffraan
Zelfs wierook, die men is gewoon eerbiedig aan
De Góòn te offeren, gering wordt; nekter-toogen
Zijn laf by 't kruidig ſap, 't welk grétig wordt geſoogen
Uit deezen appel, met 't ambroos; en ſy verſmáàn
De diſch-geregten van uw tafel, Parſiaan,
Mag hen een broksken, als een kinder-duim, gebeuren
Van 't oeft; ſy knauwen het allengs, op dat de geure,
En aangenaame ſmaak van 't koſtelijk gewas
De tonge niet ontſchiet', verſwinde al te ras;
Terwijl de dooren niet dan ſlechten appel proeven,

Aut modicæ ſaltem virtutis, qualia mille,
Et meliora quidem, producit Patria tellus.
Sed peregrina placent, multoque parata labore,
Ac ſumptu immodico; ſpernunt vulgaria, quamvis
Deliciosa magis, ſanoque probata cerebro.
O præjudicii vis imperioſa, pudenda
Errorum mater; ſcopulus, cui naufraga paſſim,
Sana aliàs, ratio impingit, patiturque ruinam!
Errorum in mediis verum vidiſſe tenebris
Haud facile eſt factu; puteo latet illud in alto,
Et niſi cum multo eruitur diſcrimine: contra
Torrenti ſimilis vulgaris opinio, quamvis
Falſa, trahit quemcunque bonum; modulaminis inſtar
Sirenum incautam fert recto à tramite mentem.
Dicite, Piërides, an non hæc digna cachinnis?
An non ſtultorum totus pleniſſimus orbis?

HYEMS,

Off middelbaar van deugd, die vaderlandſche hoeve
Voortbrengt by duiſenden, en beter: maar het geen
Van verre komt, en met veel' koſten, ſorglijkhêen
Verkreegen wordt, behaagt ons Landts gemeene ſaaken
Zijn niet, hoewel die Liën van kennis beter ſmaaken.

Vooroordeels wreed geweld, ſchier onvermijdb're klip,
Wat baartge al dwaalingen, waar op des rédens ſchip,
Schoon anders wel beſtierd, vaak ſchipbreuk heeft geleeden,
't Valt ſwaar in 't midden van uw' dikke duiſterheeden
Het waare licht te zien; dat ſchuilt als in een put,
En wordt niet dan met zeer naauw onderſcheid ten nut
Daar uit gehaald: 't gemeen gevoelen daar en tégen,
Schoon vals, verrukt ons als een ſtroom, door dwarrel-wégen,
En lokt den menſch, gelijk een vleijende Sireen,
Van redens ſpoor in dat van ijd'le waan te tréên.
Seg, Sang-heldinne, is dit niet waardig te beſpotten?
Is het Heel-al niet vol van allerhande ſotten?

WINTER,

HYEMS,

Sive

Pars Quarta

POEMATIS JOCOSERII

In

QUATUOR ANNI PARTES.

Unc alia eſt rerum facies, nunc altera ſcena:
Horrida ſævit Hyems, caneſcunt rura pruinis,
Ornatuſque comis nuper vernantibus hortus
Squallet, & incurvata gemit ſub pondere ſtrictæ
Sylva nivis, denſiſque rigent rapidiſſima cruſtis
Flumina; foſſa, lacus curruſque trahaſque ferentes
Actus, iter, via ſunt, nec plauſtra onerata recuſant.
Aſſidet Alcimedon foculo, Vippamque propinat
Egelidam calamo ſugens fumante tabacum;
Fabellaſque refert veteres, luſuſque iocoſque,

Sive

WINTER,

Of

Vierde Deel.

Van

JOK EN ERNST

Op de

VIER GETIJDEN DES JAARS.

DEr dingen aangezicht verandert het Tooneel.
De felle winter woedt; de landen zyn geheel
Als grijs van rijm; den hof, van 't lente-groen der bladen
Ontbloot, legt vuil bemorst; het bosch met sneeuw beladen,
Kromt zich van swaarte, en zucht uit haar benauwde borst;
't Snelvlietend meir is hard bevloerd met dikken korst
Van ys; rivier en gracht ontzien niet op haar' ruggen
Het ros met kar en slêe, voor reed en drift, als bruggen
Te torsen. In deez' tijdt zit d'oude Alcimedón
In 't hoekje van den haard, en heeft uit Paters ton
Een buikig kantje van den Besten voor sijn' scheenen;
En wijl de goede man een pijpje zuigt met eenen,
Vertelt hy sprookjes van 't rood kousje, en oude maaren
Sijns jeugts, de dapp're dåan van sijne jongmans jaaren;

Sive ſuæ memorat præſtantia facta juventæ:
Queis interfuerit bellis, quantiſque periclis,
Quas tulerit lauros victor, quotieſque fugatos
Viderit Hiſpanos, & robora fracta Philippi;
Æternam pacem cum libertate renatam.
Scilicet illa Senum mos eſt retuliſſe libenter,
Et præferre ſui jactanter temporis acta.
Intereà pinguem coquit Alida læta polentam,
Caſtaneas Ægle torret, parat Acca placentas,
Curat oves Corydon, vaccas emulget Iölas;
Caſeus hinc premiturque recens de lacte butyrum,
Et gravis ære domum viſâ redit urbe colonus,
Nidor & alta petit fragrantior aſtra culinæ:
Phyllis Hylaſque novo pariter modulamine cantant
Paſtorum luſus, & dulcia furta procorum,
Inſidias Satyri Syringæ ardentis amore,
Nympharumque dolos, queis credulus hæret Alexis
Rideturque miſer, dum ſpe deluſus inani
Inſidæ curas dolet impendiſſe puellæ.

Con-

Welke oorelógen, welk gevaar heeft bygewoont,
Hoe hy als winnaar vaak met lauw'ren is gekroont,
Hoe dikwils hy het heir der Spanjaarden zag wijken,
En Philips magt gefnuikt in 't knotten van sijn'rijken,
En nu de vrije Vreê weêr mag gebooren zien.
Te weeten, 't is de wijs der afgeleefde liên,
Dat sy de daaden van hun tijd zeer gaarn verhaalen,
En boven het bedrijf der jonger Eeuw doen praalen.
Inmiddels bakt hem Akke een lekk're pannekoek;
Aal kookt de potmarg, en sijn Els rooſt in den hoek
Kaſtanjen; Koridon beſorgt het ſchaap; de koeijen
Melkt löle, waar van, naa 't perſen en naa 't broeijen,
De ſoete-melks kaas en rôo bóter wordt gekneedt;
Die dan ſijn Meijer op het dierſt den Stêe-Luy weet
Te venten; dit geeft aan den Huisman vette ſoppen,
En doet ſijn keuken van 't gebraad aan 't ſpit te droppen
Wel rieken; hier door ſwelt ſijn beurſe dat hy kraakt.
Phillis met Hylas zingt een deuntie, nieuws gemaakt
Van alle treeken en bekende linkernijen,
Die nu de Harders, om de Meisjes onder 't vrijen
Te doeken, inſlaan; daar by meldenſe in haar liedt,
Hoe Nimf Syringe, om Pan t' ontvluchten, in een riedt
Veranderde, en hoe vaak een deern haar laat behaagen
Den lichtgeloovigen Alexis in haar' laagen
Te lókken, waar door hy beſpot en loos misleid
Te laat ſijn'zotte zorg om 't wufte wicht beſchreit.

Conjugis Hilla fuit braccam, net retia Thyrsis,
Seu nive pressa sequi gaudet vestigia cervi;
Seu leporem pedicis, seu visco fallere turdos,
Queis gratam fesso cœnam coquat Ida marito,
Et dulces faciat fructus gustare laborum:
Sic sua quemque trahit vel cura domestica, sive
Innocuus genii lusus, potatio, cantus;
Sic habet in medio sua gaudia frigore Bruma.
Hactenus haud adeò malè: Nunc videamus, Amici,
Quam sibi ridiculam fingit gens ludicra scenam.
Quæve parat levior sibi nugamenta juventus:
Aptat equo plumas, sibi plumas aptat & ipsi,
Sic plumis ornatus uterque caballus Herusque,
Hactenus ergo pares: post tintinnabula, bullas
Quadrupedis tergo injiciunt, comuntque decoras
Versicolore jubas lino, luduntque venustè
Per caput & costas phaleræ, formosus ab omni
Parte, sui ignarus cervicem jactat in altum,
Tellurem pedibus quatit, ornatuque superbit.

At

Hil lapt den broek haars mans; Thyrſis breidt ſchakel-netten,
Of 't haagt hem voor den haas den voet-ſtrik uit te zetten,
Den ſnep en lijſter met den lijm-ſteng te verraân,
Of hart en hinde op prent van 't ſneeu-veld gâ te ſlaan,
Den vangſt weet Ida dan hem lekker toe te maaken,
En doet haar matte man den vrucht ſijns arbeidts ſmaaken,
Een yder heeft ſijn luſt: 't zy 't huiſchelijk belang,
Of vrolijk wijn gelag, onſondig boert en zang
Sijn geeſt behaage tot beſchaaving van de zéden:
Zóo heeft de Winter, zelfs in koude, haar zoetigheeden.
Dus ver niet al te kwaad: maar laaten wy eens zien,
Welk een belachlyk ſpel zich nu de dwaaſe liên
Verzieren; en wat klucht, wat beuſelen, mijn vrinden,
De jonge en loſſe jeugt zich thans durf onderwinden.
By ſleede jagt verſiert een veder-boſch haar hoedt,
Gelyk als die den kop van haare paarden doet:
Zulks eene en zelve pracht van welige plumaadje
Den meeſter met ſijn hengſt verſtrekt tot hooft ſieraadje,
Hier in dan bêi gelijk: ſy werpen op den rug
Van 't ros een lange dwars-reeks bellen, die ſijn vlug
En ſchichtig draaven den Toekijkeren verkonden;
Dan werden maane en ſtaart zeer keurig opgebonden
Met allerhande kleur van lint; voorts wort het kwaſt-
-Gereidt hem weerzijds net aan hooft en lijf gepaſt.
Zó moy gekwikt, en heel onkundig aan zich zelven
Beſtaat hy met de hoeve in ſneeuw en ſand te delven;

At quid Herus? cantat leviter, vel ſibilat ore,
Sive micans digitis corpus vertigine librat,
Et nares peti foliis, vel pulvere farcit,
Proſiliens, ſpectat circum, vibratque galerum,
Et rogat Hanſonem famulum, cui cura Magiſtri,
Apta ſatis vento an jaceat ſibi pluma moveri,
An coma compta ſatis: benè habet. Nihil ergo moratus
Urcino injicitur, ne lædant frigora, tergo.
Alter ut Alcides ſedet hic in pelle leonis,
Aut velut inſignis Moſchorum è gente Toparcha,
Cæſaris, ut perhibent, magni de ſtemmate PETRI;
Miratorque ſui crepitat bis, terve flagello
Acriter, ut fatui trahat in ſeſe ora popelli,
Vana ſibi expectans præconia, diciër, ecce
Quàm bellus, comptus, Juvenis procedit Adonis,
Quàm lepidi mòres Domini, geſtuſque caballi,
Quàm ſimile & dignum par eſt. Hac laude ſuperbus
Incitat Urſus equum, vehitur velociùs E[illegible]
Nec Boream timet inflatum, nec gra[illegible]

Hy knabbelt, dat het ſchuimt, op ſijn gebit, en ſlaat
't Hoogmoedig hoofd om hoog, als prat op ſijn ſieraad.
Het Heerſchap fluit inmids, of neurjend Franſche zangen
En nagel-knappende neemt met huppelende gangen
Een ſnuifje, wijl hy Hans den eerſten van ſijn ſtoet
Vraagt, of de véder al fraay wabbert op ſijn hoedt
Door 't ſpeelen van de windt? of ſijn gekochte hairen
Genoeg gekruld, gekemd en wit gepoeijert waaren?
Die zegt, 't ſtaat alles wel, en toont zich voort gereed
Sijn Baas met beere-huid te dekken voor het leed
Der koude, die nu als Alcides zit te prijken
In ſijn groot Leeuwe-vel, of Oppervoogd der Rijken
Des Grooten Muſkovijts, en bralt in deeze vacht,
Als was hij naa-neef uit Czaar PETERS trots geſlacht.
En zelf van alle deeze optoiſelen verwondert,
Klets hy een maal twee met de ſweepe dat het dondert,
Op dat hy 't oog van 't zót Jan Hagel naa zich trek:
Verwachtende daar door een ijdel lof-geſprek
Van zich, en dat men zeg: ay zie! wat zijn de zéden
Diens jongmans voegelijk; hoe net zijn ſijne ſchreeden
Op maat en trant gepaſt; wat is hy galoos ſchoon
En koſtelijk gekleep; dit is een tweede Adoon:
Wat is de gang ſijns hengſt uitneemend; 't is een aardig
En elkaar waardig paar. Hy door deez' roem hóvaardig
Geeft, in ſijn vacht, het paard een ſweep, dat als een hind
Hem voert gelijk een pijl geſchooten voor de wind.

Perfida nec glacies, nec nota pericula terrent,
Et quamvis hodie fuerit temerarius undis
A capite ad calcem merfus, cras ille recurrit,
Rurfus & illa eaden difcrimina gaudet adire,
Neve peremptorum exemplis fit doctoir ullis.
Tanta eft ftultitiæ vis, tanta & opinio rerum
Vana valet, vulgare malum, torrentis ad inftat
Abripimur cœci: tanquam ratione carentes,
Aut fenfu orbati; ferimus mala quæque lubentes,
Accimufque ultro, nec, quod mirabile prorfus,
Quod vix credibile eft, terrent præfentia rerum
Aut retrahunt nos à certo difcrimina damno.
O ftolida nimiùm mentes! ô pectora vana!
  Pergite, Piërides, quò nunc fe conferat ufque
Tantæ molis iter, quæ fymbola lauta, Sodaleis
Quos habiturus erit nofter Narciffus in aulâ,
Erro, inquam, in ftabulo, Locus eft notiffimus omni
Tonfori ac lippo, qui Ritfumafila vocator,
Et necdum paffũm duo millia diftat ab urbe,

Aut

Hy vreest geen noordsche buy, noch dikke haagel-regen;
Het grootst gevaar kan hem in't minste niet beweegen;
En schoon de waag-hals nu van top tot teenen was
In 't diep gedompeld, zal hy morgen éven ras
Dezelve swaarigheén zich roekloos onderwinden,
En niet geleerd zijn, door sijn eigen ondervinden,
Wegens de broosheidt en bedrieglijkheidt van 't ijs:
Het lót des drenklings maakt den wuften zelf niet wijs.
Zó groot is zotheidts kracht in 't geen we ons wél verbeelden
Dog valsch: gemeene kwaal! hoe zeer we ons zelf ook streelden.
Wy worden blindelings, onweetend weg gevoerd
Gelijk een stroom; als of de reden noit beroerd'
Ons hert; en wy, beroofd van 'twaar gebruik der zinnen,
Ons blijdlijk stelden om ons wis bederf te minnen:
En dat u t' eenemaal moet in verwondering
Vervoeren, en schier schijnt een ongelooflijk ding,
Is, dat de rampen, die ons tegenwoordig drukken,
Ons niet weêrhouden van die droevige ongelukken,
Maar dat men van sijn schâa zich toont een ijv'rig vrind.
O ijdelheidt des menschs! O herten al te blind!
Vaar voort, mijn Sangheldin, en wil ons nu beschrijven,
Waar eindelijk Narcis met ros en fleê zal blijven,
Na zulk een swaare tocht, met veel uitvoerigheidt
Begonnen; wat banket hem ginder zy bereidt;
Wat makkers hem ontvaân, na sijn' volbragte reisen,
En wellekómen na sijn staat in Hof-paleisen,

N 'k Meen

Aut ſiquidem ſpatiis majoribus exeat, itur
Ad Deynum, Ripam, aut pejora mapalia, pagos.
Hìc ubi pervénit congeſto ceſpite culmen
Sordidulum ſubiens fumo conclave repletum,
Et nigrum reperit redolens â limine panem,
Mucentemque adipem, & toſtum fuligine porcum:
Ruſticus interea quadratus, & infima turba
Præcinxêre focum fœtenti ceſpite ſtructum,
Et ligno malè ſiccato, tum plurimus ora,
Ac oculos fumus replet, ac in faucibus hærens
Intercluſa gravi quaſſat præcordia tuſſi:
Protinus ad capſam, petum eſt medicina minutum,
Omnibus hoc morbis, omni panacéa dolori.
Si lubet extructum frigenti accedere ad ignem,
Ruſticus antevenit, tergumque obvertit & anum,
Cedere pauxillum vel ſurgere neſcius ulli,
Nec raró oppedens ridet, ructuque ſalutat
Infami, vehementer olens hircumque caprumque;
Cujus ab intonſis dependens fiſtula labris

Longa

'k Meen ſtallen. Daar 's een plaats Jan Alleman bekendt,
Waar in een vierdeel uirs gemakkelijk belendt,
En Ritsma-Zijl genoemt: of wil hy 't langer maaken,
Dan groet hem Deinum, of de Rijp in haare daken,
Of ander ſlecht gehucht; eer hy hier binnen komt.
Is 't noodig, dat hy 't borſt tot op den buyk toe kromt
Om 't laage dak van ſtroo; hier vindt hy dat de kóken
Sijne adem ſchier beſtelpt door 't helſch afgrijſlijk rooken;
De reuk van 't ſwart oud brood, die vliegt hem te gemoedt,
Met 't muffig ſmeer, en 't ſwijn gerooſt in rook en roet.
Een groot deel kinkels, ſchuim, onaardige geſellen,
Die hier elkander ongezoute reên vertellen
Staan rondom 't vier, het welk van brakke turf geſticht
En nat hout, door geen vlam in 't minſte wordt verlicht
Zulks die venijn'ge rook ter keele ingedrongen,
Vervullende oog en mond, hem neerſchiet op de longen,
En in de Strot geſtremd tot vuile en taaije korſt,
Baart een kwaadaard'ge hoeſt in ſijn benauwde borſt.
Fluks zal hy 't doosje met ſijn ſtoftabak uithaalen;
Een eerlijk ſnuifje ſtrekt voor allerhande kwaalen
Onveilbaare artzeny, waar door ſchier alle ſmert
En pijnlijkheit als op een ſprong geneeſen werdt.
Dringt hem de koude nu om nader toe te treeden;
Een hangbaſt komt hem voor, die niet de minſte reden
Kan zien om één hand breed te wijken uit ſijn ry,
Dat ook een ander zich by 't vier voege aan ſijn zy,

Longa duos digitos, vilique repleta tabaco,
Et mucore ſonans graviter, fœdique coloris
Totum peſtiferâ infectat conclave mephiti.
Si doleas, egrève feras, aut preſſius urges
Ad foculum, longo manus obdurata labore
Os tibi comminuit, vel cultro invadit acuto
(Namque nimis cultri noſtris ſunt prompta colonis
Arma, licet gravibus ſint ſæpe coercita mulctis.)
Deque domo nolens petulanti expellere turba.
Hi ſocii in ſtabulo; nunc qualis, dicite, potus,
Aut Vippam bibit inſipidam, vappamve malignam
Aut liquidum, appellant taurorum ſtercus, aniſum,
Vel, ſi fortè datur, vinum deguſtat aduſtum,
Fonte probè mixtum, nulloque ſapore probatum;
Lignum vile facit ſellam, præ frigore dente
Ac manibus crepitat; tamen hæc ſua gaudia ducit,
Hæc amat, hæc quærit, vel cum diſcrimine vitæ.
Hæc cupit, hæc optat pretio, quis credat, eodem
Et ſequior ſexus, nuptæ, innuptæque puellæ,

Molle

Maar ſtoot hem met het gat te rug, of met de voeten:
Niet zelden ook gewoon het Jonkerdom te groeten
Met yſſelijk gekraak des buiks, en vuilen veeſt,
Al lachchend, wijl hy ſtinkt gelijk een rottig beeſt;
Of riſpt een vunſen aâm ten bek uit als ſijn'bokken,
Waar door de kamer-lucht geheelijk wordt doortrokken;
In ſijne grijns-baard hangt een ſtinkhoorn ſwart van rook,
Twee vinger-breedte lang, gepropt met ſtof tot ſmook
Van ſlechte verve en prijs, waar meê hy, onder 't ſnorken,
't Vertrek met damp vergift door ſijn vervaarlijk lorken.
Indien hy 't euvel neemt, en dichter aan den haard
Met magt doordringen wil: voort maakt hy hem vervaard
Met dreigen, onder 't ſchriklijk ſakkeren en drommelen,
Dat hy hem deerlijk op den kop ſal kómen trommelen.
Met vuiſten, hard van eelt; of trekt ſijn mes van leêr,
(Want onſe boeren zijn gereed met dit geweer,
Schoon ſy zulk vechten vaak met ſwaare boet verſoenen)
Om hem zó tegens dank ter Herberg uit te boenen.
Dit 's ſijn gezelſchap, Zeg nu wat hy drinkt alhier:
Verſlaagen Wip, of noch wel veel onéd'ler bier;
Ook overhaalde Anijs, een drank om reên te doemen,
Die 't Grauw, dog niet 't onregt, ſteeds bolſchijt plag te noemen;
Ook drinkt hy by geval wel ſlechten brandewyn,
Maar zó gewaterd dat niet ſmaakelijk kan zijn:
Een lompen blok verſtrekt voor ſtoel; het klappertanden
Is al ſijn tijd-verdrijf, en 't wrijven inde handen:

Molle genus, manus apta colo, nec ſegniùs inſtant,
Frigoraque intrepidæ tempeſtateſque laceſſunt,
Merguntur pariter quandoque vir, uxor, & infans.
O ſtolidæ nimiùm mentes! ô pectora vana!
  Ergo reverſurus malè potus, ab igne colonûm
Excluſus turbâ cauponem appellat hiantem,
Reſpice, ait, dic, quo pretio tibi ſymbola ſolvam:
Ille ſuas numerando notas, & picta tabellis
Barbara ſigna nigris mendaci computat ungue,
Et duplum, aut triplum plus ſolvere cogeris æquo,
Dum nota, ſive cavâ geminata eſt linea cretâ.
Interea ſerus venit heſperus, acrius urit
Frigus, & occurrunt nebulæ nive, grandine mixtæ,
Os, oculi pectuſque rigent: Sic itur ad urbem;
Et tua jam tetigit, Leovardia, mœnia curſu
Pernice, contectus nivibus, canuſque capillos,
Stiria de naſo pendet, cœnacula quærit
Commodiora, focum, gelidos quo recreet artus,
Convivaſque ſibi credat magis eſſe politos.

Occur-

Dit echter is het geen hem op het hoogſt vermaakt,
Daar hy om ſoekt, en met ſijns lijfs gevaar na haakt.
Jaa zelve zullen zich, wie looft het toch, de Vrouwen
Met éven drieſte drift op 't wankele ijs vertrouwen:
De vrije Vrijſter, en het reeds gehuwde Wijf,
Een teêr geſlagt en tot de naald bekwaam, ſal ſtijf
Op 't koud vermaak aanſtaan, en alle onguire vlagen
Van hagel, ſneeuw en wind ganſch onbevreeſd verdraagen;
Hoewel 'er dikwils man verſuipt met wijf en kind.
O ijdelheit des menſchs! O herten al te blind!
Nu dorſtig, heel verkleumd, en door dien hoop ſtinkbeeren
Van 't vier geſtut, beſluit hy weêr na Stadt te keeren;
Roept, daar hy draaft en ſwoegt, den hupſchen boere-weert,
Ziet, zegt hy, wat ik hier heb met mijn volk verteert:
Die, na ſijn vuile muts uit eerbied eens te ſlingeren
Om 't morſig bakkus, telt aandachtig op ſijn' vingeren
De ſtreepen, kruiſſen, die met krijt, door dubb'le kerf
Gekloofd, aan 't ſwarte berd gemaald hem twee drie werf
't Gelag betaalen doen: de deur werdt daar benéven
Ook veeltijdts, als het ley te klein is, vol geſchreeven.
Dan valt den avond, wijl de kôu ſtaâg feller ſtrengt,
Daar rijſt een miſt met ſneeuw en hagel-ſteen vermengt;
Dies hy met loome leén, van rijm-grijs hair en baarde,
Met druip- of kégel-neus u nadert, O Leeuwaarden!
En heel met ſneeuw bedekt, de ruige mof voor 't kin,
Streeft hy op vollen ren tot uwe Veſten in.

Hier

Occurrit tum prima domus cognomine dicta
De vino, Capita hinc aurata, Hopſackius inde;
Aut ſi fortè placet paulò altiùs ire per urbem,
Tres ibi Campanæ invitant quencunque ſonantes;
Hic vinum bibitur Cos, immixtumque Falernum,
Frontenacum, & terrâ quod habet ſibi nomen ab altâ,
Et ſanctæ de monte crucis, lautumque Syternum,
Molleque Coutovium, Toſſanum, & nobile guſtu
Rhenanum vetus atque novum, Malvaſia mulſa;
Et ſi plura cupis, nunquam mihi nomina dêrunt,
Hoſpes ait, licet in caveâ vix guttula talis.
Caupo equidem ſtolidus, varium qui neſcit eodem
Promere vaſe meri genus, ac potoribus illud
Perſuadere ſuis: Regit hìc & opinio mentem:
Paucis quippe ſuum conſtat ratione palatum.
Vix tenet intereà mordens ſua labra cachinnos
Hoſpés, & inſulſos fallit ridendo Bibentes:
Si quereris, pejus vinum, quam prompſerat, adfert,
Præcipuè cùm jam madidos videt eſſe, vetuſto

Tum

Hier zal hy betere gemakken zich beſchikken;
Vier om 't bevrooſen lijf door warmte te verkwikken;
Ook beter gaſten door welléventheidt beſaamt.
Het eerſt, dat hem ontmoet, is 't Wijnhuis, zo genaamt
Na d' éd'le wijn, en dan twee Hoofden, uitgeſteeken
Op ſtokken, ſwaar verguld; daar na het goede téken
Der Nieuwe Hoppeſak; doch wil hy verder gaan,
Dan doet hem het geluid van de drie Klokken ſtaan,
Die elk een nodigen op haare lekk're druiven:
Hier doet men ſwarte gal, droefgeeſtigheidt verſtuiven,
Hier drinkt men wijn van kleur, van geur en éd'le ſmaak,
't Zy Frontenjak alleen, of dat gy uit vermaak
Falernſche en Hooglandts mengt; de lieflijke Syterne, (kerne
Den Heil'gen Kruisbergs wijn, Toſlaanſch', Lagonſche en 't
Der Baccharachſche, die aan Bacchus altaar groeit;
Of wiltge dat Koutouſche, of Spaanſche uw milt beſproeit
Met Baſarakſche, Rhijnſche, of Moſt en Malveſeije,
Ik hebſe, ſweſt de Weert: om langheidt te vermijen,
Daar is geen wijn die niet mijn kelder rijk ſtoffeert,
Schoon dat hem alles zeer gebrekkelijk ontbeert.
De Weert is gek, die niet met meeſterlijk te liegen
Thans ſijne gaſten weet geruſt in ſlaap te wiegen.
Met deeze ſnorkery, en allerhande wijn
Te tappen uit een vat. Ook hier bedriegt de ſchijn:
Want weinigen beſtaat hun ſmaak op reên en oordeel.
Hy ondertuſſchen neemt haar onkund' tot ſijn voordeel,

Tum pro Rhenano feces obtrudit, & hornum.

Hic facilè inveniet, Vestam cingente coronâ,
Fæcundos inter calices; latiosque lepores,
Slendriacosque jocos (nec enim pudet illa fateri,
Nam modico quandoque bono, genioque modestè
Indulsisse suo crimen non esse putamus)
Causarum varios Patronos, juris & æqui
Consultos, studio legum praxique celebres;
Invenietque sui similes plureis Hyacinthos,
Aspera magnificis referentes prælia verbis,
Cæsorum tumulos, & flumina sanguine facta,
Tres quatuorve manu confectos fortiter hostes:
Scilicet haud absurda sedet jactantia Marti:
Convivasque alios, cives mihi nomine notos,
Egregios, lautos, quos inter jure locaram
Sartorem . . . . . , Latio sermone strepentem,
Mercantem nitidas candelæ ad lumina gemmas,
Vendere si quid habes, si quid mutare paratum,
Pannos, vestitus, adamantes, plaustra, caballos,

Nul-

Bijt op ſijn lip, dat niet het ſchateren ontſloot
't Bedrog, het geen hy pleegt aan ſijn gelag-genoot;
Deez'klaagt, hy prijſt den wijn; en onder 't ſpritzen, plengen,
Gaat hy wel heen, doch om hem ſlimmer weer te brengen:
Beſonder, als hy ziet dat ſy reeds dronken zyn,
Schenkt hy, voor oude Rhijnſche, één-jaarſche ſchraale wijn
Hier ſal hy lichtelijk den haard omzingeld vinden
Van braaf gezelſchap, en van veele ſijns geſinde,
Die, by het vruchtbaar glas, Latijnſche ſierlijkheên
Met Slender Henkes klugt en groene Vélings reên
Schakeeren (dit behoeft men geenzins te ontkennen
Wy meenen dat het ook de zéden niet zal ſchennen,
Dat men ſijn geeſt met maat verfriſcht door boert en wijn)
Veel' Pleit-bezorgeren, en Mannen ook die zijn
Geleerd in Heilige en in Roomſche Burger-regten,
Die weeſe- en weduwe-ſaak voor 't Hooge Hof beſlechten,
Vermaard door hun bedrijf: ook vindt hy Mavors Zoon,
Die 't lieve leven niet meer acht gelijk een boon,
Die van veldſlagen en ſijn viand fel beſpringen
Op een verwoede toon weet ſchriklijk op te zingen,
Die drie, vier dapperſten der Franſchen, met ſijn hand,
Byna op eene ſtond ter neêrhieuw, die het land
Vol ſtapelen van doôn als bergen hoog, en ſtroomen
Vân bloed zag, zonder zelfs het allerminſt te ſchroomen.
Dit alles kalt hy met een fier en barſch gelaat:
Maar 't is of 't ſwetzen aan God Mars niet kwaalijk ſtaat.

Nullaque merx erat', aut modici ſpes nulla lucelli,
Quin Mercator erat promptus, vendebat, emebat.
O illi referat neglectos Jupiter annos!
  Ergò ubi conſedit, grandemque refovit ad ignem
Torpenteis artus, plumamque comamque decenter
Compoſuit, nolam movet acriùs, advolat hoſpes,
Cui mox noſter Hylas mirâ gravitate ſonorus
Prome merum melius, da muſtum, porrige petum
Virgineum vigilanter, ait, ſitis enecat, hærent
Gutture adhuc feces vappæ, fœtorque tabaci,
Sordida quo modò me cruciavit turba colonûm:
Sic ſonat: ê cellâ caupo redit, omnia præſtò.
Ille jubens vino calices ſpumante repleri,
Cuique ſuum dariër Gallorum more, profatur;
O Socii potando prius memorare ſalutem
Principis, illuſtriſque Domûs decet, inde bibatur
Grata ſalus Dominæ: bene habet, vivamus Amici,
Et vitra pulſemus leviter, reſonentque cululli,
Jo! truimphe, cano. Bene habet, vacuemus ad imum

More

Noch vindt hy gaſten, die hier dagelijks verzaamen,
Aanzienelijke liên door ampten, my by naamen
Bekend: voorts burgeren van allerhande ſlag,
Waar onder men met regt als eerſten ſtellen mag
Baas . . . . ., eer gewoon hier kwâa Latijn te ſpreeken,
En koſtelijk borſt-karkant vol luiſter by 't ontſteeken
Kaarslicht te koopen; woudtge ook deeze of geene waar
Voor waar verwiſſelen, gy vondt hem altijdt klaar,
't Zy lakens, kleederen, juweelen, ros, of wagen:
Daar was geen koopmanſchap, die hem niet kon behaagen;
Als zich een geinſter hoop tot maatelijk gewin
Vertoonde, liet hy zich als vaardig Koopman in,
En deê ſtaâg anders niet als koopen, en verkoopen.
Och wôu toch God Jupijn 's mans tijd te rug doen loopen!
Na hy ſijn lichchaam by een groot en vlammend vier
Ontdoit, paruik en pluim herſteld heeft na de ſwier,
Zo ſchelt hy dat het gonſt. Aanſtonds verſchijnt de rappe,
Volvaard'ge Weert; dien hy, gaand'heen en weêr te ſtappen
Met Spaanſche deftigheidt, gebiedt: Sa Weert, breng hier
Verrijnſch Tabak met een porſ'leine pijp drie vier;
Ras, van den ouden Hond, ik ſterf van dorſt, 'k moet ſmachten,
't Is tijdt dat ik mijn keel weer doorſpoel en verſachte,
Den droeſſem afvaag van 't verſlenſchte en drabbig bier.
Dus ſchreeuwt hy, wijl de Weert hem alles brengt by 't vier.
Voorts laſt hy elk een glas na Franſche wijs te ſchenken,
Wel boordevol, en ſpreekt: O Makkers! men moet denken,

More Palatino, ne guttula decidat ungue.
Sed Baccho ſatis eſt libatum, ad nobile petum
Procedamus, ô! ut fumus mihi gratior ille eſt,
Quàm modò qui turpes inter fœtebat agreſtes;
Nauſeo adhuc, trudamus, ait, dulcique palatum
Solemur ſiccum muſto, petoque levemus:
Et Martem, & Bacchum, aut teneros cantemus amores.

Perditus ah! ego ſum, quod perdita capſula, naſo
Deliciis noſtro, fragranti plena tabaco eſt:
Me miſerum! quid agam? Socius non impiger offert
Depictam nitidè capſam, circùm ambulat illa
Pulſa priùs lateri, & digitis adaperta peritis,
Cum veniâ tum quiſque ſibi, quod ſufficit, aufert:
Nec ſatis eſt patulos hoc cœno & pulvere nares
Impleviſſe ter aut quater, at cacoëthes ineptum
Occupat hoc adeo fatuos, ut nocte dieque,
In menſâ, in lecto nares ſine fine fatigent,
Nec malè jam fixum metuant turbare cerebrum.
Nec privata domus tantùm, ſed Curia Patrum,

Hoe 't groot fatzoen gebiedt, en ook ons heusch bescheidt,
Dat m'eerst de welvaart drink van haar Doorluchtigheidt,
Dan van de jonge Vorst, en 't seven-tal Prinsessen,
Daar na dien van onse elks besondere Meestressen.
Hei, datwe leeven Broêrs! klink aan, klink aan, kom ras,
O aangenaame klank van 't kristallijne glas!
God Liber bloeije! Hei, sa wakker! na het klinken,
Passe elk den beker als een Duitschman leêg te drinken,
Dat niet de minste dróp des wijns blijve op den grond,
Als of hy was gevaagd, gelekt met tong en mond.
Al wijn genoeg voor eerst: kom, laat ons nu eens smooken.
Ha, welke een lieve geur! wat scheelt die van het rooken,
En stinken van dat ruigt gins in die vaatsche kit,
Ik walg'er van, 't is, of die stank my noch bezit.
Klink aan, Mijn' Heeren, om den rook wéèr af te spoelen,
Den mond te frisschen, en met Rhijnschen dauw te koelen.
Nu zingen s' Bacchus, of een oorlogs-deun, 't en zy
Haar hert meer is vervuld door zoete minnerij.
  De zang is uit. Hy, die vergast, roept heel bestorven:
Ai my! wat gaat my aan! Ach Broeders! 'k ben bedorven;
Rampsalige! dat ik mijn kostelijke doos,
Vol riekend snuif-tabak, zo deerelijk verloos,
Heel fraaij bemaald met konst der zuivere Elephantis.
Een makker helpt hem, zegt dat sijne by der hant is,
Klopt zinlijk aan de zy, doetse open: met verlof
Zegt yder, neemt sijn deel van deeze ed'le stof,

En

Sed delubra Deûm has ſpectant ſanctiſſima nugas;
Vertitur in mores vitium: digniſſima riſu
Conſuetudo trahit faciles in devia mentes,
Et peregrina facit, quamvis nocitura, probari.
O ſtolidas nimium mentes! o pectora vana!
  Interea lunam ſpectat fulgere ſerenam,
Fortè per objectas rimas, mox ſede relicta
Exultans pedibus potu titubantibus, inquit,
O Domini repetenda traha eſt, repetenda voluptas,
Aſſediſſe foco pudet, uti tempore oportet,
Dum nox invitat, dum Cynthia ridet, eamus.
Hanſo, traham huc agito quantò ocyus, Hanſo, volato,
Rumpe moras; ne quid caveas mea vota retardet.
Ut dictum factum, traha ſtat, ſimul avolat Ille.
Et ſocii læto Socium clamore ſequuntur:
Scilicet illa eadem plures dementia vexat.
Suffecit nec tota dies, nec lumine claro
Pulchra Soror Phoebi; vultum ſi condit amoenum,
Si lucem de nocte negat, funalia nugis

In-

En snuift die aardig op, 't Was met sijn oog te luiken
Noch aan te zien, indien 't een maal drie, vier gebruiken
Des daags genoeg was: Maar onnutte kwåa gewoont
Maakt, dat men deeze drek op bed en tafel troont;
Waar mê se zonder eind, die veeltijdts hunne gasten
Aanbiedend', d' arme neus by dag en nacht vermasten:
Niet vreesend' dat de key, die meer als half-weg haakt
En helt naa 't leuteren, geheel aan 't rollen raakt.
Sy pleegen niet alleen deez' sotte uitspoorigheeden.
In Wijn-en Koffy-Huis. Gebréken worden zéden:
Zó dat het Raad-Hof van de Vaderen, jaa Kerk
En 't Koor der Goôn niet vry zijn van dit beusel-werk.
Belachchens-waardigste gewoonte doet de zinnen,
Van 't swakke wassen brein dit dul bedrijf beminnen,
En dat haar geest in 't schaadlijk-vreemd behaagen vindt.
O ydelheidt des menschs! O herten al te blind!
  Nu komt Vrouw Cynthia van achter haar' gordijnen,
En donker wolk-tapijt met held're glans verschijnen;
Dit merkt hy by geval, door d' open venster-reet,
Vliegt van sijn stoel, en roept: 't was jammer, lijdig leed,
Mijn' Heeren, wyl sy steuit op waggelende beenen,
Dat, nu de zilv're Maan weêr heuglyk is verscheenen,
Men leuy en vadsig aan den haard zat, neen, men moet
Den éd'len sleede-jagt hervatten, en dat zoet
Gebruiken, nu het ons van zelfs wordt aangebooden,
Nu Starre-lichte nacht en Maan ons daar op nooden:

Infervire docent, & fax accenfa latentis
Officium Lunæ præftat, laterique traharum
Ardentes fulgent tædæ, vacuafque platéas
Nocte terunt totá, jumentaque plura fatigant.

Nec fatis eft miferos ita difcruciaffe caballos,
Sæpe quidem Dominos inter fit fponfio potos,
Idque gravi pretio, fixam contingere metam
Cujus equus poterit prius; afpice, grande flagellum
Sufpendetur hamo, fignum certaminis, alto,
Provocat hoc omnes, hoc cuivis tollere fas eft,
Qui putat alipedem, quo vincere poffit, habere.
Figitur hora, locus de quo, tum terminus ad quem
Dirigitur curfus, nec teftibus indiget actus,
Sæpius & centum, & plures fponforibus adfunt
Aut ftudio, geniove pares; laxantur habenæ,
Voce, manu, flagro fudantem agitare caballos
Confpicias dominum, petafo poft terga rejecto,
Diffufâque comâ, rifus & damna timentem
Si perdat certamen; & hinc crebra inter amicos

Con-

Hei, Holla, Kamerhans! waar benje? voort de ſlêe.
Hans vliegend' gins en weér zegt, Heer, die ſtaat al réè.
Hy ſnelt voor uit, die van ſijn' makkeren, bevangen
Door eene en zelve koorts, met groot gejuich en zangen
Gevolgt wordt. Zelden duirt de dag en 't klaare licht
Van Phœbe lang genoeg, dat men dit werk verricht:
Want, wén ſy haare glans en allerlieflijkſt weezen
Des nagts verborgen houdt, gebruikt men weêr tot deeze
Dwaasheên den fakkel, die, gehouden op de ſtaart
Of zy der Narren-ſléè, Diana 's plicht aanvaart.
Dus vliegenſe langs ſtraat, als hollende Bacchanten;
Geheele nachten door, nu reeds aan alle kanten
Van 't Volk verlaaten; en bederven, jaagen los
De halſen af van meer als een eêlmoedig ros.
Naa 't paarde-pijnigen, noch meer uitſpoorigheeden.
Dan weddenſe om veel gelts, wie de eerſte komt gereeden
Op vollen draf aan deeze, of geen' geſtelde baak;
Ten tékên hangen ſy den ſweep op aan een haak,
't Welk yder tart. Die nu vermeent den prijs te plukken,
Met ſijn hard-dravenden, ſtaat vrij den ſweep te rukken
Van ſijne plaats. Men ſtelt een uir wanneermen trekt,
Ook perk van waar, en tot hoe ver de reiſe ſtrekt.
Dan ziet gy honderden deez' handeling bijwoonen
Als tuigen, die haar zucht den wedderen betoonen
Uit reden, of belang. Nu werdt de toom geviert.
't Is lachchens-waard te zien; hoe dat elk Meeſter ſwiert

Convitia & rixæ, dum victor præmia poscit,
Et victus negat, effugium vel futile quærit:
Res pugnis geritur: tamen hæc tua gaudia ducis,
Has tibi delicias per tot discrimina quæris!
Nec modus aut finis nugandi, dummodo pleni
Subveniant Domino loculi tumeantque crumenæ,
Credere vel rapidus velit usurarius aurem;
Nec malè profusi, nisi serò, poenitet æris,
O stolidas nimium mentes! o pectora vana!
Stultorum totus, pudet heu! plenissimus orbis:
Ergò etiam tua, ni fallor, mea Musa, poësis.
Cumque Palingenio licet exclamare diserto:
Mundus stultorum cavea, errorumque taberna est.

Met hand en ſweepe; hoe hy, met ſijn paard te noopen
En ſchreeuwen, poogt het ros van ſijn party t' ontloopen;
Hy zweet van angſt, den hoed geworpen aan een zy,
Het hair in 't wild, en ducht voor ſchaade en ſpotterny,
Zo hy den kamp verlieſt. Hier uit ontſtaan krakeelen
By goede Vrinden, die dikmaals niet zijn te heelen
Als door een vuiſt-veldſlag; wen die 't wint prijs begeert,
En d' ander uitvlugt zoekt, of 't tegendeel beweert.
Nochtans, dit breineloos bejag, dit ſlaaven, ſwoegen
Baart, zelfs in 't grooſt gevaar, het uiterſte genoegen.
Kort, daar is eind' noch maat in dit haar zot bedrijf,
Zó lang des Heerſchaps beurs maar blijve vol en ſtijf,
Of dat den Woekeraar het zich niet laat verdrieten
Op pand, of hooge winſt geduirig geld te ſchieten:
Doch als de dooren zien hun ganſch bedorven ſtaat,
Berouwt het hen te ſpâ, Och armen! en te laat.
O ydelheidt des menſchs! O herſenlooſe zielen!
Ha ſchande! dat men ziet 't Heel-Al van Zotten krielen.
Is t waar? wel dan is ook uw' lamme rijmerij,
Mijn heeſche Zangnimf, ſlechts klink-klaare Zotternij:
Zulks Palingěnius zeer fraay komt aan te trekken,
Als dat de Waareld is een ruime Koy vol Gékken.

EJUSDEM AUCTORIS

CARMINA

QUÆDAM MISCELLANEA CUM VERSIONIBUS

DIVERSORUM

POËTARUM.

MENGELDIGTEN

DES ZELVEN

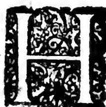
AUTEURS

MET VERTALINGEN VAN VERSCHEIDENE

POËTEN.

GRATULATIO
ad
HEROËM INVICTISSIMUM
JOSEPHUM,
ROMANORUM REGEM AUGUSTISSIMUM
POTENTISSIMUM &c. &c. &c.

Cum Landavium fortiter expugnaffet v. Idus Septembris
CIϽ IϽ C C II.

As Romanorum Rex Auguftiffimus orbi
Edit primitias? funtne hæc documenta juventæ?
Quantos promittit fructus maturior ætas
Atque ufus rerum? quæ non miracula tempus?
Scilicet Herculeos primo fuperare labores
Niteris incepto, curfu confcendere Olympum,
Heröafque inter fortes Divofque locari.
Vincere Landavium prima florente juventa:
Vincere Landavium Gallorum robore fartum:
Vincere Landavium Gallo fpectante, fuperbum
Tot vallis foffisque fuis. Labyrinthus ut alter
Flexibus innumeris poffit clauftrisque videri.

Hoc

ZEGE-WENSCH

aan den

SEER ONVERWINLYKEN HELDT

JOSEPHUS,

DEN SEER DOORLUGTIGEN EN GROOT-MAGTIGEN ROOMS KONING &c. &c. &c.

Als Hy Landauw seer dapperlyk had vermeestert,
den 9 van Herfstmaant 1702.

S dit Grootmagtig Vorst 't heel al een proef te tonen?
Syn dit beginsels die u frisse jeugd bekronen?
Wat Heldendeugd word niet van U Rooms Majesteit.
Verwagt by ryper tyd, ervaring, en beleit?
Dus poogt Gy Hercules in lof voorby te streeven
Dit's eensklaks Hemelwaarts sig in de lugt begeeven
En plaats te grypen by 't Heldachtig Godendom
Landauw te winnen in U eerste lenteblom
Landauw te dwingen schoon gestyft met Franse magten
Landauw in 't aansien van den Vyand te verkragten
Met soo veel wallen soo veel gragten toegerigt
Als of 't een doolhof was by Dædalus gestigt:

Hoc equidem eſt uno cunctis Heröibus actu
Exæquare, epulis divum ſe reddere dignum.
Quicquid opes Regis, quicquid valuere, celebris
Ars tua, Vaubani, & longa experientia, dudum
Huic uni impenſum eſt, vel Gallis teſtibus, Urbi,
Heic ſua deſerto claudum Armentaria Lemno
Conſtruxiſſe putes Fabrum, tot fulmina, tela,
Tot tormenta vides poſtis fulgere cathedris,
Plenis fœta uteris, latoque minantia certas
Ore ducum ſtrages, aut vulnera mille virorum.
Hoc tamen aggrederis, Juvenum Fortissime, Caſtrum
Hanc dignam Heröâ credis virtute palæſtram.
Acriter ipſe urges, nullo perterritus ictu,
Inſidiis nullis, nulloque latrone, ſceleſta
Conducto mercede, ruis per tela, per ignes,
Per foſſas, per cuniculos ſpatiaris, & ipſos
Infernos luſtras aditus, Plutonis ad uſque
Inviſam penetras aulam, qua nullus in ora
Sol miſit radios, nec Cynthia lumina ſparſit:
Vermibus hic, talpisque domus, vivique ſepulcrum
Militis ac cæſi, intenſo dum ſulphure tellus
Vertitur, ac denſas horrendo e gutture flammas
Tartarus eructat. tetrosque ad ſidera fumos
Evomit: At Tua Te tamen huc trahit aſpera virtus.
Aſpera, quod nullo caſu Tibi parcat & horâ,
Sed caput intrepidum cunctis offerre periclis

Gau-

Dat maakt U waardiglyk de braafſte Mavors Helden
Gelyk, jaa dat de Goôn U aan haar tafel ſtelden
Al wat U Koonings Schat Uw ſneeg' ervaarentheit
Uw konſt Vauban vermogt hebt gy te koſt geleit
Alleen aan deeze Stadt. Hier ſchynt Vulcaan voor deeſen
Op Lemnos ſmeyende zyn waapenhuis verreeſen
Hier ſiet men overvloedt van allerhande ſtaal
Van donderend geweer en blixemend metaal
Op 't uitterſt ſwanger om by duyſenden van ſielen
Of door een wiſſe dood, of wonden te vernielen.
Nogtans Heldagtig Vorſt dees Veſting taſt Gy aan
Dees agt Gy waardig Uw roemrugtig Krygsbeſtaan
Dees naadert G'onbevreeſt voor 's Vyânds donderſlaagen
Voor omgekogt verraad, voor liſt, voor hinderlaagen,
En dringt door flam, door vier, door koogels, onvervaart
Beſchouwt den loopgraaf en de gragten onder d'aardt,
Jaa ſweeft tot aan den mond des Helſchen Pluto's ſaalen
Welk nimmer Son of Maan vereert heeft met haar ſtraalen
Daar worm, daar mol regeert, een grafplaats voor die leeft
En voor een leevenloos, wanneer het aardtryk beeft
En barſt, als of den Hel met opgeſparde kaacken
Haar flam en damp uit blaaſt tot aan des Heemels daacken
Uw al te groote moedt nogtans 'k ſeg al te groot
Ten aanſien van 't gevaar voor een onrype doodt
Vervoert U hier om blyd in doods gevaar te treeden,
Hoe dikwils al te groot zyn 's lofs begeerlykheeden!

Gaudeat, heu nimia quandoque cupidine laudis!
Teſtes Soiſſonius mihi, Commercique perempti
Ingentes Animæ. Sed ſors inviſa negavit
Virtuti ſpatium vitæ, pluresque Triumphos:
Nunc pulcram nacti per Martia vulnera mortem,
Buſtaque non unquam Laurus moritura coronat.
   Jam premis excelſos, at non ſine funere, muros,
Viſceraque ima moves terræ, cæcisque fodinis
Adproperas, latus omne quatis, palosque ſudesque
Eruis obſtantes, & ſummas dejicis arces.
Immiſſæ jam tecta vorant, jam tigna revellunt,
Cumque ipſis flammæ turresqne domosque frequenteis
Subvertunt fundaminibus totamque putares
In fœdum rediiſſe chaos cum civibus urbem.
   Haud ſecus ac flammis ingens victricibus arſit
Ilion, ac celſæ quondam Carthaginis arces.
At veluti pridem ferro flammisque Namurco
Maximus exegit Gallos Guilielmus, & inde
Immortale ſibi nomen poſt fata reliquit:
Inclytus innumeris quamvis foret ante tropæis.
   Arx primum perfracta patet, latamque feneſtram
Oſtendit, capitur, factum mirabile! primo
Heroum aſſultu, trepidus fugit hoſtis in urbem,
Auxilium implorat fruſtra, precibusque fatigat
Aures, Catinate, tuas, quique ipſe nec auſus
Prodire in medium, aut venienti occurrere Regi.

Sed

Prins Commercy, Soiſon, getuige zy Uw Lyk
Doorlugte zielen! beyd' in deugd en moed gelyk!
Wien 't noodlot heeft benydt een reex van hooger jaaren.
Om in het velt van Mars meer luiſter te vergaaren
Nu t'ſaamen door de doodt roemrugtig weggerukt
Wiens ſarkſteen eeuwiglyk een groene lauwer drukt.
Nu gaat Gy dees fortres niet zonder dooden prangen.
Nu nadert Gy de Stadt door onderaardſche gangen
Rukt paalen uit de grondt, kapt 't geen ſig ſtelt ter weer
Beſchiet de Veſten, werpt de ſterke muur ter neer
Door 't ingeſmeeten vier verbranden nu de daaken
Nu ſiet men Kerk en Toorn aan alle kanten blaaken
De vlam verteert het al, zoo dat de ganſche Stadt
Schynt, dat niet anders dan een rouwe klomp vervat:
Zoo brande Trojen zelfs in 's Vyands magt gevallen
Zoo blaakte Scipio Carthago's ſterke wallen
Zoo leed den Lely-Vorſt, wanneer zyn volk door vlam
Uit Namen wierd gejaagd door Koning William
Wiens naam heeft door die daad d'onſterflykheit verkreegen
Schoon voor dien tyd vermaart door allerhande Zeegen.
'T Kaſteel eerſt doorgeboort vertoont een groote bres
Men maakt in d'eerſte ſtorm zig meeſter van 't Fortres
De Vyand neemt de vlugt ter Stadt in: tragt Uw ooren
Vergeefs ô Catinat om byſtant te doorbooren
Terwyl Gy zelver ſchroomt te koomen op de baan
Of met den Dapp'ren Vorſt Uw troepen te doen ſlaan:

Sed ſatis eſt Urbis fatum ſpectare cadentis,
Atque tuo tantis teſtem cum millibus eſſe
Veridicum Regi; ſoli vix creditur uni;
Rara fides Gallis, pietasque hoc tempore rara eſt.
Et Catinato ſatis eſt ſervaſſe ſalubri
Gallica caſtra fuga, mavult riderier, ac cum
Invictis trepidos aquilis committere Gallos
   Urbs jam preſſa cadit: jacet Invictissime Regum
Ante pedes proſtrata tuos, veniamque precatur,
Et palmam & campum cedit perterritus hoſtis.
   Ergo duplex cingit felicia tempora Laurus.
Quantus honos! quantumque decus! quantique triumphi
Te cingunt Juvenem! reſonat Germania plauſu,
Lætitia exultant Britones, fidique Batávi:
Teſtanturque hilari ſua gaudia murmure Rhenus,
Danubius, Thameſis, Vahalis, Moſa, juncta Moſella,
Inque unum hoc pariter carmen ſua vota reſolvunt:
Macte, Heros, virtute nova: Sic itur ad astra.

P. van GHEMMENICH.

GLO-

Dog 't was U ook genoeg de vesting te zien buygen
En zulx met duyzenden Uw Kooning te betuygen
Want een is geen getuig, de trouw is wankelbaar
Opregte waarheit is in Frankryk duure waar.
Nu 't was u veyliger ô Catinat te vlugten
'T is beeter uitgeschimpt, als tegen dien gedugten'
En magtig' Adelaar te treeden in het velt.
Daar legt die sterke Stadt, ô Koninglyken Held!
Voor Uwe voeten neer om gunst van U te smeeken
De Vyand ruimt het veldt tot overwinnings teeken.
Een dubbeld' eere-krans verciere dan Uw jeugd
Wat lof, wat roem, wat eer! wat teekenen van vreugd
Versellen U! men siet Uw overwinning vieren
Door Duytsland, Engeland, en trouwe Batavieren
De Teems, den Donauw-stroom Rhyn Moesel Waal en Maas
Betuigen haar genoegt door lieffelyk geraas
Een ieder uyt dees wensch met vreugd' en soet geweemel:
VAART VOORT, DOORLUGTEN HELDT! ZOO STEIGERT MEN TEN HEMEL.

vertaalt door

W. DOTINGH.

GLORIA
AC
FELICITAS

Sive

PLAUSUS PUBLICUS SUPER FELICI RERUM SUCCESSU, QUO DEO T. O. M. BEARE PLACUIT REMP: BELGARUM CUM EJUSDEM SOCIIS AC FOEDERATIS

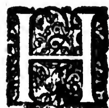
Contra Gallos & Hiſpanos, Anni 1702.

Eſta triumphali portemus fercula pompâ:
Fercula tot, patriis Urbeis quot vicimus armis,
Quot Leo Belgarum rugitu terruit arces,
Deſtruxit Claſſes: ſpoliis decoratus opimis
Bellator Batavus virtutis præmia monſtret,

Ac

NEDERLANDS ZEGEPRAAL en VOORSPOED van WAPENEN,

Tegens de Fransen en Spanjaarden in den Jaare 1702.

Ei! dat men nu vol vreugd, en plechtig de troféen
De wapenschilden van zo veel' verwonnen stéèn
Omdraage, als Néèrlands Leeuw, ter onverwelkb're zegen,
Met Vaderlandschen kling in één jaar heeft verkreegen;
Zó veel' toonbeelden, als de Leeuw van Nederland
Kasteelen heeft verschrikt, en Scheepen heeft vermand
Door sijn gebrul en klauw. Dat nu de Batavieren
Al juichende zich met den rijken buit versieren
Op Koningen behaalt. De Muir- en Steven-kroon
Bedek de hoofden, tot een wel verdiende loon

Ac murale decus, roſtrata in fronte corona
Fulgeat Heroüm. Faveas mihi, dexter Apollo,
Et vos, Pierides, Vati ſuccurrite veſtro,
Et date digna loqui. Tu *Cæſaris Inſula* teſtis,
Primitiæ belli, monumentum triſte furoris,
Poſt caſus dubios, & non ſine ſanguine, capta:
At tandem in cineres, foedamque redacta ruinam.
Eheu quam miſerè, ſemper plectuntur Achivi,
Cum domini, aut Reges delirant, ſeque ſuosque
Præcipitant Populos! Expulſo fortiter hoſte
Finibus è patriis; Tibi jam, *Venlöa*, propinquant,
Teque premunt, quatiunt victricia ſigna Leonum.
Non *Moſa* Te tutam ſpatioſo flumine reddit,
Nec te conſervant altiſſima mœnia ſartam;
Uſta cadis, veniamque rogas, datur illa precanti:

Nun-

Van hen, die 's viands ſtéèn, die 's viands vlooten dwongen.
O God Apol! op dat deeze oorlog werd' gezongen
Naar eiſch van trant en maat, toont toch uw Dichter gunſt,
En, Nimf Calliope, die d'ander rei in kunſt
Noch overtreft, aij wilt ſijn herts-tocht zó ontſteeken,
Op dat hy waardiglijk van waarde dáàn mag ſpreeken.
Gy, *Keiſers-Weert*, gy ſtrekt getuige, als eerſteling
Der oorlogs-vruchten van God Mars, gy ſtondt den kling
En toorn ten droevig doel, naa veel' beurtvalligheeden,
Niet zonder ſweet en bloed; gy hebt in 't eind geleeden
Uw uiterſte bederf, wanneer ge door de kracht
Van wapenen tot aſch- en puin-hoop wierdt gebracht.
Ach! hoe elendig raakt den onderdaan in lijden,
Wanneer den Overheer al 't onbeſuiſd bezijden
Het ſpoor der reden dwaalt, en zich met al ſijn volk
Van voorſpoeds top-punt in des wanhoops naare kolk
Moedwillig nederſtort! Nu komt de Leeuw uw' daken,
O *Venloo!* met ſijn klauw al brieſſchende genaaken;
Hy ſchudt de krulle maan van fieren overmoed:
Boog nu niet, dat u *Maas* met ruimen ſtroom behoedt,
Noch dat uw' veſten, en uw' hooggebouwde wallen
U konnen veiligen: gy zijt alréè gevallen,
Gy brandt nu lichterlaij, doch bidt als wel beráàn
In tijdts om lijfs-genáà, en 't wordt u toegeſtaan;
Want noit ſal d'ed'le Leeuw op den gevelden woeden.
Aanſtondts ſal *Stevens-Weert* des oorlogs felle roede
Gevoelen; wijlſe wordt te vuir en ſwaard ontzegt;
En ſchoonſe ronds-om met veel krijgs-volk is belegt,
Met hoogen trans voorſien, en diep gegraaven grachten,
Noch heeft de Winnaar ſchaars vier dagen tijds te wachten

Nunqnam proſtratum laniat Leo nobilis hoſtem.

Inſula mox *Stephani* ferro oppugnatur & igne,
Vallis præcincta excelſis, foſſaque profundâ;
Vixque dies quatuor Victorum vota moratur;
Expugnata jacent invicti moenia Caſtri.

Hinc Te ſæva manent, *Rurmunda*, incendia, cædes,
Maturâ certam ni deditione ruinam
Avertas miſera, & juſtam amolirier iram
Victorum precibus tentes: Prudenter, eâdem,
Quâ quaſſata gemis, domitam te luce fateris.
Vincere tam pulcras ſpectantibus hoſtibus Urbes;
Prendere tam paucis tot fortia caſtra diebus,
Hoc non eſt legere, at palmas rapuiſſe decoras,
Atque catenatos ſecum duxiſſe triumphos:
Hæc ſuperant vota. At nondum *Bellona* quieſcit;

Ar-

Naa d'overheering, of 't onwinnelijk Kasteel
Valt aan den Leeuw en aan sijn bondgenoot ten deel.
Hier door staat u, *Roermond*, een droevig lot te lijden
Van brand en nederlaag, indienge niet by tijde
Uw wis verderf door een verhaaste òvergift,
Rampsalige, afkeert en der Winnaars woede en drift,
Met innige gebéèn en traanen, poogt te wenden:
Gy doet voorzichtig; want dien dag, als haare benden
Uw vest beschieten, zo bekent gy dat haar magt
Uw trots getemd heeft, en u onder heeft gebragt.
Zoo schoone Steeden, in 't gezicht zelfs van de Fransen
Te winnen, en zoo veel' Kasteelen, sterke schansen
In weinig dagen tijds te neemen, zulks de daad
Het snel geruchte schier geen adem haalen laat;
Dit is geen Lauwer-bláàn langsaamer hand afplukken,
Maar gansche tellegen, als met geweld, afrukken,
En zelfs den zegenpraal geketend aan de hand
Te leiden. 't Overtreft ons wensch, en ons verstand.
Noch is *Bellone* niet te vréèn; zy heeft noch dingen
Van méèr belang in 't hoofd; zy wil noch dat men dwinge
Voor Winter-tijdt, de twee Kasteelen der Stad *Luijk*,
Welks Burgeren, helaas! te schendig in den fuik
Geleid zijn door haar Vorst. Wat straf toch? de verwaaten
Swerft zelfs nu ongeacht, en balling sijner Staaten.
Daar is een Berg, die met haar trots-verheeven kruin
Tot aan 't gestarnte schijnt te steig'ren, op welks kruin
En hooge rug een groot Kasteel legt, met haar' muiren
En sterke toorns, gemetzt om eeuwen lang te duiren,
Bebolwerkt; nauwlijks aan een eenige soldaat
Toegangklijk; min, als men met duisenden opgaat.

Ardua res agitur: Duo fortia caſtra *LeodI*
Ante hiemem ferro reſtant flammiſque domanda.
Mons eſt, aëreo qui vertice ſurgit ad aſtra,
Hujus in excelſo, factum mirabile, dorſo
Ingens Caſtellum, muris ac turribus altis
Munitum, pendet; vix acceſſibile ſoli
Armato, nedum tot millibus: Eſſe putares
Gentem aliàs undis ſuetam, pelagoque natare,
Nunc avium genus, & montes ſuperare volando;
Tantus amor pugnæ, vincendi tanta cupido.
Ergo iterum exultans latis Mavortia campis
Procedit Pubes, armis fulgentibus ardent
His colles, illic valles, flumenque propinquum:
Mox acies furit in ſummo Vulcania monte,
Fulminat ignipotens *Coehornius*, omne quod obſtat

De-

Gy zoudt ſchier waanen, dat dit volk 't welk op de Baren
Der zee gewend is, en daar allerleij gevaaren
Des doodts te tarten, of gelijk het waterpaard
Uit luſt in 't ſwalpend ſchuim te ſwemmen; nu den aard
Der vogelen had aangenoomen, die met pennen
Zo ſnel als arenden den ſteilen berg oprennen;
Dus brandt in hen begeert tot eere, en het gevecht.
Gy ziet dan Mavors krooſt blijmoedig, regel-regt
Den viand toetréèn; het is even of de dalen,
De heuvels, naaſte ſtroom, door 't brallen van de ſtraalen
Der glinſterende roers en klingen branden: maar,
Als in een oogs-blik, ſtreeft d' ontſachchelijke ſchaar
Op 't top des Bergs; alwaar Heer *Coehoorn*, die de krachten
En werkingen van 't vuir verſtaat, fluks, ſonder wachten,
Al wat hem tegenſtond ter neder-blikſemt, brandt,
Verſcheurt, om ver werpt, en den viand onder 't zand
Bedompelt: alles met zoo yſſelijk verſchrikken,
Met vlam en dikke rook, die menig een déè ſtikken,
Vervullende, dat zelfs de berg haar droef gezucht
Liet hooren; de valeij, en 't aangegrenſd gehucht
Wéèrgalmden ſchriklijk van den naagebootſten donder;
Men zag, dat zelfs het boſch, noch even groen, O wonder!
Begon te branden. Hier, hier valt het waarlijk heet.
Athlone, die nu des *Staats Maarſchalks-ampt* bekleedt,
En *Marlbouroug*, wiens ſorg dat Engeland haar' ſchaaren
Had toevertrouwd, als twee fiere oorlogs-blikſems, waaren
Met overmoeide vlijt ſtáàg bezig, om haar volk,
Schoon drieſt, te moedigen. *Coehoorn*, als in een kolk
Van vuir geplaatſt, vermalt den hemel ſchier en d' aarde;
Pluto en Proſerpyn, die roepen als vervaarde

Van

Dejicit, incendit, lácerat vallumque Virosque,
Cuncta replet fumo, flammis, terrore, ruinis:
Mons ipse ingemere auditus, reboare tonitru
Immani valles, sylvæque ardescere visæ.
Et verè jam fervet opus: Duo fulmina Martis,
Anglos *Malbrugius*, Belgas *Athlonius* urgent:
Flammifer in medio residet *Coehornius* igne,
Vi tormentorum coelum terramque fatigat,
Horrendoque fragore vel ipsum territat Orcum:
Ardentes globuli, lapides ceu grandinis imbres
Omni à parte ruunt, crepitantia sulphure poma:
Terribiles edunt strepitus, incendia latè
Tecta vorant, tabulata ruunt: vix Ilion usta,
Vix tales experta faces incensa Saguntus.
At velut immensi cum viscera ponderis Ætna

Flam-

Van schrik om hulp, terwijl het swangere metaal
De dood baart, en niet dreigt als vreeselijk onthaal.
De glóènde kogels, gruis van steen, en swavel-ballen
Ziet gy van alle kant, als hagel-regen vallen;
De hand-granaat maakt gins een grouwelijk gedruis,
Het alverteerend vuir vliegt daar van huis tot huis,
En doet de daken met de solderingen vallen,
En alles onder zich verpletteren. De wallen
Van 't Phrygisch Troijen, noch het Spaansch Saguntus heeft
Schaars zulken brand van Griek, of Afrikaan beleeft.
Gelijk als Ætna uit haar' diepe sulfer-kolken
Een magt van steen, een zee van vlam, en swarte wolken
Met schrikkelijk geloeij opdrijft tot aan 't gestarnt,
Waar door 't nabuirig Land en Stad en Dorp verbarnt,
Zoo weet Heer *Coehoorn* 't geen hem tegen is te dwingen.
De vierde dageraat van deez' belegeringe
Was nu gekomen, als in d' algemeene Raad
Des Krijgs beslooten wierd, de vesten met 'er daad,
Den degen in de vuist, manmoedig op te streeven,
En al wat wéèrstand biedt door 't lemmer te doen sneeven.
Men valt dan moedig op de sterke vesting aan,
Doch zij kan 't eerst geweld, en storm niet wederstaan
Van helden reeds gewoon te sterven, of te winnen;
Maar geeft zich op, het schijnt schier ongelooflijk, binnen
Den tijd eens uirs, en toont aan 't overwinnend heir
Veel' stapels dóòn, zoo hoog als heuvels, en een meir
Van vlietend bloed, of noch versch gudsend uit de wonden:
Want d' Overwinnaar heeft by rekening bevonden,
Dat van drie duisenden des viands op 't Kasteel
Een menigte door 't staal gesneuveld, en een deel

Flammarumque globos, piceas è pectore nubes,
Horrendo eructans mugitu, ad sidera volvit,
Vicinumque solum, vicos devastat & urbeis:
Sic domat infestis *Coehornius* obvia flammis,

Quarta dies aderat coeptæ obsidionis, & omne
Consilium votumque sedet, vi scandere valla,
Ferro aperire viam, flammis exscindere castrum,
Et bello captos ostendere civibus hostes.
Fortiter invadunt Arcem; cadit impete primo
Assultuque virûm, queîs dudum vincere suetis,
Sive mori nullæ turres aut valla resistunt,
Arx spatio unius, res incredibilis, horæ
Ac obsessorum tria millia capta, vel ense
Cæsa, vel usta jacent. Non horas sustinet octo
Victorum impressus magnum & memorabile fanum

Car-

Elendiglijk verbrand; de reſt gevangen waaren.
Voorts voert de Winnaar ſijne alom gevreeſde ſchaaren
Naa 't tweede Slot, voormaals een Klooſter, bijgenaamd
Naa den *Carthuiſers*, en ook rijkelijk befaamd
Door waan van heiligheidt, doch nu voor d'oorlogs-knechten
In nood een laatſte wijk; maar deeze, door 't berechten
Van 't lot der makkeren veel wijſer, bidden om
Genaade, met het ſlaan des tekens op de trom
Van oorlog: naa 't belegh van ſchaars acht uiren geeven
Zy zich den Winnaar op behoudens lijf en leven;
Daarom niet minder tot haar onuitwiſ'b're ſchand:
Zo kwam, *zo zag*, *zo won* de Leeuw van Nederland.
Gelijk een ted're haas vol vreeſe, of vuige daſſe,
Op het aanhitzen van de honden en haar baſſen,
Sijn heil in holen, en op ſijne loopers ſtelt,
Zo ruimt de Franſman en de Spanjaard voor ons 't veld,
En ſluit zich angſtig op in grachten en in wallen.
Nu komt de *Maaze* met méèr vrijheidt nedervallen
Aan Néèrlands kuſten, en betuigt met *Waal* en *Rhyn*,
Door lieffelijk geruiſch, haar vreugde, om datſe zijn
Door *Hollandts* dapperheidt, van *Vrankrijks* ijſ're boeijen
En *Spanjens* ſlavernij verloſt; haar' wat'ren vloeijen
Veel vlugger als voor heen; hen is tot dankbaarheidt
Van 't Water-Godendom heel plechtig opgeleid,
Gelooft het vrijelijk, om allerhande waaren,
Met onvermoeide vlijt, van elders op haar' baaren
Nu hier, dan derwaarts heen te voeren, en haar wed
Altoos te vrijen van verloopen; 't geen belet
Mogt geeven in het gaan naa binnen, of naa buiten,
En noit met *Nederland* den handel wéèr te ſluiten.

Carthuſianorum, licet haud ignobile Caſtrum:
Deditur, & ſalvo cuſtodia corpore, ſalvâ
Libertate ſuas ad ſedes victa recedit.
Sic *Venit*, *Vidit*, *Vicit* Leo Belgicus hoſtes.
Haud ſecus ac damæ timidi, leporesve tenelli
Imiſſis ſubitó canibus turbantur, & omnem
In notis ponunt latebris, pedibusve ſalutem,
Sic Galli a Belgis, pavidique fugantur Iberi,
Seque ſuis claudunt vallis foſſisque, trementes
Caſtra fovent, patrias ſpectant incendier Urbes.
Jam *Moſa* liberior Belgarum allabitur oris,
Cum *Vahali Rhenus* læto ſperata ſuſurro
Gaudia teſtantur, ſua libera colla gerentes,
Gallorum ruptis Batavâ virtute catenis,
Hiſpanoque jugo: triplici jam flumine merces

Om

In mid'len tijde had de ſchrand're Koningin
Van *Engeland* met ons doorluchte *Staat* een zin
Om een talrijke vloot op 't ſpoedigſt uit te ruſten,
Gevuld met Scheepliên en Soldaten, om de kuſten
Van *Spanjen* aan te doen. Fluks ziet gy d' Oceaan
Met tweemaal hondert en meer Schepen ſtout beſlaan,
Neptuin, verwondert van 't geweld, begint te vreezen
Voor ſijnen drietand, maar als hy wierde onderweezen,
Dat deeze magt diende, om den *Franſman* en *Maraan*
Met ernſt te ſtraffen van haar' gruwlijke euveldáàn,
Laſt hy ſijn' Tritons om de ſcheepen door de baaren
Te torſen op den rug, waar 't hen gelieft te vaaren.
Men ſtevent dan regt-ſtreeks naa *Cadix* haaven toe,
Daar eertijds Herkules, van arbeid nimmer móè,
Door 't klieven eenes bergs, *Europa* heeft geſcheiden
Van *Afrika*, en *Amphitrite*, tuſſchen beiden
Calpe en *Abijla*, in het midden van het land
Doen vloeijen; daar hy ook twee pijlaars heeft geplant,
Ten teken, of men daar aan 't einde was gekoomen
Der wijde waareld: Maar ons Helden, die de ſtroomen
Veel verder zijn bekent, die durven ook beſtaan,
Meer als oit *Theſeus* of *Alcides* heeft gedaan.
Hier werptmen 't anker van de boeg, de réè en ſtranden
Des viànds zijn bezoomd met Scheepen, die het landen
Aan d' onſe poogen te beletten, doch om niet:
Want wijl men uit ons grof geſchut vervaarlijk ſchiet,
Zoo treedt ons manſchap door deez' gunſt te land. De Steden
En vaſte burgten van den *Spanjaard*, naaſt deez reede
Gelegen; geeven zich vol ſchriks ſchier zonder ſtoot
Voort op: zelfs *Cadix* heeft in deez' benauwde noodt;

Omnigenas aliunde vehunt, revehuntque viciſſim,
Et præcluſa diu reddunt commercia Belgis.
  Interea ingentem Regina paraverat ANNA
Cum Belgis claſſem, nnmeroſo milite fartum.
Navibus Oceani dûcentis ſternitur æquor;
Miratur molemque ſtupet Neptunus in undis.
Tenditur ad *Gades* recta, Herculeasque columnas:
Plus ultra auſuri Heroës, quam Clavifer olim
Alcides, Theſeusve ferox, ſi juſſa vocarent.
  Hac Gaditanas cnm claſſe venitur ad oras,
Anchora de proris jacitur, littusque coronat
Longa ratum ſeries inimicûm, proxima caſtra,
Oppidaque hoſtili adventu ſe territa dedunt,
Ipſæ etiam *Gades* trepidant: Cum nuntius aures
Implet ab Heſperiis, Gallis ductoribus, Indis

Claſ-

Wanneer de vlugge Faam, die zó veel'heldere oogen,
Als snelle vleugels heeft, die 's daags zich in den hoogen
Onthoudt, en wed'rom 's nachts in 't midden van de lucht
Nu her- dan der-waarts sweeft, en 't allerminst gerucht
Met zoo veele ooren hoort, onse onverschrokken Helden,
Onledig met haar werk, in aller yl kwam melden,
Hoe dat de Zilver-vloot, door *Vrankryks Admiraal*
Geleid, en swaar gelâân met kostelyke praal
Van koopmanschappen, met een voor-wind door de baren
Was in een haven van *Gallicien* gevaaren;
En dat de ryke Vloot een ongemeeten schat
Van louter zilver en fijn goud in zich vervat,
Méèr waard als *Croesus* oit en *Midas* had beseeten.
Naa zij zich deezer wijs had van haar plicht gekweeten
Stuift ze ylings in een wolk. Zoo aanstonds geeftmen last
Aan zeeman en soldaat, om op het allerrast
Aan boord te koomen, en het anker op te winden,
De zeilen voor de mast te brassen, uit te binden.
Daar legt een Stad in 't Ryk *Gallicien*, welks naam
Eerlang noch nauwelijks bekend was, maar de Faam
Heeft ons verstendigt, dat die *Vigo* wordt geheeten
Van 't *Spaansche Volk*: alwaar het strand, van een gereeten
Door wijden boezem eens riviers, een veil'ge réè
Voor alle scheepen, die het onwéèr daar op zee
Beloopt, verschaft: zy wordt bekwaamelijk bestreeken
Met swaar kanon eens sterk Kasteels, niet licht te breeken
Door viandlijk geweld De *Fransche Admiraal*
Met d'oorlogs-scheepen en gaaljoenen altemaal
Uit *Spaansch West-Indiën* nu onlangs aangekoomen,
Had zich tot zekerheidt vertrokken op deez' stroomen;

Om-

Classem Argentiferam pretiosâ merce repletam,
Ingens argenti synceri pondus & âuri,
Divitias Croesi secum, Midæque vehentem
Galliciæ portum Zephyro subiisse faventi.
Continuó miles, pubesque marina jubentur,
Expositi in terrâ, quantó ocyus inde redire
Ad classem; ex imo jam tollitur anchora fundo,
Velaque panduntur dubiis albentia ventis.

Urbs est Galliciæ, pridem vix nomine nota,
Vigonem Hispani appellant, tutissima cunctis
Navibus hic Statio est, ubi lato fluminis ore
Fractum dividitur littus, portumque carinis
Opportunum aperit, valido munimine tectum.
Huc se contulerat tota cum classe reversus
Nuper ab Occiduis *Chato-Renautius* Oris,

Ex-

Om af te wachten, wijl hy goede voorzorg draagt,
Wat beide *Koningen* genaadiglijk behaagt,
Met zoo veel duisend pond aan goud-en zilver-baaren
Te doen, als ook met zoo veel'kostelijke waaren.
Rooke en *Almonde*, die 't onzachlyk zee-geweld
Der *Koningin* en *Staat* in handen was gesteld,
Bekruissen onder des de zidderende stranden
Van 't veeg *Gallicien*, terwijl haar' herten branden
Om aan 't gevecht te zijn. *Vigo* legt in 't verschiet;
Waar by men nu allengs de *Spaansche* wimpels ziet
Afwaaijen van 't toppet: die 't naader by beoogen,
Die waanen schier zoo groot getal van Hemel-hooge
En vlottende Kasteels t' aanschouwen, gelijk zij
Nu trotse kielen hier zien dobb'ren op een rij
Ook toont zich nu alréé met wijd-gesparde keelen
't Dood-dreigende Kanon, in ordre op karaveelen,
En langs de strand heen op róó-paarden net geplant;
Het swermt van Krijgs-volk op het bijgelegen landt;
De mond des strooms is met een keten toegeslooten,
Tot zek're hoede van de *Spaansche* en *Fransche* vlooten,
Die, ses en dartig sterk, haar wachten met een moed
Den schat te waaren' of te sneuv'len op de vloed
Van *Rodondello*; jaa veel liever onbesweeken
Den rooden Haan in al de kostlijkheidt te steeken,
Als immermeer de schand en hoon te lijden, dat
Hollands-en *Engels-man* wierd meester van een schat,
By beide Koningen alréé geschikt met reden,
Om goude *Flipsen* en *Lowijsen* van te smeeden.
Deez' swaarigheeden nu manmoedig t' ondergaan,
Dit is een werk, het welk Jupijn nauw zou bestaan:

T Want

Exſpectaturus Regum mandata duorum,
Ecquid de pondo fieri tot millibus aúri
Argentique velint, ecquid de divite merce.
Rokius interea totâ cum mole marinâ,
Fortis & *Almondus*, quibus Anglo-Belgica paret
Claſſis, Galliciæ trepidantia littora radunt.
Eminus apparet *Vigo*, volitantia coelo
De ſummis ſenſim ſpectantur apluſtria malis:
At propius totidem fluitantia caſtra putares,
Quot Caravella vides ſuper æquore nare ſuperba,
Jamque patent lato tormenta minantia rictu,
Ordine poſta ſolo, longo ordine poſta carinis,
Gallorumque rateis ad bella marina paratæ;
Sex & ter denæ lato ſtant flumine puppes
Roboreis ſepto tignis, validâque catenâ;

Ar-

Want in de *Reusen-krijg* toen wierd hy slechts bestreeden
Van lompe monsters, die met onbeschofte leden
Onguire brokken steen in 't wild door zwerk en lucht
Heen slingerden; daar deeze aartz-viand is berucht
Den bliksem van Jupijn en donder t' evenaaren
Door 't grof geschut. Dit doet ons Helden niet vervaaren;
Zy houden Scheeps-Krijgs-Raad, waar in als met een mond,
Eenpaarig wierd gestemd den viand zo terstond
Aan boord te klampen, hem te vuir en swaard te delgen,
Sijn eigen ontrouw bloed' of waater te doen swelgen,
Haar' hulken in den grond te booren, of vermand
Gevangkelijk met zich te voeren naar ons Land.
Fluks scheidt de Krijgs-Raad. Elk begeeft zich met chaloepen,
En voort de valreep op aan 't hoofd van sijne troepen.
Men toeft niet langer: want *Ormond* en *Spar* trêen voort
Op 's viands bodem met het braafste volk, van boord
Met zich genoomen, en bedwingen, met den degen
In hand, de sterkten, naast aan strand en stroom gelegen:
Terwijl van *Hobson* al het paalwerk, op het hert
Des afgrondts ingeheid, in yl verbrijzeld werdt,
Werdt ook het Keten-slot door *Vander Goes* gebrooken.
Dit geeft hen ruimte om den viand te bestooken
Van naader by. Nu kiest zich elk een Schip en Man.
't Geluk geeft aan de deugd de overwinning van
Den strijd. In het begin loeijt d' aarde door den donder
En blikzem van 't Kanon; het water springt van onder
Uit haare kil, en spuwt al trillende het zand
Hoog in de lucht; daar naa zo zietge 't meeste wandt
Des viands rooken; voorts de gansche lucht betrekken
Als met pek-swart veloers; naa 't akelig bedekken

Armatoque ſcatet vicinum milite littus.
Hoc opus, hic labor, hæc obſtacula vincere, ſummus.
Una tamen cunctis ſententia protinus hoſtem
Aggredier, ferro claſſem, vel perdere flammis,
Mergere, vel capere, & captas abducere naves.
Nec mora; delecto cum milite, claſſe relictâ,
Ormondus, *Sparruſque* premunt hoſtilia plantis
Littora, vi capiunt munimina proxima, pulſis
Præſidiis, aditumque parant; dum tigna revellit
Hopſonius paloſque quatit; frangitque catenas
Goeſius, & ſibi quiſque legit navemque virumque;
Virtuti fortuna viam parat, atque triumphos.
Principio tonitru, horrendo cum fulmine, mixto
Omne fremit littus, pelago ſalit unda trementi:
Tum totum piceo tegitur velamine coelum:

Mox

Des Hemels ſpeurtge een vuir, dat zeer verſchriklijk barndt,
En met ſijn' vlammen holt als golven naa't geſtarnt.
Chateau Regnault vol ſpijt en t'eenmaal buiten hoope
Stak eerſt ſijn Schip in brand, en borg met weg te loopen
Ter nauwer nood het lijf; dit doodelijk voorbeeld werdt
Van veele naagevolgd, hoe zeer de ſchâà hen ſmert.
Hier door geſchiet een on-gehoorde nederlaage;
Een deel der Schepen wordt te morzelen geſlaagen
Op klippen, ofte zinkt; een deel raakt op het droog;
Een deel verbrandt, of wordt genoomen voor het oog
Des viands, die met ſchand den zee en 't veld moet ruimen.
Gelijk een Arendt, op ſijn' ſnel-gevlerkte pluimen
Heen drijvend in de lucht, een weereloofe hoop
Van duiven aanvalt, en gelijk als ſlechts ter loop
Verwoeſt, verſcheurt, verſlint, en met bebloede klauwen
Het lillende ingewant weet met ſijn bek te knauwen;
Zo is de *Spaanſche Vloot* verbrand, verwoeſt, geſleurd,
Zo is de *Franſche Vloot* verbrand, verwoeſt, verſcheurd.
De droeve tekens van dit bloedige beſpringen
Zaagt gy van over al; de arme drenkelingen,
Gebrooken maſten, met de zeilen en het wandt,
Campanje, en ſpiegels, uit deez' hel-gelijke brandt
Ontkoomen, overloops, de voor-en achter-ſteven,
De doſten, verkens, vol van wijn en water, dreeven,
En dobberden door zee geverfd met menſche-blòed.
Hier is ook voor Vulkaan een vetten oegſt, hy woedt
Ontoomlijk, onbezuiſd, met los-gevierde teugelen,
Daar is geen houden aan, hy vliegt, als had hy vleugelen,
Van 't eene deel des Schips naa 't ander, hy verſlindt
Brood-Kamer, en Kombuis; waar naa hy zich bevindt

Mox ingens inter fumos evolvitur ignis.
Ipſe ſuam primus *Chato-Regnautius* arcem
Deſperans incendit, abit; ferale ſequuntur
Ductores alii exemplum; Hinc foediſſima clades:
Mergitur hæc, tædis injectis uritur illa:
Pars ſcopulis alliſa perit, pars hæret arenis,
Pars capitur; terrâque hoſtis pelagoque fugatur.
Haud ſecus ac falco, aut magni Jovis armiger ales
Imbellem volucrum turbam, ſi forſan adorti,
Dejiciunt, rapiunt: lacerant, roſtriſque cruentis
Dilaniant, ſtragemque infeſtis unguibus edunt;
Sic rapitur, capitur, laceratur claſſis Ibera,
Sic rapitur; capitur, laceratur Gallica claſſis.
Undique ſanguineas fluitant monumenta per undas
Infandæ cladis: proræ puppeſque crematæ,

Ma-

By 't doodlijk poeder, 't welk den meester nam het leven,
Die het eerst achting in de waareld heeft gegeeven;
Hier had hy 't naa sijn wensch, en naa sijns herten zin:
Want nauwlijks trad hy tot de duist're kelder in,
Of déè van stonden aan zo grooten vuir ontsteeken,
Dat by sijn smitte wel kon worden vergeleeken,
Als hy in *Lipara* met *Brontes* staat en werkt,
En't koude gul metaal in gloeijende ovens snerkt:
Maar hier, hier was die vlam van ongemeene schaade,
Zij wierp de kielen met geweld, schoon swaar gelaaden
Met onverreplijk wigt en menschen, uit de kolk
Der zee, met groot gekraak en loeijen, door de wolk,
En smeetze we'drom néèr als kegels, en als vlokken
Van sneeuw by wintertijdt, doch glandig, wijl de brokken
En half-gebraaden léèn van mannen, over zee
En aard geworpen, aan den bijgelegen réè (nen;
En scheeps-vloot 't allerwreedst moord-schoutoneel vertoo-
't Medoogenloose vuur wou niemant schier verschoonen.
Ach welk een aansien! welk een brand! en welk een schrik
Aan 's viands overschot! als in een oogenblik
Van frisch verminkt en lam' van rijk beroijd geworden!
De glóènde stukken van den droeven schipbreuk snorden
Thans onophoudlyk; kort: 't was of de waareld wéèr,
Met al 't Hoofd stoflyk, tot den eersten klomp haar keer
Wou nemen; 't water was met vuir, de lucht met aarde
Vermengt; *Bellona* woedt zo lang te vuur en swaarde,
Tot dat geen vaartuig van den viand over was;
Maar alles was vermand, verdelgt' gelegt in de d'asch.
Carthago's vloot, dicht aan de *Siciliaansche* stranden
't Eerst door Duillius wel eer verovert, brande

Malaque cum tranſtris, tabulataque fracta carinæ,
Indomitum furit immiſſis Vulcanus habenis:
Obvia cuncta vorat per pinguia pabula graſſans;
Ponderis immenſi totas è gurgite puppes
Sulphuris accenſi vi tollit ad æthera, & inde
Fruſta nivis ritu, ſemuſtaque membra virorum
Diſpergit latè, terramque ſalumque cruentat.
Heu qualis facies! heu quanta incendia! quantus
Horror ubique fragorque, virûmque ratumque ruinæ!
In primum rediiſſe Chaös elementa putares:
Undas cum flammis mixtas, cumque æthere terram:
Nec finis cladis, donec ratis una ſuperſit.
Non adeò Siculis Poenorum claſſis in undis
Arſit, ab intrepido primum ſuperata Duillo;
Neve tot exuſtas, captas Salamina carinas

Vidit

Op ver na niet zo fel: En *Salamina* zag,
Op het Ægésche meir, naa die vermaarde ſlag
En moordt der Perſen, niet zo veel' verbrande kielen,
Toen Xerxes Griekenland wilde in den grond vernielen.
Erinnert u nu eens *O Franſman! O Maraan!*
Hoe gy uw' Burgers, gy d' onnoſ'le *Amerikaan*
Eertijdts, en heden rooſt met uitgezochte treeken,
En zijt verzekerd dat de Góòn het kwaad-doen wreeken.
Ik zal de nederlaag der *Franſen*, op het veld
By d' Italiaanſche veſt *Luzara*, door den Held
Eugenius gewrocht, niet wederom verhaalen;
Noch ook de wapens, en 't roemruchtig zegepraalen
Des *Roomſchen Konings* van de gâloos-ſterke Stad
Landau, in *Duitslandt*; en veelmin gewaagen, dat
De *Vorſt* van *Baden*, eerſt kracht-daadiglijk beſprongen
Door 't *Franſche* Leger van *Villars*, hem heeft gedwongen
Om met veel ſchaamte en ſchand wéèr over *Rhijn* te gaan:
Dewijl dit onderdaags op 't deftigſt is gedaan
Van den Heer *Ghemmenich*, in Oud-Romeinſche dichten,
Die voor den *Mantuaan* in zuiverheidt niet zwichten.
'k Zal ook niet melden, hoe veel' Schepen door de Schout
By nacht van Engeland, Heer *Bembouw*, met een ſtout
En onverzaagd beſtaan, op ver-geleegen ſtroomen
Van 't Weſten zijn vernield, verbrand, en weggenoomen:
Noch ook haar vlucht van *Hulſt*, noch trouweloos verraad
Op 't *Nieuwe-Megen*, als een zeer gewoone daad (ken
Van't wuft, bond-breekend Hof des *Franſchen* Haans, geden-
Mijn Zang-Godin begint mij alréè toe te wenken,
Dat zy door overvloedt van glorij-rijke ſtof
Genoeg gemat, en veel te heeſch is, om den lof

Vidit in Ægæo, profligatis, æquore, Persis:
Xerxe mari exitium terrâque minante Pelasgis.
Non repetam cæsos *Luzaræ* ad mœnia Gallos,
Principis *Eugenii* virtute, ac robore dextræ
Invicto; neque debellatam fortiter Urbem
Landavium auspiciis *Romani Regis* & armis;
Nobile principium *Juvenis*, felicius omen!
Hæc aliàs alio cantavi carmine lætus;
Non Gallos Rhenum retrò transire coactos:
Neve quot Hostiles *Bembovius* ussit in undis
Occiduis, cepitque rates, quot castra cremavit
Hic latè referam, tantarum pondere laudum
Fessa silere jubet, Vatemque quiescere, Musa.
His actis, Proceres belli pacisque supremo
Edicunt meritas *Arbitro* solvere grateis,

Gau-

Van Néérlands Helden-dààn in hooger top te voeren;
Ook hoortze, naa haar dunkt, den Winter-trom al roeren,
Die Mavors knechten van den arbeid tot de rust
Komt noodigen, om van den viandlyken kust
Naa d'eigen haardstéèn, Vrouw, haareOuders, lieve kinderen
Te koomen, en de léèn, die koude in 't veld mogt hinderen,
Aldaar met meer gemak te koesteren, wijl zy,
Naa 't overbragt gevaar, haar' daaden op een rij
Den vrinden dagelijks in veiligheid verhaalen;
En vaak geen kleintie met haar' dapperheeden praalen,
Maar waarelijk; daar is uitstekend veel gedaan,
En twijfelt gy, gelooft het kan er' nu op staan.
Naa deeze voorspoed ziet zy aanstondts alle *Vaderen*
Van 't lieve *Vaderland* plecht-staatiglijk vergaderen:
Met ernst beveelend' om in waare ootmoedigheidt
Den Scheidsman van den Krijg en Vréè, dien wy 't beleid
Van onse wapenen verschuld zijn, te bedanken:
En ongeveinsde vreugd, doch zedig, met de klanken
Van klok-en snaarenspel, met 't zwangere metaal,
't Welk nu de schrik vervormt in lieffelijk onthaal,
Te toonen, door 't gebiedt der vrije Nederlanden.
Fluks ziet gy d' onderdaan van vrool'ke herts-tocht branden,
Wijl hy als Winnaar op een nieuwe schutsmuir boogt,
Den *Maas* verzeekerd, ook ons Staaten heeft verhoogt
Met 't *Spaansche Gelder*, en den viand voort met schande
Ver van ons grensen, ver gedreeven van den Lande.
Gelijk de Schilders in haar' schilderijen doen;
Zo siert een Dichter ook met lofwerk en festoen
Sijn' zangen; schoon weet dat Roomsch-Heidensche Afgoden
Hem geenzins tot behulp in vinding zijn van nooden.

Gaudia per Patrias celebrari publica terras;
Exultatque novo populus munimine Victor,
Assertâque Mosâ, dum Gelria cessit Ibera;
Et procul a patriis depulsus finibus hostis.

Da, Deus omnipotens, accedere mille tropæa
Jam partis: Hostem da debellare superbum;
Quo stet sancta Fides, Respublica floreat aucta,
Et nomen laudemque Tuam celebremus ovantes.

Ita ovat

P. DE GHEMMENICH.

ICtus Frif.

IN EFFIGIEM

Exellentissimi Baronis COEHORNII &c. &c.

VUlcano, Marte, & formatum Pallade pectus
Hæc, si quis quærat, parva tabella refert.
Mars animos finxit, docuit vim Mulciber ignis.
Artem bellandi Diva Minerva dedit.

P. de GHEMMENICH.

De waare God geev' dan oneindige troféèn
By die wy 't loopend jaar op 's Viands vloot en ſtéèn
Bevochten. Hy gebied' ſijn zegen uit den hoogen
Op onſe heirkracht, dat die, in het oorelogen
Sijn Heilig Woord en dienſt verdaadigend', 't geluk
Aan zy voer', en noch eens den droevigen uit druk
Verloſſe, die om 't waar geloof aan yſ're keten
In naaren kuil, of op galeijen zijn gezeten:
Daar zuchtende, tot zy door 's beuls te wreede hand
Geknot, geteeſt, geblaakt, als mutzaards zijn verbrand.
God gun doch, is 't ons nut, dien trotſen, dien verwaaten
Aartz-Ketter, die de Kerk in 's Heilands ledemaaten
Verwoeſt, eens zo te ſlaan, dat ſijn meineedig woord,
En ſtáàge Bond-breuk noit ons ſtille ruſt verſtoort:
Op dat het eenig rein geloof in vreede groeije;
Ons Al-gemeene-beſt vermeerderende bloeije,
En wij Gods groote Naam nu, en tot aller ſtond
Blij-juichchend prijzen met ons dáàn, ons hert, ons mond.

J. SANDE.

Op het AFBEELTSEL

Van den ſeer voortreffelyken Baron van COEHOORN.

(Beeld,
SChouw COEHOORN hier in 't kleen, dat groote wonder
Van Mars, van Mulciber, en Pallas voort geteeld.
Mars gaf 't manmoedig hart, Vulkaan het vuursgewelt,
En Pallas d'oorlogs konſt, aan dees doorlugte Held.

M. v. DOTING.

NÆNIA

in præmaturum atque luctuosissimum obitum
OPTIMÆ SPEI PRINCIPIS

WILHELMI GEORGII FRISONIS

PRINCIPIS NASSAVIJ &c. GUBERNATORIS
FRISIÆ HÆREDITARIJ &c. &c. &c.
FILII PRIMO GENITI.

DENATI

XVI. Cal: Jul: circa tertiam matutinam CIƆ IƆ C LXXXVI.

T volvit fortuna vices! Sors altera sortem
Impellit, fixo nil stat in orbe pede;
Lætitiam dolor insequitur, spes læta dolores,
Omniaque instabili turbine fata trahunt.
Nuper ego, indulgens genio, festisque Camænis
Natalem cecini, FRISO BEATE, tuum,
Augustasque meâ, media inter jubila, Musâ
Gratabar Cunas, hoc, simlive melo.
Euge bonis avibus succrescas Pusio Princeps,
Delitiæ Matris, Patris imago tui,

Et

Et patrio exemplo Proavum virtutibus inſtans,
Friſiaci fias gloria, FRISO, ſoli;
FRISO, Juventutis Princeps, Spes prima Parentum,
Solamen populi creſce, adoleſce, vale.
Sic mihi privatim tum ludere, talia læto
Gaudia, vix ullo teſte, fovere ſinu.
O utinam Vates ego tum, o ſi vota, preceſque
Exaudita forent, FRISO, Superſtes eras:
Nec mihi fatali Laurus mutanda Cupreſſo,
Nec toga lugubri ſyrmate nexa foret:
Aſt nunc optatis rerum ſucceſſibus, eheu!
Vota carent, eheu! ſpes reſecata jacet:
Nunc riſum lacrimæ excipiunt: Suſpiria plauſus,
Et natalitium, nænia dira, melos.
Infanduſque negat privato limine luctus
Compeſci, poſcit publica juſta dolor,
Ac quaſi laxatis gravido de pectore frænis
Erumpens, tragico murmure cuncta replet:
Haud ſecus, ac denſo concluſus in aëre ventus
Si via non detur; vi paret ipſe viam:
Haud ſecus, ac tepidis ſtipatus nubibus imber
Quà data terribili porta fragore ruat,

Et

Et latè immani tonitru, facibusque coruſcis.
  Grasſantes, repleant cuncta pavore ſui:
Attamen ut fuerit noſtrum violentius oeſtrum,
  Nec menſuram habeat, neve querela modum,
Deficit in medio ſterilis conamine verſus,
  Et dignos modulos noſtra Elegeia negat;
Quis Domus excelſæ caſum, quis funus acerbum,
  Quis cladem meritâ voce referre poteſt?
Quis, quantum fuerit vulnus, quantusque Parentum
  Heroum, amiſſâ Principe Prole, dolor?
Quis lacrimas, Miſeranda, tuas, ſuſpiria, fletus,
  Singultus, Genetrix, enumerare valet?
Quiſve tuos gemitus invicto in pectore preſſos
  Magne Pater, generis triſtia fata dolens!
Dum Primogenitum, heu! crudeli funere raptum,
  Principeque orbatum Germine ſtemma vides,
Dum ſpem, Delitias, Lumen, Columenque ſupremam
  Expleviſſe diem cernat uterque Parens,
Et modò vernantis primævo in flore juventæ
  Natum immaturæ mortis agòne premi.
Non equidem hic noſter labor eſt, hoc viribus impar,
  Ac nimium tenuis Muſa recuſat onus,

Hoc

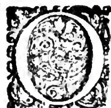
Hoc committit iis, facilis queis finxit Apollo
Nobilius genium é Nobiliore luto,
Queis digno Heroüm luctum ingeminare cothurno
Melpemone dedit, & grandia verba loqui.
Nos juvat his tragicæ frænum imposuisse querelæ,
Et, pressis lacrimis, vota dicare Deo:
Ut velit incolumeis diu conservare Penates
Nassavio-Ascanios, Nassaviæ-Auriacos,
Illustremque Domum æternis ornare triumphis,
Et longâ, & lætâ posteritate frui,
Utque novà vacuas replere propagine cunas,
Et velit augustum multiplicare genus,
Utque rosas inter, violasque Puerpera Princeps
Exerat instantis nobile ventris onus,
Et te felici, Genitor Celsissime, partu,
Et Patriam læto Principe, Læta, beët.

Ita lugens vovit.

P. de GHEMMENICH, JC. & Adv.

PROPEMPTICUM AUGUSTISSIMÆ AURIACI EXPEDITIONI IN ANGLIAM *Dicatum.*

CIƆ. IƆ. C. LXXXVIII.

Ceanum domitum, constratum navibus æquor,
Roboreque innumero freta consita, pontibus orbe
Divisos Batavâ junctos cum Gente Brittannos:
Ferre recusantem AURIACUM, mox ferre coactum
Neptunum, imperio metuentem, udoque Tridenti,
Mutatamque ferè infando molimine rerum
Naturam canimus. Nostris Musa annue cœptis.
Vastum ubi mox pelagus, subito nunc vastius altis

Exsur-

Exſurgit nemus arboribus, nunc mobilis errat
Sylva, ubi mox tumidi miſcebant prælia fluctus:
Non æquor, non unda patent, maria omnia circum
Quâ vertas oculós, denſis tabulata carinis,
Feſſaque Tritones curvant ſub pondere terga,
Et timet æterno Nereus ſe carcere claudi.

Grande opus attoniti vicino in littore Reges
Mirantur, metuuntque ſimul, magnumque ſtupenteis
Expectant rerum eventum, quid provida fata
Decernant tantæ moli, quem fulmina primum,
Dexteraque AURIACI feriant: contrà ire nec auſi,
Nec ſe poſſe vident, pudet uno à Principe binos
Terreri Reges, ſceptriſque timere ſuperbis,
Nec ſatis in ſoliis tutos, nec ſtabile Regnum.

Hoc opus, hic labor AURIACI eſt, hæc pectore digna
Atque animis, GULIELME, tuis, hæc fortia longè
Facta Patrum, atque Abavûm ſuperant, & celſa Trophæa,
Queis fulget generoſa Domus: Non Itala virtus,
Obruta quâ cecidit fatalibus alta ruinis
Æmula Romanæ Carthago potentiæ, & omne

Afrorum Imperium, terrâque, marique ſubactum
Militis, & claſſis Duce, Te, Scipione, Latini,
Non Punicum robur, gemino ſub Fratre furenteis
Exſuperans Sirtes, Alpinaque viſcera ferro
Igneque perrumpens, atque ipſam milite Pæno
Concutiens Romam, non vaſta potentia Xerxis,
Helleſpontiacum cædentis verbere tergum,
Et motos auſi vinclis compeſcere fluctus
Molimen majus vidit, majoraque nunquam
Ingenii, atque animi auguſti documenta videbit
Audax poſteritas olim; Quis par erit alter
Menſibus in paucis numeroſam condere Claſſem,
Et mare ſexcentis medium replere carinis,
Armatâque manu? Tu, Princeps, ſolus in orbe
Regibus imponis leges, domitare Tyrannos,
Aſſerere oppreſſos, ſocios defendere noris:
Hæc tua laus tantum. GULIELMUS maximus olim
Anglorum Domitor, ſimili tu nomine, factis
Major, & auſpiciis mage juſtis utêre, Princeps,
Vi venit, vicitque Alter, Tu jure vocatus,

Sum-

Summo jure venis, propriumque tyrannide regnum
Asseris, & Vindex tibi debita sceptra reposcis.
Macte, Heros, virtute novâ, dignisque triumphis
Auriacæ decus immortale extendere famæ:
Prosperet Omnipotens iter, ut securus ab omni
Per medios vadas scopulos discrimine, servet
Tam sacrum sanctumque Caput, tam nobile cæli
Pignus, & Ancile, & velis, ventisque secundis
Ocius optatos faciat contingere portus;
Quò stet Relligio, Libertas, Gloria gentis
Oppressæ, laudesque tuas sine fine canamus.

Ita vovet.

P. de GHEMMENICH. *Ictus Fris.*

GRATULATIO
ET
GRATIARUM ACTIO
AD
GULIELMUM III.
MAGNÆ BRITTANNIÆ, FRANCIÆ AC HIBERNIÆ REGEM SEMPER AUGUSTUM

Cum media hieme ſpectantibus ac ringentibus hoſtibus ex Anglia ad Batavos ſuos transfretaret, Autoremque numiſmate aureo in memoriam Expeditionis Brittannicæ donaret. Anno Sal. M.D.C.XCI.

Uropæa Salus, Rex Auguſtiſſime, Regum
Exemplar, Vindex ſævis metuende Tyrannis
Juſtitiæ Antiſtes, veræ virtutis Amator
Delicium humani generis, ſpes unica pacis
Et Belli Columen, fidei Defenſor avitæ
Ac Reſtaurator: ſit magna Brittannia teſtis.

Siccine

Siccine ſponte thronos diademata, ſceptraque linquens
Exſuperas ſcopulos, borealiaque æquora tranas.
Infeſtas hieme, & mille pericula ſpernis
Ut patrias poſſis, Rex magne, reviſere terras
Belgarum trepidis alacer ſuccurrere rebus
Atque vacillantem Batavûm fulcire ſalutem
O amor! o pietas! o veri cura Parentis!
Dic mihi, Muſa, Virum, ſi quem tibi ſuggerat ætas
Præterita aut præſens, aut longa ſcientia rerum
Qui regnum populos Reginam atque omnia linquit,
Qui freta, quique hyemes, & ſævos deſpicit Euros,
Atque levi medio pernoctat in æquore lembo
Ut ferat auxilium ſociis, & ſervet amicos.
An lubet adferre hic audacia Cæſaris acta
Nocte ſub obſcurâ motis Aquilonibus undis
Navicula Superum infirmâ dum trajicit æquor
Fortunamque ſuam tantum, nautamque trementem
Advectat comites, diſcriminaque omnia ridet
Quo campis pellat Magnum fatalibus hoſtem.
An Decios, Fabioſve juvat, Codroſve referre

Qui

Qui se pro patriis gaudent mactarier aris.
Sint sua cuique suis præconia debita gestis
Nil moror. Hoc mihi dent quod nulli cedat eorum
Divinâ ac patriâ Magnus virtute Wilhelmus.
Salve igitur Batavis, Rex invictissime terris
Reddite, salveto nostræ spes summa salutis
Te sartum tectumque diu tua fata reservent.
Ne dolus, insidiæ, ne Ravaillacius alter
Burgundusve ferox, vel pernitiosa Locustæ
Toxica Te lædant, stant monstra immania circum
Nec dormire scelus credas, scelerumque ministros,
Gallus habet sicas, dira aconita propinat.
Mille vias novit quibus hostes mittat ad Orcum.
Quid non Principibus potis est suadere malorum
Vana superstitio & dominandi sacra libido!
 Sit Tibi dextra Deus, scutum, lorica, sacratum
Is tegat atque regat Caput, & vestigia firmet,
Et nova quæsitis superadde tropæa triumphis
Semper ut Augustus, Vindex Victorque Tyrannum
Præsidiumque Bonis totum celebrere per orbem.

Cum-

Cumqne memor nostræ fueris, Rex optime, Musæ,
Rustica sit tenuisque licet, nos munere pulcro,
Regali donando Numismate, nomina, vultum,
Resque tuas gestas referente, animumque benignum
In vates doctosque viros, quis possit eorum
Immemor esse Tui, quis non *nova sæcula* læto
Excipiat plausu, quem non *nova gloria* tangat
Invictique tui felicia tempora regni?
Quisve nec æternas cupiat Tibi reddere grates,
Et laudes cantare tuas, celebrare triumphos,
Et ferre ad seros decus immortale nepotes?

Ita lætus accinuit

P. de GHEMMENICH.

EPINICIA

SIVE

CARMINA TRIUMPHALIA

AD

HERÖEM INVICTISSIMUM

GULIELMUM III.

MAGNÆ BRITTANNIÆ, FRANCIÆ AC HIBERNIÆ REGEM POTENTISSIMUM, GLORIOSISSIMUM. &c. &c. &c.

Cum Urbem NAMURCUM & Arces annexas fortiter simul ac feliciter Expugnasset. Ad X Kalend. Septembris. CIↃ IↃ CXCV.

Sic munitarum Caput ac Decus urbium NAMURCUM
Ante tuos, Auguste, pedes, Gulielme, Subactum
Prostratumque solo, quanta tropæa! vides.
Namurcum cadit, Gloria Gallicæ
Hactenus indomitæ
Gentis & efferæ
Occidit unà

Urbs

Urbs Arcesque cadunt; (quis credere possit Abnepotum)
Queis numerosa manus, dicam, exercitus ingens
Præsidio impositus, robora gentis, erat:
Quas Flos militiæ, millia sedecim,
Sanguine Conspicua,
Aut meritis suis
Lecta replebant.

Exstructas turreis in montibus, aggeresque circum
Præruptis positos in rupibus adspice; mirum
Naturæ; anne artis luxuriantis opus:
Pro fossis, videas, ardua mœnia
Ut duo circumeunt
Flumina proxima,
Mosa Sabisque:

Desine mirari posthac Babylonicos stupendos,
Spumifero cinctis Euphratis flumine, muros;
Assyriosque hortos, & nemora apta feris
Alto pensilia ex æthere: cum vides
Arma, viros, equites,
Castra vel integra
Pendula cœlo.

Hæc tantùm virtute tuâ, GULIELME, digna Scena;
Heic animi viſum intrepidi documenta, ſtupendi
Exempla ingenii conſiliique dare:
Hoc tantum Auriaco Regeque dignum opus.
Nobile Propoſitum
Lætior exitus
Jure beavit.

O quantum decus hoc & gloria! centies & ultra
Millia Gallorum teſtes habuiſſe triumphi.
Quantus & hoſtili fuſus in ore pudor.
Hinc ira in rabiem verſa, palatia,
Mœnia, templa, domos,
Sacra Profanaque
Omnia, vaſtat.

Obſeſſum, ô Bruxella! nimis prope civitas NAMURCUM
Infandi miſeranda geris monumenta furoris;
Florida quæ modò, nunc fœda ruina Jaces;
Heu! neſcit rabies parcere Fæminis
Principibus, teneris
Anniculis, quatit
Obvia & urit.

Hoc

Hoc Latrocinium magis eſt, furibunde VILLEROYE,
Quàm juſti facies belli, diræque rapinæ
Herôis ſemper diſplicuêre viris.
Non ſic Auriacus bella gerit ſua;
Relligionis Amans,
Mitis inermibus,
Acer in hoſtes.

His tria regna Sibi feliciter artibus paravit,
Conquiſita tenet, ſervat, moderatur & auget,
Conciliat Socios, compoſitoſque fovet:
Jnconcuſſa fides, Herculeus labor,
Jntrepiduſque animus
Rebus in aſperis
Omnia vincunt.

Hoc ſolium Jovis eſt aſcendere paſſibus citatis
Spirare humanis majora, referrier intra
Heröum excelſos Semideûmque choros:
Hæc laus Auriaco propria ſtemmati
His celebrata manent
Æva per omnia
Nomina faſtis.

Infectis meritò Tú ringere, VILLEROYE, rebus
Spectator, benè habet, centum cum millibus adstas,
Ut facti possit plenior esse fides:
Et prudenter agis: tot nisi millibus
Credere Posteritas
Vix poterit capi
Posse NAMURCUM.

Posse capi, cogi se dedere Marte, vique apertâ,
Nil dolus heic, nihil insidiæ fecère, nec aurum,
Auriacum robur monstra stupenda domat:
Hoc monteis equidem est frangere saxeos,
Ferro aperire viam,
Alter ut Hercules,
Hannibal alter.

Ergo triumphato, fortissime Principum virorum,
Maxime Rex, Regum Terror, Defensor, & Ultor,
Europæa Salus, Machina mira Dei;
Post casus varios, totque pericula
Nunc Brittonum Clypeus,
Spes Batavûm, sacra
Anchora utrisque.

Det

Det Deus, ut finem videas requiemque tot laborum,
Magne Parens Patriæ, guſtes ut commoda pacis,
Commoda tot precibus ſæpè petita piis:
Da pacem liquidam, da ſtabilem Deus,
Ut tua laus maneat,
Et decus omnium
Conſtet in ore.

P. DE GHEMMENICH.
Ictus Friſ:

IN LUSTRATIONEM SOLENNEM EXERCITUS FOEDERATI BELGII HABITAM SUB AUSPICIIS GULIELMI III. MAGNÆ BRITTANNIÆ ET HIBERNIÆ REGIS.

VII. VIII. IX. & X. Calend. Septembris. CIↃ IↃ CC.

Iderat Arnhemiam Belgarum caſtra ſub urbem
Mars Pater Auriaco ſub Duce ſtare ſuo.
Ergo ait exultans: Veteres jactare Phalanges
Macedo, Tuque Aquilas deſine, Roma, tuas.

Vos

Vos plures, fateor, gentes domuiſtis, & urbes
  Sed quales? molles, militiæque rudes.
Vinceret Hic totum Belgarum exercitus orbem,
  Si ſimilis veſtris hoſtibus hoſtis erat.
Deſine mirari; rernm documenta loquuntur,
  Sive viros luſtres, reſpiciasve Ducem.
Vincere quis dubitet tali ſub Cæſare? Quis non
  Hectore pro tanto lætus obire velit.

Ita cecinit caſtrenſi Muſa

P. de GHEMMENICH. I.C.F.

HEROI INVICTISSIMO

CAROLO XII.

SUECORUM, GOTTHORUM ET VANDALORUM

REGI

SERENISSIMO ATQUE POTENTISSIMO

Post partam de Moschis victoriam amplissimam ad Oppidum & fluvium Nervam in Livonia pridie Cal. Xbris. MDCC.

HOC SUUM HEROICUM

Sacrum vult Autor.

Sic Rex barbarie CAROLUS ringente triumphat;
Et spolia ampla refert Moscho de Cæsare Victor:
Ut venit, vidit, vicitque celerrimus hostem.
  Infestus dudum Russus, pridemque Polonus
Æmulus, ac Danus jungunt in fœdera dextras,
Et funesta parant summo molimine bella.

In

In Caput Unius fit conjuratio: Solus
Tot Regum CAROLUS, tantiſque exponitur iris.
Stat tamen Impavidus contrà: ceu Suecica rupes
Cernitur iratis circum ſpumantibus undis
Stare mari medio *nullis* immota procellis.
Aut veluti Leo, qui latronibus undique cinctus,
Altius inſurgens, nullo conterritus ictu,
Collocat in ſolâ dubiam virtute ſalutem.
Nunc opus Alcidâ, triplici quo Cerberus ore
Contundatur, habet: Cedit primum æquore Danus
Et terrâ fractus; CAROLO per tela, per undas
Antivolante Duces primos, nanteiſque cohortes.
Perge bonis avibus, Regum fortiſſime, fauſtis.
Incipis auſpiciis, ſævi capita altera Monſtri
Debellata feri; inviſos ulciſcere Moſchos:
Saxo-Sarmaticas de finibus exue turmas:
Et populos defende tuos: favet æquor & æther:
Incolumem excipiunt Livonia littora claſſem.
Starque acies expoſta ſolo nive, grandine tecta,
Ardet at illa tamen media inter frigora, geſtit

Ducier, ac ferro Rufforum exfcindere caftra.
Nulla mora in CAROLO: ratus Ille ardoribus uti,
Ocyus innumeros alacer feftinat in hoftes,
Ceu ruit in denfos prædator falco columbos.
Hic virtus numerum fupplet, fuperatque premendo
Acrius obverfos cuneos; præfentia Regis
Urget, & intrepidum medio in difcrimine pectus:
Vincere ftat animus, vel certæ occumbere morti.
Barbarus infueto perterritus impete, cedit,
Aufugit, aut fupplex veniam a victoribus orat.
Parcitur & victis; tanta eft clementia Regis!
Horret enim pectus generofum a cæde jacentis:
Magnanimus proftrata folo Leo corpora dente
Non petit, indignam ducens fine robore prædam.
  Plena Tibi parta eft, Princeps, victoria: cingit
Debita virtuti, victricia tempora laurus.
Libera magnificis applaudit Nerva triumphis,
Totaque lætatur cæfis Livonia Mofchis.
Ejectoque brevi exultabit Saxone Duna.
  O quantum decus hinc! quæ gloria! quanta tropæa

Parta

Parta Tibi, Victor, primævo in flore juventæ!
Qui nondum quatuor, factum mirabile! lustra
Post tua terga vides; tantum mihi dicere verbo,
(Singula cum nequeam parvo comprendere versu)
Fas sit, Res gestas si contemplemur, & annos,
Major ALEXANDRO es, Romano CÆSARE major,
Et CAROLO Magno, & GUSTAVO Major ADOLPHO.

Ita lubens applaudit

P. de GHEMMENICH.

GRATIARUM ACTIO AD LEOPOLDUM

ROMANORUM IMPERAT: SEMPER AUGUSTUM CUM OB VERSICULUM SUPER EXPUGNATO LANDAVIO FORTITER A REGO ROMANO JOSEPHO Aº· CIƆIƆCCII. CONSCRIPTUM AC DECANTATUM A PAULO DE GHEMMENICH ICto: Frif.

AUTOREM NOBILITATE EQUESTRI ET LAUREA CÆSAREA DONASSET, HONORASSET.

STemmatis Auftriaci Decus immortale, Propago
Dîs genita, æternos & genitura Deos;
Pacis Delitium, Genus infuperabile bello,
Martis & artis Amor, Martis & artis Honos:
Accipe clementer gratæ munufcula mentis,
Quæ Tibi dat tremula noftra Thalia manu,

Ac-

Accipe verſiculos, humili quos mente dicatos
Magne, Tibi, Cæſar Muſa tenella cupit.
Ut tremit, ut rubet! ah! Res ſalva: ignoſce pudori
Hoc ſignum ingenuæ Virginitatis habe.
Majeſtas oculos perſtringit, & ora rubore
Purpura ſuffundit Cæſareumque jubar
Obſtupet inſolito ſacræ fulgore tiaræ
Divinum ſpirant ſceptra thronique metum.
Et quamvis nec thura ferat pretioſa nec aurum,
Nec cædat centum, Regia ſacra, boves:
Accipe nativum Muſa de paupere pomum
Allubeat gelidi fluminis hauſtus aquæ.
Salſâ ſæpe molâ, vili vel fruge litatur
Et placuit ſummis parva placenta Diis.
Nil facit in ſacris pretium nec Jupiter auro
Indiget, Ille unus fons & origo boni
Et Tu, Cæſar, habes ſatis, & Tibi ſufficis Ipſi
Sufficis atque aliis, innumeroſque beas.
Hoc Tibi cum Jove commune eſt, hoc ſpirat Olympum
Hoc vecti Heroës tramite ad aſtra Poli.
Nemo ſibi ſoli vivit bonus: Optimus ille eſt
Qui plures ſecum lætificare ſtudet.

O quam divina eſt Divi ſententia Titi,
Perdita, nam nulli ſunt data dona, dies!
Entheus ille animus! vox aurea! & huic quoque reddis
Si non majorem Te, Leopolde, parem
Nulla dies rapitur Tibi, quin cadat aurea cælo
Guttula, deque manu millia dona volent.
Dona volent, inquam; nam ni fingam illa volare,
Ut poſſent noſtros uſque venire Lares.
Auſtriaco procul a Jove degimus; attamen Ille
Carmina noſtra legit votaque læta probat.
Nec tantum legit ac probat, at Generoſus honorat
Autorem titulis muneribuſque ſuis.
Hinc nova Ghemnichiam decorant inſignia ſtirpem.
Juxta alas aquilæ laurea pulcra viret.
Laurea Cæſareæ, quam pulcrum! teſſera laudis.
Et Leopoldina Laurea nexa manu.
Additur attonito grandi diplomate vati
Inclytus eximiæ Nobilitatis honor
Vos ego, Pierides, teſtor, vos, provoco Muſæ
Si quiſquam veſtra clarior arte fuit.
Anne Triumphalis cui cinxit Laurea frontem?
Aut Capitolini victor in æde Jovis?

Nunc

Nunc equidem vobis caufa eft fublata dolendi:
  Vatibus eft nullum, carminibufque decus.
Sed poft hac hilari mecum cantabitis ore.
  Vatibus eft fua laus, carminibufque favor.
Cæfaris illud opus Leopoldi, & Cæfare dignum
  Mufa Jovis fummi Filia, Cura Deûm.
Purpura non odit vatum modulamina, Reges,
  Dîque Deæque ipfæ compofuére melos
Pan, Deus Arcadiæ calamos, & Pallas amarunt
  Caftaliâ lufit pulcer Apollo lyrâ.
Ipfemet exemplum es, Cæfar, mirabile, namque
  Carmina dia facis, carmina dia canis.
Carminibufque faves. Alii quofcunque lubebit
  Heroës celebrent, grandia facta fonent:
Cæfar erit mea laus, mea gloria, nobile Solus
  Objectum Mufæ, Præfidiumque meæ
Illi femper agam grates pro viribus, Illi
  Donec ero, folvam debita vota lubens
Et fi forte brevis fit vita, caduca Camœna
  Ipfe tuas laudes, Cæfar, Apollo canet.

E U P H E M I A
A D
SERENISSIMUM AC POTENTISSIMUM
C A R O L U M III.
D. G. HISPANIARUM REGEM &c. &c. &c. ARCHIDUCEM AUSTRIÆ

Cum Viennâ in Auſtriâ per Batavos in Luſitaniam iter faceret erepta ſibi per Gallos Regna recuperaturus. Anno CIↃ IↃ CC III.

Lle ego, qui nuper læto victricia plauſu
Romani Regis celebravi ſigna, ſubacto
Landavio, & Gallis longè latèque fugatis;
(Quo mea Cæſareâ præfulgent tempora lauro,
Quoque immortaleis pro munere debeo grates)
Nunc hilari, liceat, Rex Auguſtiſſime, Muſâ
Adventum cantabo Tuum: gratabor in oras
Te ſalvum Batavas curſu veniiſſe ſecundo

Per

Per tot terrarum tractus, tot flumina, montes,
Tam varias gentes, vario ſub ſole locatas;
Quo libertatem Europæ, dubiamque ſalutem
Aſſerere, & Galli poſſis contundere faſtum.
Hic labor Auſtriacâ Sobole, hoc opus Hercule dignum!
Salve igitur, CAROLE, Auguſtæ ſpes altera ſtirpis,
Præſidium & decus Europæ, jam pondere dudum
Gallorum nimio, durâque tyrannide preſſæ.
Salveto noſtris HOSPES gratiſſime terris.
Te Proceres, Patriæ Patres, Populuſque ſalutant,
Te longùm ſalvere jubent. Uno ore precantur:
Solve jugum Europæ, ſerviles rumpe catenas,
Ac erepta Tibi, Rex, fortirer aſſere regna,
Vade, feri, debella hoſtes, ſpolia ampla referto.
Votorum hæc ſumma eſt. Hæc ſuſcipe vota clientis,
Devotique Tibi Vatis, Magnoque PARENTI.
Terra tremit ſaltu: reſonat concentibus æther,
Et mare vicinum placidis admurmurat undis:
Neptunuſque Pater, viridi circumdatus algâ,
Tempora ter circum grandem rotat uda tridentem,

Et præ lætitiâ gelidis exultat in antris,
Quod portaturus dorſo tam nobile pondus,
Tamque illuſtre Caput ſe auſit committere ponto,
Sæpius infido. Juvat immortalia Magni
Regis, & Heroïs Gulielmi exempla referre,
Quem toties medias tutum perduxerat undas,
Cum Batavis, vel cum trepidis ſuccurreret Anglis;
Nunc quoque, Magne, Tibi pelagum, Rex, ſpondet amicum.
Intonat interea ſpatioſa per æquora grandi
Cæruleus conchâ Triton, ciet omne Deorum
Divarumque genus, quod gurgite degit in alto.
Ecce caput primùm ſenior ſpumantibus effert
Fluctibus Oceanus, pulcrâ cum Doride Nereus,
Nereidumque agmen ſequitur: Nymphæque marinæ
Inſtituunt feſtas, Phorco ductòre, chorèas.
Unicus his labor eſt Juvenem ſpectare Monarcham,
Ducereque incolumem, & tumidos componere fluctus.
Non aliter, quàm ſi parvo ſuper æquora nido
Incubat Alcione, & pullos excludit amatos;
Æoleâ ſpectes pelagum requieſcere curâ.

Ergo

Ergo iter abſolve inceptum, Fortiſſime Regum:
Rumpe moras. Bona cauſa vocat: Mars impiger urget.
Aſpirant cœlum atque ſalum: favet Eurus & aura.
Macte animis: vaſtum quamvis maris æquor arandum,
Illud magnanimo volvas in pectore, quod ſit
Nullus virtuti limes, nec terminus ullus;
Plus ultra vocat illa: nec ulla obſtacula terrent.
Unus Victori Juveni non ſufficit orbis:
Et Te jam novus expectat. Te decolor Indus,
Heſperidumque manent Regna, & poma aurea. Solem
(Si mihi mens unquam fuerit præſaga futuri)
Surgere, & occidere in terris ſpectabis avitis.

Ita vovet & applaudit

R. V. C. MAJESTATIS

Devotiſſimus & Humillimus cliens

P. de GHEMMENICH.

IN ECLIPSEIS

GALLICI SOLIS

ECliplſeis pateris, Sol Gallice; jure lucernas
Junxiſti Soli, Dux Fuliade, tuo.
Galle laboranti ſuccurre citiſſimus Aſtro,
Nam Padus infeſtis lumina mergit aquis.
Laternis ſuperadde faces, funalia Lychnis:
Quid juvat? heu fatuus Sol ſine luce jacet.
Eugenius Lunæ truncavit cornua: Galle,
Nunc Solis radios demetit Ille tui.

AD

LUDOVICUM XIV.

DOLENTEM RES SUAS VARIIS IN ORIS EX VOTO NON SUCCEDERE.

SI quereris quod eat tua res malè pluribus oris:
Vin' memorem cauſam, Rex Ludvice, Tibi?
Sive cati-natum, ſeu flatum ventris inanem
Ridiculé agminibus præficis Ipſe tuis.

GAL-

GALLORUM TRIUMPHUS

CANTANTIUM TE DEUM LAUDAMUS SUPER VICTORIIS SUIS IN ITALIA ET ALIBI REPORTATIS.

SIccine magnificos Tibi cantas, Galle triumphos?
Perdis in Italia millia dena virum.
Insula Cæsarea est, Te conspiciente, subacta.
Turpiter Hulstanâ pulsus ab Urbe fugis.
Landavium capitur, cedit Venloa Batavis.
Rurmundæ & Stephani mænia capta jacent.
Tu tamen egregios pergis cantare triumphos:
Talia mille tibi, Galle, tropæa velim.

IN VILEROYUM

CREMONÆ DE NOCTE A GERMANIS CAPTUM ET ABDUCTUM.

PAlladium e Trojâ rapiunt de nocte Pelasgi;
Et Sacrum incolumes in sua castra ferunt.
Germani e mediâ rapiunt de nocte Cremonâ
Cum Gallis Ducibus Te, Vileroye, tuis.
Ille fuit raptus Genti fatalis & Urbi:
Hic quoque non melius forsitan omen habet.

IN

IN VANDOMIUM

IN ITALIAM MIGRANTEM, GALLORUM EXERCITUI IMPERATURUM.

TUne levi ventris bellaces posse repelli
  Germanos crepitu, Rex Ludovice, putas?
Vandomius * nihil est hominis nisi flatus inanis,
  Si modô quis norit, Galle, idioma tuum.

* Vandome, quasi vent de d'homme.

IN MARSCHALLOS FRANCIÆ VILLEREGIUM ET CATINATUM

QUORUM ILLE CAPTUS, HIC VULNERATUS ITALIA EXCESSERE.

QUo nunc Gallorum Marschalli vaditis? Alter
  Saucius excedit, captus & Alter abit.
Magnorum mores & fata attende Virorum:
  Saucius hic ridet, sanus at Ille dolet.
Hic cum perdiderat rem Regis vulnera quærit.
  Vulnera dum metuit maluit Ille capi.

IN

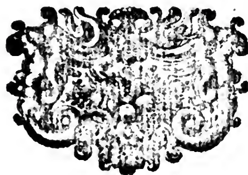
IN MAUSOLEUM GULIELMI III. AD SPECTATOREM

SI quæras, qualis Rex hîc, quantusque ſepultus?
Alter Alexander, Cæſar & alter erat.
Trajanum Heroïs animi virtutibus æquans
Nec candore minor, nec pietate Tito.
Orbis Delicium: Qui ſolus & Unus habebat
Quod ſummi pariter vix tenuére Viri
Non triplex meritis ſuffecit in orbe corona
Additur in cælo quarta, beata tribus.

FLuctibus erepto mors indignata WILHELMO,
Quem toties prædam duxerat eſſe ſuam,
Heroas rapit e Belgis a Rege ſecundos,
Ne furor illuſus, vanaque tela forent:

Perdere dum prohibent fatalia ſtamina REGEM,
Aggreditur primos vique doloque Duces;
WEBNONI obrepſit: Niſi vi cadit AILÜA fractus,
Hic peditum Primus, Primus & Alter Eques:
Cui ferrum & flammæ, cui vaſta pepercerat unda,
AILÜA, Friſiadum MARS, perit ictus equo.
Crudeles Parcæ, cur non placaverit iras
Vel Duce, vel tanto victima Cive minor?
Friſia fleto Virum, cecidit de vertice tanti
Hectoris interitu pulcra corona tuo.
Et luges merito, Proles generoſa, Parentem,
Quem Patrem flent Rex, Patria, caſtra ſuum.

Ita ex animo indoluit
P. de GHEMMENICH, ICtus.

GRA-

GRATIARUM ACTIO
AD
GENEROSUM AC PRÆNOBILEM VIRUM
SUFFRIDUM GEROLDUM
â BURMANIA,
PRÆTOREM WIMBRITSERADEEL &c. &c.

Nec non ad
ERUDITISSIMUM AC SPECTATISSIMUM
VIRUM JUVENEM
MAINARDUM â DOTINGH
URBI LEOVARDIÆ â SECRETIS &c.

Cum Epigrammate ſinguli ſuo terſiſſimo ac lepidiſſimo Epinicia mea Super Expugnatione Namurcenſi conſcripta condecoraſſent:

NEſcio quæ bona ſors, quæque exoptabilis aura
Vexerit ad veſtros carmina noſtra lares.

Fallor? an allubuit, Vatum par nobile, vobis
  Insolitum Musæ luxuriantis opus?
Allubuit; Satis est, rerum documenta loquuntur,
  Nec linquunt dubiam publica scripta fidem.
Gaudeo, confiteor; Gaudet laudarier ipsa
  Virtus, habet stimulos gloria quæque suos.
Nobilitatis honos, BURMANIA, nobile lumen
  Pieridum, Patriæ pulcra Corona tuæ
Tuque Decus Juvenum, DOTINGI, insignis alumne
  Musarum, & Themidi cultor amate Deæ,
Æternas vobis lepido pro Carmine grates
  Debeo, parque pari reddere promptus ero.

P. DE GHEMMENICH.

SACRUM MANIBUS
VIRI AMPLISSIMI, GRAVISSIMI, CONSULTISSIMI, DOMINI
DANIELIS DE BLOCQ A SCHELTINGA,
PRÆTURA SCHOTERLANDANÂ, MAXIMISQUE IN REPUBL: HONORIBUS SUMMA CUM LAUDE PERFUNCTI.

CIↃ IↃ CC III.

Uamvis privatos rarô mea Musa penates
  Antè salutârit: nunc novus ardor agit.
Non tamen aut partos hilaris gratatur honores,
  Aut celebrat liciti vincula læta thori.
Sed rarum movet exemplum, longæva senectus,
  Defunctique decus barbita nostra Viri.
Atratam da, Phœbe, Lyram, mea cinge cupresso
  Tempora, sit nostrum nænia tota melos.
Occidit annorum DANIEL satur, occidit unà
  Grande decus Frisici, gloriaque alta soli.
Sedecies vidit sua lustra revolvier, atque
  Innumeros casus multiplicesque vices.

O quot non potuit ſoles numerare beatos,
Naſcier optatos vidit in orbe dies!
In multis Fortuna comes; valuitque vigore
Corporis atque animi, divitiiſque potens.
Luſtravit Juvenis Latii miracula priſci,
Deliciaſque tuas, Roma ſuperba, novas.
Francorum regnum, Pariſina palatia viſit,
Et quæ prætereà Gallia mira tenet.
Inde redux patriis, ut dignus, honoribus auctus,
Quæſturæ primum nobile munus obit.
Schoterlandano legitur deîn Prætor in Agro,
Hinc iter ad faſces molle, parata via.
Nil habuit Friſonum Reſpublica grande, decorum,
Quod non huic merito detulit illa Viro.
Summaque Belgarum intrepidis faſtigia plantis
Conſcendit, ſummo conſtituitque loco.
Donec ut annorum, ſic & ſatur eſſet honorum;
Tranſtulit in natos fata paterna ſuos.
Omnia non referam naturæ munera: nota
Sunt forma, & mores, ingeniumque capax.
Pauca tamen dictis addam; ſic gloria tanti
Reſpectuſque Senis, ſic mea Muſa jubet.

Mi-

Miratus Juvenem ſolennis & ille celebris
  Hagenſis cœtus, Conciliumque Patrum.
Quorum de numero Noſter fuit ultimus, unum
  Excipio HARENUM, cui ſua ſalva dies.
Claruit illuſtris Franicis Curator Athænis,
  Grande decus Themidos, Pïëridumque Pater.
Luſtra decem, ſeptemque ultra feliciter annos
  Unius Uxoris Vir fuit, Illa Viri.
Unus amor, thalamus non interruptus utrumque
  Junxerat heu! junctos dividit atra dies.
Dimidiumque tui crudeliter Atropos occat,
  MARTHA, animi; auxilium lætitiamque rapit.
Fles meritò Conjux; Nati Nataeque, Nepotes;
  Natarumque Nepos fletibus ora rigant.
Addimus & lacrymis lacrymas, & vota, Precantes,
  Ne turbent veſtras omina dira domos.
Sed beet Omnipotens æternâ Stemma ſalute,
  Et vocet Exſtinctum in regna beata Senem.

P. de GHEMMENICH.

Ictus Friſ:

EPI-

EPITHALAMIUM

IN HONOREM

VIRI NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, SPECTATISSIMI DOMINI

AUGUSTINI LYCKLAMA â NYEHOLT,

J. V. L. ET NON ITA PRIDEM ORDINIBUS FOEDERATI BELGII â RATIONIBUS &c. &c.

SPONSI.

ET

HOUCIÆ â GLINSTRA,

SPONSÆ.

Cum XIV. January MDCLXXXXIII. Solennes Nuptias. Celebrarent.

Actenus Muſis operam dediſſe,
Et viros doctos coluiſſe, caſtos
Artibus pulcris poliiſſe mores,
Lycklama, juvit.

Hoc

Hoc ſatis: Nunc tempus adeſt laborum
Ut legas fructus, ſegetemque lætam,
Seriis interjiciens amæna
Gaudia curis

Flos Juventutis Friſiacæ, Reïque
Publicæ ſpes ampla, Domus patriſque
Unicum fulcrum, nimis occupatam
Exue mentem.

Bella conquiſita Tibi puella,
Cujus in molli gremio recumbens
Fabrices prolem ſimilem parenti,
Stirpis honorem.

Cujus inflexis tepefactus ulnis,
Et ſinu dulci reſolutus omnes
Rideas ſpernaſque dapes Deorum
Deliciaſque.

Houcia, en Glinſtrana placet Friſónum
Virgines inter placet illi Amator
Annuit Cœlum, Juvat, & ligatur
Nobile vinclum.

Quæritas cur illa placet puellas
Inter omnes? deſine plus rogare,
Bella, morata, ingenioſe & amplâ
Dote beata eſt.

Quæritas quare placet illi Amator
Cæteros ſupra Juvenes? roganti
Replico, Dives, Juvenis, venuſtus,
Et bene natus.

Heic Venus fæcunda, Cupidineſque,
Heic Hymen dulcis, Chariteſque blandæ,
Et boni adſitis Genii, Lareſque
Officioſi.

Conjugum LUCINA toro faveto
Ferto opem PERTUNDA gemit puella
Et geras curam, PREMAA DIVA, ut apte
Sponſa prematur.

Tu virum te, ſi quid habes poteſve,
Siſtito, non pigra laceſſit Hoſtis,
Et licet forſan veniam precetur
Fortiter inſta.

Gratulor, Par Nobile, comprecorque
Omne, quod fauſtum, volupe & decorum eſt,
Det Deus natos, Deus & Nepotes
Optimus addat.

Raptim, Amicus Amico honorando

P. de GHEMMENICH.

I N

PROPEMPTICUM
DICATUM
AMPLISSIMO GRAVISSIMO CONSULTISSIMO
VIRO
D. ULRICO HUBERO
CUM E FRISIORUM ACADEMIA, QUÆ FRANEQUERÆ EST, A PUBLICA JURIUM PROFESSIONE, LEOVARDIAM AD SUPREMUM HUJUS PROVINCIÆ SENATUM EVOCARETUR ADSCISCERETUR.

Actenus anguſtis Friſici contenta Lycei
Limitibus luſit mea Muſa, nec ire ſolebat
Plus ultra, modicaque modeſta manebat in urbe;
Et puto tuta magis, quam ſi velit aëre forte
Liberiore frui, quam ſi per mille virorum,
Ora volet, ne dum temeraria, viribus auſa

Ipſa ſuis majora, ruat, faciatque ſtupendum
Icario nimio exemplo molimine lapſum.
Hæc reputo, volvoque animo, verum altera mentem
Cura trahit, trahit officium, tum gloria digni
Obſequii, meritique affectus nobilis ardor.
Cuncta vacillantis vincunt obſtacula mentis,
Et tremula incertæ firmant veſtigia plumæ.
Quid? tum hæret aqua, atque hic mens incerta laborat.
Gratuler an doleam quid me res publica poſcit,
Gratuler an doleam quid res privata requirit.
En dubius rerum ſtatus, Themis ambigit ipſa,
Nec ſibi Diva ſatis conſtat, ceu mæſta cupreſſum
Præferat, an viridi præcingat tempora lauro:
Dum videt hic triſtes vultus, ſuſpiria, fletus,
Seque Duce orbatum queritantem, ac Patre Juventam,
Mæſtaque divinam repetentia pulpita vocem
Doctoriſque ſui, vacua auditoria rarum
Ingenium patulis fruſtra exſpectantia valvis.
Illic contra alia eſt facies, Reſpublica geſtit
Tota, nec in tacito ſua gaudia pectore condit

Urbs

Urbs princeps, verum in plausum fremitumque soluta
Jubila fausta facit Frisicum resonare per orbem.
At summi quid in his amplissimus Ordo Senatus?
Vix capit ipse sua secum nova gaudia mente,
Miraturque Virum, ac stupet apparentia circum
Ornamenta animi, naturæque inclita dona,
Et dignum hoc digno considerat Ordine pectus.
Nec nostræ privata valent incommoda sortis
Quo minus afficiant animos illustria faustæ
Incrementa domus, fortè ad majora paratæ.
Ergo age cum circum primum nova jubila luctum
Continuò expellunt, ac tristeis sidera nubes
Splendidiora fugant, faciantque abscondier umbris,
Nos itidem omnimodò nos effundamus in omnem
Latitiæ speciem effrænes, luctusque minoris
Obliti toto huic litemus pectore curæ,
Felicemque adeo, quo nunc Respublica gaudet,
Gratemur rerum statum, partamque salutem,
Quæ sibi justitiam tanto sub Præside promtam
Expectare potest, tanto sub Judice fata

Caufarum ambigua eximio moderamine juris
Atque æqui componier ac ænigmata rerum
Obfcura infigni fibi dexteritate refolvi.
Gratemurque Viro huic magno, ftirpique beatæ
Privatim fanctifque petamus ab æthere votis;
Ter fauftam ut multos vitam producat in annos,
Tantaque in illuftri hoc fuccedant commoda gradu,
Quanta unquam tribuit cuiquam indulgentia cæli.

Ita
Gaudens ac Gratulabundus
Præceptori nuper fuo
infinite de femerito
accinere voluit.

P. de GHEMMENICH. *Jur. Stud.*

GRA-

GRATIARUM ACTIO

AD VIRUM ARTE SIMUL AC MARTE STRENUISSIMUM CLARISSIMUM DOMINUM

JACOBUM DE HEYDE

CUM EPINICIA MEA IDIOMATE BELGICO TERSISSIME AC FELICISSIME VERTISSET.

INnſigneis, HEYDANE, tuos ego miror æſtimoque
Belgarum puro ſcriptos idiomate verſu,
Eloquio felix ingenioque tuo es.
Hoc non eſt, fateor, vertere carmina;
Vincere poſſe doces
Autographum ſuum
Flumine metri.

O quas, Magne Virum, laudes Tibi, gratiaſque reddam
Pro tam magnifico, tam terſo carmine? vires
Si diſint mihi, mens officioſa manet,
Propenſuſque animus: quodque Camæna, vel
Vena tenella negant
Suppleat hoc Tibi
Prompta voluntas.

P. de GHEMMENICH. ICtus.

I N

IN SATURNALIA

COLLEGII POETICO PHILOLOGICI,

HABITA SUB VINETO, MORE SOLITO.

Pridié Cal. Febr: CIƆ IƆ CC.

Phoebe, ſacrorum, Pater alme, vatum,
Voſque, Parnaſſi decora alta, Muſæ
Paululum fontes, nemora, ac amoenum
Linquite Pindum.

Barbito feſtas reſonante verſus
Pangite, His adſis, faveaſque, Bacche,
Da die lætum, Tibi, dedicato
Condere carmen,

Voſque præſertim, Charites, adeſte,
Ut ſales, riſus, joca miſceamus,
Fabulis noctem, cyathiſque ad uſque.
Mane trahamus.

Na-

Najades tantum procul hinc prophanæ:
Sorbeant veſtros latices Olores;
Sacra ſpumanti celebranda Bacchi
Orgya vino.

Exulent curæ, procul abſit omnis
Rixa, vivamus lepidé bibamus,
Suaviter noſtras hilarent modeſta
Fercula menſas.

Mutuo ſeſe, leviterque trudant
Vitra, tinnitu reſonent alacri,
Illa ſint noſtræ Cytharæ, Lyræque.
Trudite, Amici.

AMORES PETI ET COFFIÆ

AUTORE PAULO à GHEMMENICH.

Anchaias inter longe celeberrima Nymphas
Digna Jovis thalamo, *Coffia* Nympha fuit.
Auricoma, excellens formâ, vultuque decora,
Qualis Diva potens fingitur esse Cypri.
Centum illam matres natis petiere maritam,
Centum illam, perhibent, sollicitasse procos.
Dedignata procos, & tot pia vota parentum,
Intemerata fugit connubiale jugum.
In Sylvis habitat, Nymphis comitata duabus,
Quas idem sociat virginitatis amor.
Hæc comitum *Galathea*, vocataque *Zaccharis* illa,
Dulcior hæc melle est, mollior illa mero.
His cum venatur, ludit, ducitque choreas,
His jungi, necti nocte dieque placet.

Tres

Tres ſimul & Charites revera dixeris eſſe,
Undique virginei gratia tanta chori eſt.
Sorte legebatur ſolemni more ſacerdos
Dianæ, ſorte hac *Coſſia* lecta fuit.
Inde magis ſolito venatibus addita virgo,
Conſcia ſic caſtæ poſſe placere Deæ.
Negligit Idaliam prorſus temeraria matrem,
Nec ſacra, nec Sanctos reſpicit illa focos.
Nec ſatis eſt: blandi cultores ridet Amoris,
Nec vim, nec vires prædicat eſſe Deo.
At denſis ſylvis, & virginitatis honore
Intacto exultans, odit acerba viros.
Aut jaculis fixiſſe feras, aut gramine gaudet
Florenti lætos compoſuiſſe choros.
Non tulit hos Nymphæ vanos *Venus* aurea mores,
Neve iram in tacito comprimit illa ſinu.
Exclamat furioſa: quid hoc? quid dedecus illud
Ipſa feram, quæ nec de Jove tale tuli?
Spernar ego a tenerâ, proh Numina! virgine, Diva!
Abnuet imperium pulcra puella meum?
Imperium, cui Diîs cunctis parere neceſſe,
Cui toties Divum paruit ipſe pater,

Factus Olor, Miles, Satyrus, Gutta aurea, Taurus;
Sentiit & noſtras ipſa Diana faces.
Servula quid faciet, ſi non ſit tuta magiſtra?
Endymion nobis alter & alter erit.
Quantum, nate, ſcelus, quanta eſt injuria! Vade,
Vade puer, cunctas rumpe volando moras.
Tela para, tædaſque, & ſæva incendia miſce;
Frigida venatrix ardeat igne novo.
Æſtuet inſolitis devotâ in virgine flammis,
Sacrilegoque altum pectore vulnus alat.
Vade, age Nate, feri, noſtrumque ulciſcere numen;
Nulla mihi in cælo, donec inulta, quies.
Audiit almus Amor matris mandata dolentis,
Audiit, & celerans tela faceſque parat.
Explorat, quâ ſit virgo molliſſima parte,
Protinus ut certo vulnere fixa cadat.
India, quâ feſſos curſu deſcendere in undas
Phæbeos ſero verſpere cernit equos,
Quâque ſuum ſociis cupide complectitur ulnis
Titana, extincto lampade, bella Thetis:
Terra ferax hominum eſt præſtanti corpore, vultu,
Foſſilis, atque auri pondere terra ferax.

Hic

Hic reliquos inter florenti ætate decorus,
  Et formâ, juvenis, nomine *Petus*, erat.
Cæſarie, ore, humeris, greſſuque ſimillimus ipſis,
  Qui cœlos habitant, tecta beata, Diis.
Hunc Venus inflammat peregrinas viſere terras,
  Et nova, cum populis, oppida, rura, ſuis.
Conſcendit navem, tum forte in littore ſtantem,
  Et lætâ, patriam, voce valere jubet.
Solis ab occaſu procedere ſolis ad ortum
  Geſtit & hic animos unicus ardor habet.
Jam placidum maris æquor erat, ſpumamque ſubacta
  Prora ſecat, leni murmurat unda ſono.
Carbaſa luxurians diſtenta Favonius implet,
  Cunctaque vel vento proſperiore fluunt.
Sic iter emenſus longum luſtravit & urbeis,
  Et gentes, variâ ſub regione ſitas:
Diverſoſque hominum mores cognovit & uſus,
  Regnorumque ſtatus, juraque, ſacra, Deos.
Sed non fixa fides pelagi; non ſemper in antro
  Æolus obdormit, neve quieſcit hiems.
Indignata ſuas meditatur Cypria fraudes;
  Orta mari gaudet ſollicitare ſalum.

Æoleasque petens, comitata Cupidine, sedes,
  Ventorum, roseo sic sonat ore, Patri:
Æole, qui ventos celsâ dominaris in arce,
  His portas aperis, carcere claudis eos.
Si tibi cura mei tangit, si dulcia forsan
  Ulla fuere animo gaudia nostra tuo;
Par mihi redde pari; hoc unum concede roganti,
  Pro modico, ventos, tempore, solve tuos;
Oceanoque ruant, turbent maria omnia late
  Navita quo cursum nesciat ipse suum.
Ventus ab occasu solitus spirare serenus
  Nunc toto, frænis, æquore, liber eat.
Bacchentur Zephyrus, plenoque Favonius ore,
  Jactatas teneant littora Eoa rates.
Navigat Oceani juvenis peregrinus in undis,
  Qui mihi contemti numinis ultor erit.
Hunc ad Panchaicam cogas appellere terram,
  Hoc satis est: curæ cætera sunto meæ.
Olli Ventorum Pater & dominator amicè
  Subridens, placidâ talia voce refert.
Quis, Cytherea, tibi dulces expertus amores,
  Dulcia aspectans lumina, vota neget?

Nam-

Namque jubere tuum est, nostrum parere jubenti,
  Norimus ut, (satis hoc) omnia vincat Amor.
Quicquid, habeto, rogas. Sic fatus carcere laxat
  Cum Zephyris Coros, terribilesque Notos.
Effrenesque ruunt immensa per æquora Ponti,
  Et quassant sparsas sæva procella rates.
Quas inter Petina diu luctata periclis
  Panchaico tandem littore fracta sedet.
Mandatisque, simul Venti sedere, peractis
  Antraque cum leto murmure nota petunt.
Interea fessus pelago, fractusque labore
  Desiliens *Petus* littora tuta tenet.
Lassaque continuo dulci dat membra quieti
  Flore super molli & somnia grata capit.
Mane vigil, Geniumque loci, Divosque precatus,
  Conscendit montem, qui prope celsus erat.
Hinc maria & sylvas circum despexit, & agros
  Nescius anne homines, an colat illa Deus.
Forte videt nemus aëreo quod vertice cœlum
  Verberat, & denso tegmine adumbrat humum.
Pergit adire locum jaculis armatur & ense
  Ne latro lædat, ne fera dente petat.

In-

Intima jam luci ſecreta propinquat opaci;
　Pergentem ignoti Numinis horror agit.
Reſpicit ad minimos rami foliiqui ſuſurrus,
　Fortem alias terret nunc levis aura Virum.
Nam locus a longis erat ille ſacerrimus annis,
　Arcebatque omneis inde Diana viros.
Jamque audire ratus voces Hominumve Deumvé,
　Latratuſque canum, major & inde metus.
Conſiliis dubio num poſt virgulta latere
　Tutus, aut quo ſtet tarde manere loco.
Eminus apparet cœleſti *Coſſia* vultu,
　Ac habitu, quali pulcra Diana ſolet.
Aureus a tergo dependet Virginis arcus,
　Et latos humeros aurea Theca premit.
Nuda genu, ſuſpenſa gradum, de vertice peplum
　Purpureum volitat, ſparſaque fronte coma.
Fulgenti jaculum dextrà vibrat ære coruſcans,
　Villoſumque trahit fune ſiniſtra canem.
Zaccharis hanc propius *Galatheaque* blanda ſequuntur,
　Sicut it ad ſolitos *Cynthia* læta choros,
Obſtupet hoc *Petus* viſu totuſque tremiſcit,
　Obvia de cœlo numina vera putans.

Vol-

Volvitur ante pedes Nymphæ veniamque precatur,
Si quicquam imprudens fecerit ille mali.
Nympha loci, Dea vel fueris flammantis Olympi,
Ignoſcas, inquit, non ego pecco volens:
Si mortalis ego immortalia lumina luſtro,
Si turbo aſpectu gaudia veſtra meo.
Invitus ventis ac tempeſtatibus actus
Huc veni, hoc vidi, ſed ſine fraude, nemus,
Offendiſſe Deos non eſt ſententia nobis;
Nos ſancte colimus, nos veneramur eos.
Sic fatus timidos in terram flectit ocellos
Expectans fatum, corde tremente ſuum.
Obſtupuit pariter peregrino *Coffia* vultu,
Atque habitu ignoto, ſed magis ore viri.
Jam Phœbum eſſe putat pulcrum, jam credit Adonem,
Eſſe vel ante ſuos Endymiona pedes.
Jan Cytherea dolos meditatur, & arma Cupido
Expedit, atque pari vulnere utrumque ferit.
Ardet uterque novâ, dictu mirabile, flammâ,
Et gelidum Nymphæ pectus amore flagrat.
Quicquid agit, quicquid ratione reſiſtere tentat,
Nil juvat, infoelix creſcit & inde focus.

Ecce sacerdoti paulatim jussa Magistræ,
  Et castæ sordent ignis & ara Deæ.
Parum venatus studium, suspenditur arcus,
  Et squallent turpi, tela, pharetra, situ.
Cossia cum *Peto* est, semperque ubi *Cossia*, *Petus*,
  Alter in alterius perditus, igne furit.
Quid plura? illicitas jungunt in fædere dextras,
  Connubiumque nefas virgo sacerdos init:
Non tulit hoc scelus in sacrâ sibi virgine longum,
  Nec sperni numen passa *Diana* suum,
Cum tam jucundum est, Cypriis, ait, ignibus uri,
  Et sunt sacrilegi gaudia tanta foci;
Experiar Veneris ne sit Jovis acrior ignis,
  Telaque num lædant nostra, facesque minus.
Non impune ferent vani sua crimina Amantes,
  Protegat infandos vel Venus ipsa procos.
Et mihi sunt tædæ, superaddamque ignibus ignes:
  Sic agit, atque ambos fulmine Diva ferit.
Semianimes volvuntur humi, flammamque per ora,
  Et fumum exhalant, ustaque membra trahunt.
Ardet & omne nemus circum, ferit æthera planctus,
  Nulla fugæ via, spes nulla salutis adest.

Ut

Ut videt hoc *Venus* ex alto, miseratur Amantum,
Et subito in formas mutat utrumque novas.
Vertitur in plantam *Petus*, *Petumque* vocatur,
In patria, ac nostro nobilis herba solo.
Quoque trucis maneant semper vestigia pœnæ,
In fumum ac flammas ire hodieque juvat;
Et volitare levi semiusta per ora vapore,
Quo docent sortis tristia fata suæ.
Coffia fit pariter teneris arbuscula ramis,
Fertque suas mirà fertilitate fabas.
Et quo supplicii constent monumenta stupendi,
Torreri flammis gaudet & igne coqui.
Et lætantur adhuc cum *Peto Coffia* jungi,
Postque obitum infœlix continuatur amor.
Nec sociam *Galathea* suam, nec *Zaccharis* odit
Utraque post tristem gaudet adesse necem.

T R A A N E N

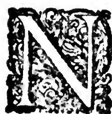
Gestort op de Lykbus van den Wel Edelen, Gestrengen HEERE, de HEERE

PAULUS VAN GHEMMENICH,

In zijn WelEd[s] Leven, der beider Regten Dokter, en voortreffelijkst mede Advokaat voor den Hove van Frieslant; mede Gecommitteerde ten Algemeenen Lands-Dag, Monster-Commissaris, Fiscaal Generaal, en Bouwmeester van voorsz. Provincie, &c.

Ontslaapen 's nachts tusschen den 7. en 8. en Rouwstaatig bygezet in 't graf sijner Vaderen, in de Hoofdkerk tot Franeker, den 17. van Wijnmaand in den Jaare

CIↃ IↃ CCIV.

Oit heeft schier droefheid zoo mijn' ted're ziel bestelpt,
Waar toe als noch geen troost van menschen baat off' helpt,
Als toen het wreed gerucht het allersmertlijkst sneeven,
En het verhuisen uit deez' tijd, naa beter leven,
Van den HEER GHEMMENICH, mijn edelmoedig Vrind,
Wiens wedergâ ik noit gevonden heb, off vind,

Aan

Aan my verſtendigde. O Dood! moet ge uwe ſchichten
Dan allefins op 't borſt der Grootſte Mannen richten;
Door welks verlies een onherſtelb're ſchâà geſchiedt;
Ik ſchreij, doch ik misgun mijn Vrind den Hemel niet,
O neen: ik hoopte ſlechts dat God noch lange jaaren,
Sijn' ziel ten beſte van ons Land had moogen ſpaaren
Ja 't bundelken van hen, die leeven: maar de doot,
Die ſteeds met effen voet aan Croeſus tooren ſtoot
En Jrus hut, heeft nu aan Weduwen en Weeſen
De beſte Voorſpraak; aan den Staat een noit Volpreeſen,
Wijs Raadsman; aan 't Gemeen haar Luſt en haar Vermaak
Ontrukt. Hy was een on-verzettelijke baak,
Voor hen, die trachten naa een burgerlijk wel-leeven,
Hy was ten grondigſten in 't Heilig Regt bedreeven.
De Staatkund', Dicht-konſt, al wat het Gemeene-Beſt
Der Letteren vereiſcht te weeten was geveſt,
Op 't allerzuiverſt, in ſijn borſt. De Wet der Zeden,
Dit ſpoor ter deugd, wierd van hem nimmer overtreeden;
In 't kort: hy was een HEER, die zienelijk bezat
Al 't geene Themis in haar Heiligdom bevat.
En ſchoonme een volle Zee van Lof komt toe te vloeijen,
'K heb nu geen' krachten om ſchier and'ren naa te roeijen

Door 't wed in 't ruime zog; de doodelijke ſmert,
Waar door mijn ziel te fel geprangd, geneepen werdt,
Benevelt my 't verſtand. Doch zo de tijd mij'n kwaalen
Eens mogt geneeſen, en weêr ademtocht laat haalen;
Zal ik, wanneer Apol met Aganippiſch nat
Mijn diezig brein verfriſcht: uw' dáàn zoo looven, dat
Gy eeuwig, naa uw' dood, in mijn gedicht zult leeven;
Nu kan 'k uw Lykbus niet als naare zuchten geeven;
Die met veel' hikken, ſteeds mijn' veel te flaauwe ſtem
Afbreekende, niet als ſlechts woorden zonder klem
Uitſtamelen. Ik weet wat my mijn plicht komt maanen.
Houd op, Melpomene, 'k ſmelt reeds in heete traanen.

JOAN SANDE. R. G.

E R R A T A.

Pag. 6.	regula ult.		Quenque	Lege Quemque.
17.	r.	18.	niet - - - - -	met
20.	r.	9.	ſila - - - - - -	fila
26.	r.	3.	moneat - - - -	maneat
28.	r.	1.	Ducanus - - -	Ducamus
32.	r.	4.	Spctantur - - -	Spectatur
50.	r.	15.	figutur - - - - -	figitur
96.	r.	4.	eadem - - - - -	eadem
Ibid	r.	5.	Doctoir - - -	Doctior
Ibid	r.	13.	ſtolida - - - -	ſtolidas
Ibid	r.	18.	vocator - - -	vocatur
213.	r.	8	voee - - - -	voce
216.	r.	3.	foliiqui - - - -	foliique

